ANUL XXV - NR. 12 (1085) - 27 MARTIE 1976

flacara

revistă săptămînală ilustrată, editată de frontul unității socialiste

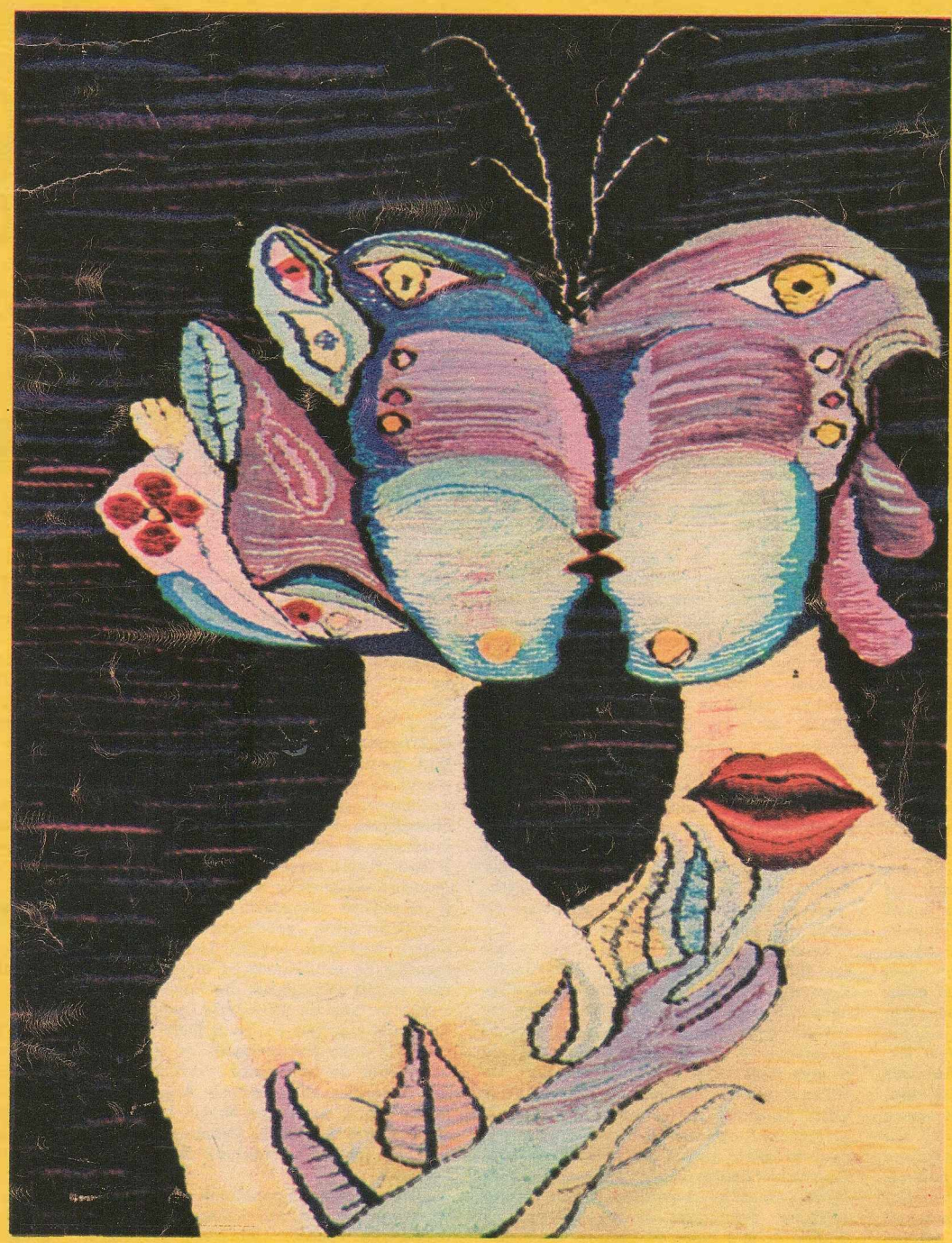

RODNICE DIALOGURI INTERNAȚIONALE, ÎN SPIRITU

Primirea de către președintele României a grupului tinerilor militanți francezi s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă cordialitate.

În acest început de primăvară, agenda de lucru a președintelui țării este la fel de bogată în rodnice acțiuni cu caracter intern și internațional, fapte care exprimă consecvența cu care România acționează în vederea dezvoltării sale multilaterale, precum și a strîngerii relațiilor de prietenie și cooperare cu țările lumii. Astfel, după vizitele de lucru în cinci mari unități de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică din Capitală, joi 18 martie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit delegația Consiliului Mondial al Păcii, condusă de Romesh Chandra, secretar general al consiliului, care întreprinde o vizită în țara noastră. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, salutînd cordial pe oaspeți, și-a manifestat satisfacția față de vizita delegației Consiliului Mondial al Păcii. Relevînd importantele schimbări petrecute în lume, profundele mutații în raportul de forțe pe plan mondial, afirmarea tot mai puternică a popoarelor de a trăi libere și independente, stăpîne pe bogățiile naționale și pe destinele lor, președintele Republicii Socialiste România a subliniat că și activitatea Consiliului Mondial al Păcii trebuie să țină seama de aceste schimbări, că trebuie să crească rolul său în întărirea solidarității și intensificarea luptei maselor populare, a opiniei publice, pentru securitate și colaborare internațională. Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că se impune ca lupta pentru pace, pentru relații noi în viața internațională să cuprindă toate păturile sociale și toate curentele filozofice, politice și religioase iubitoare de pace, împotriva forțelor reacționare, că numai prin lupta unită și solidaritatea popoarelor se pot realiza pacea și securitatea mondială, se pot asigura continuarea și aprofundarea procesului de destindere. În numele său și al membrilor delegației, Romesh Chandra a mulțumit călduros tovarășului Nicolae Ceaușescu, arătînd că sînt deosebit de onorați de întrevederea acordată, exprimînd, totodată, înalta apreciere a conducerii consiliului pentru aportul important al României, personal al șefului statului român, la afirmarea în lume a spiritului de pace, prietenie și colaborare între națiuni, la evidențierea rolului important pe care îl joacă opinia publică, masele populare, în statornicirea unui climat de pace și securitate internațională. Oaspetele a subliniat participarea activă a Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România la acțiunile inițiate de Consiliul Mondial al Păcii. Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă cordialitate și prietenie.

Aceeași atmosferă a marcat și întrevederea dintre secretarul general al Partidului Comunist Român și grupul de tineret «Generația Socială și Liberală» din Franța, întrevedere desfășurată în dimineața zilei de 20 martie. Reprezentanții organizației de tineret franceze și-au exprimat adînca satisfacție pentru posibilitatea oferită de a vizita România, pentru atmosfera caldă și prietenească pe care au simțit-o pretutindeni în zilele petrecute în țara noastră. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că vizita oaspeților contribuie la dezvoltarea relațiilor prietenești dintre România și Franța, la mai buna cunoaștere între cele două popoare, exprimîndu-și în același timp convingerea că tineretul va acționa în vederea soluționării complexelor probleme ale lumii contemporane, relațiile dintre tineretul român și tineretul francez constituind un aport important în acest sens.

Între cele două activități cu caracter internațional, vineri, 19 martie, a avut loc ședința Biroului executiv al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Frontului Unității Socialiste. În cadrul ședinței, Biroul Executiv a examinat o informare privind activitatea Frontului Unității Socialiste de răspîndire a cunoștințelor științifice în masă, a luat în discuție o informare în legătură cu activitatea internațională desfășurată de Frontul Unității Socialiste în 1975, aprobînd totodată planul de relații externe pe anul 1976, și a examinat situația constituirii Fondului de Solidaritate Internațională, constatînd cu satisfacție că acesta se bucură de sprijinul și contribuția maselor largi de oameni ai muncii de la orașe și sate care își manifestă și pe această cale adeziunea lor la politica internaționalistă promovată de partidul nostru, de Frontul Unității Socialiste, sentimentele de solidaritate cu lupta de eliberare socială și națională din întreaga lume.

Tot în ziua de 19 martie, președintele României a primit pe Tulio Oscar Sugasti, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Argentina în țara noastră, și pe Jean-Firmin N'Gondet, ambasadorul Republicii Gaboneze, în legătură cu încheierea misiunii sale în țara noastră.

Începutul acestei săptămîni este marcat, de asemenea, de activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, care în cursul după-amiezii de luni, 22 martie, a primit pe Sayed Abbas Chedid, directorul Centrului de informare al Organizației Națiunilor Unite, în legătură cu încheierea misiunii acestuia în țara noastră, prilej cu care a avut loc o convorbire ce s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

Tot în aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe Kostas Serezis și Kostas Velogiannis, trimiși speciali ai Radioteleviziunii elene, președintele țării acordînd cu acest prilej un interviu pentru Radioteleviziunea elenă.

Marți, 23 martie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit pe colonel K. A. Quarshie, ministrul comerțului și turismului din Republica Ghana. În timpul întrevederii, desfășurată într-o ambianță cordială și prietenească, a fost exprimată satisfacția față de cursul pozitiv, ascendent al relațiilor economice româno-ghaneze, dorința de a intensifica colaborarea și cooperarea, pe multiple planuri, între România și Ghana, evidențiindu-se importanța semnării Protocolului privind schimburile de mărfuri pe anul 1976 între cele două țări.

În dimineața aceleiași zile, tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe general-maior M. Shuwa, ministrul comerțului al Republicii Federale Nigeria. În cadrul convorbirilor, desfășurate într-o atmosferă cordială, prietenească, s-a evidențiat faptul că de ambele părți există largi și reale posibilități pentru amplificarea schimburilor comerciale pe baze reciproc avantajoase și a fost subliniată, de asemenea, hotărîrea de a adînci conlucrarea dintre cele două state și pe tărîmul vieții internaționale.

Tot marți, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României, a primit la Palatul Consiliului de Stat pe Luke Salisu Momodu-Osobase, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Federale Nigeria în țara noastră.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Aspecte de la convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și delegația Consiliului Mondial al Păcii, condusă de Romesh Chandra.

conștiința, această fantastică mîndrie de om angaj

Exprimînd nivelul civilizației materiale și spirituale generale a poporului, cultura va ajuta pe fiecare om să înțeleagă necesitatea și comandamentele superioare ale istoriei, să participe în mod conștient la făurirea propriului destin, la ridicarea societății pe noi și noi trepte.

NICOLAE CEAUȘESCU

dintotdeauna, cărturarii români au făcut și operă de culturalizare

— Convorbire cu academicianul REMUS RĂDULEȚ —

— Micul dicționar enciclopedic vă consemnează ca «inginer român, academician profesor universitar la București. Contribuții în electrotehnică și electroenergetică, în domeniul teoriei generale a cîmpului electromagnetic, al electrotermiei, al parametrilor regimului tranzitoriu în circuitele electrice. Coordonator și principal autor al «Lexiconului tehnic român» (18 vol.). Vicepreședinte (1961—1964) și apoi președinte (1964—1967) al Comisiei electrotehnice internaționale. Premiul de stat.»

Dumneavoastră sînteți însă și un mare animator cultural. Conduceți de peste 12 ani Universitatea populară București, una dintre cele mai prestigioase instituții specializate în răspîndirea culturii în mase. Spuneți-mi, ce legătură este între știința de vîrf, care e specialitatea dumneavoastră, și activitatea de răspundire a culturii în mase?

— Nu m-aș jena deloc dacă enciclopedia ar aminti și de activitatea mea în sistemul culturii de masă, din care face parte Universitatea populară. Dimpotrivă, m-aș mîndri. Dintotdeauna, cărturarii români au făcut și operă de culturalizare. Avem o mare și frumoasă tradiție în acest sens. Savanți de renume mondial, scriitori, medici, nu s-au sfiit să fie și activiști culturali, ca să folosesc un termen din păcate cam perimat. Spiru Haret a întemeiat, în 1910, o Universitate populară în București, titlu purtat și de unitatea pe care o conduc. Ioan Cantacuzino înființa și el, în anul următor, tot în Capitală, o instituție de același fel. Nicolae Iorga, prin cursurile de vară de la Vălenii de Munte, propaga cu ardoare de mare patriot o idee atît de scumpă nouă și atît de actuală și azi — *unitatea tuturor românilor*. Iată deci legătura despre care mă întrebai. Aș mai adăuga ceva: răspîndirea culturii în mase este tot un domeniu de vîrf, atît prin aria de cuprindere cît și prin importanța pe care o are. Uneori, se cam uită acest lucru. Clasicii marxism-leninismului au subliniat în repetate rînduri că edificarea socialismului este de neconceput fără însușirea de către mase a științei și culturii. Revoluția tehnico-științifică contemporană confirmă strălucit această idee. La noi, ca și la mulți alții, a existat în ultimele decenii o mare preocupare pentru dezvoltarea producției materiale, neglijîndu-se însă sincronizarea ei cu dezvoltarea spirituală, creșterea conștiinței omului societății noastre noi. Lucrurile au mers așa o bună bucată de vreme. Pînă la istorica plenară a Comitetului Central din noiembrie 1971, o activitate ca răspîndirea culturii în mase era privită ca ceva complementar, dacă nu chiar secundar.

Este meritul tovarășului Nicolae Ceaușescu, al partidului nostru, de a fi readus în centrul atenției națiunii problema construcției spirituale, a dezvoltării în planul conștiinței; căci fără echilibrul necesar între edificarea economică și cea spirituală, nu vom putea ajunge la o societate socialistă dezvoltată armonios, așa cum dorim. Din fericire, lucrurile s-au îndreptat deci la timp.

— Cum se reflectă îndreptarea în activitatea UPB?

— Cînd a fost întemeiată, în 1962, în acțiunea de reluare a unor tradiții mult mai vechi, actuala Universitate populară din București oferea publicului său, destul de redus, doar vreo cîteva cursuri de cultură generală. Treptat, ținîndu-se la curent cu tot ce era nou, progresist, ea a reușit să atragă tot mai mulți cursanți. UPB a fost prima care a organizat prelegeri și dezbateri despre organizarea și conducerea științifică a producției. Ani de zile, aceste cursuri au fost singurele de acest fel de la noi și s-au bucurat de o mare audiență.

Cu toate acestea, pînă în anul 1970–1971, ponderea cea mai însemnată în programele noastre o dețineau cursurile de cultură generală. Cu anul de învățămînt popular 1971—1972, lucrurile au început să se schimbe. Am acordat o atenție crescîndă cursurilor cu profil politico-ideologic, legate de problematica concretă a dezvoltării țării, a transformărilor prin care trece societatea noastră. Popularitatea, audiența noastră, au crescut vizibil. Apoi, am înființat tot mai multe cursuri de calificare în profesiuni noi care cer o pregătire relativ scurtă. Chiar și în prezent, UPB pregătește un însemnat număr de lucrători pentru centrele de calcul. Tot la UPB s-au ținut primele noastre cursuri de marketing. Acum avem un curs de «Calitatea produselor», frecventat de sute de controlori de calitate din fabricile și uzinele bucureștene.

— Știu că UPB organizează, ca să zic așa, și cursuri la domiciliul clientului.

— Da, dacă clientul ne asigură un număr corespunzător de cursanți, o sală și un minim de dotare necesar pentru eficiența muncii noastre.

— Cîteva exemple?

— Să le luăm din programul pe ultimele două săptămîni: la spitalul Al. Sahia: «Documentele Congresului al XI-lea și rolul lor în evoluția societății românești; la ICICA: « Manageratul socialist în cercetarea științifică»; la Griviță Roșie: «Teoria și etapele deciziei»; la Energoconstrucția: «Clubul Terra 2000»; la ITB: «Diplomația românească în condițiile celui de-al doilea război mondial»; la ISPE: «Conceptul românesc de cooperare economică și tehnico-științifică internațională». Cred că sînt suficiente.

— Da. Vă mulțumesc. Putem conchide că UPB este o formă de școală permanentă deschisă tuturor categoriilor de oameni ai muncii, asigurînd cursanților săi o instrucție și o educație în spiritul politicii partidului, în spiritul cerințelor epocii și ale societății noastre.

— O precizare: Universitatea populară este *singura formă* de școală permanentă deschisă maselor, celelalte forme — mă refer la cursurile de reciclare, de perfecționare etc. — fiind destinate unor categorii profesionale strict limitate. În Universitatea populară se poate înscrie oricine, însă în limita locurilor disponibile, la oricare dintre cele 185 de cursuri și cicluri tematice de lecții.

— Cîți cursanți aveți anul acesta?

— Mai bine de 13 000 de cursanți înscriși permanenți și 100 000 de auditori ocazionali. Dintre cei cu frecvență regulată, 3 800 sînt muncitori și tehnicieni, 2 242 sînt ingineri, 1 400 sînt economiști, 1 130 — studenți, iar 730 — medici. Ceilalți, de diferite alte profesiuni. Iată, am la îndemînă și o altă statistică: în 1971 țineam zece cursuri cu profil profesional, cu 1 550 de cursanți. Acum avem 20 asemenea cursuri, cu peste 2 600 de cursanți. Menționez însă că medicul care învață limba chineză, de exemplu, pentru că vrea să facă acupunctură, adică dintr-un interes pur profesional, nu este inclus în sectorul de «cursuri profesionale».

— Ce loc ocupă cursurile de limbi străine?

— Numeric, și nu numai numeric, un loc important. Cunoașterea lor înseamnă extinderea posibilităților de informare. Chiar tovarășul președinte Nicolae Ceaușescu s-a referit de mai multe ori la importanța studiului limbilor străine.

— Ce limbi se predau la UPB?

— Arabă, cehă, chineză, engleză, franceză, germană, italiană, japoneză, poloneză, spaniolă, portugheză, rusă, suedeză, precum și un curs de limba română pentru străini.

— Cursanții UPB sînt de vîrste și profesii foarte diferite. Cred că nu exagerăm spunînd că aria lor de vîrste se înscrie între 16 și 70 de ani.

— Într-adevăr, avem și cursanți de vîrstă înaintată, unii chiar foarte înaintată. La unele cursuri de cultură muzicală, de artă plastică, cinematografică și la vreo cîteva din celelalte, pensionarii dețin o pondere mare. Faptul că oamenii sînt activi și avizi de cultură la vîrste atît de înaintate denotă un nivel de viață ridicat.

— Ce s-ar putea face pentru atragerea unui număr mai mare de tineri în sălile UPB?

— Problema este complexă. Mai întîi, multe dintre informațiile pe care vîrstnicii nu le pot găsi decît la UPB, tinerii le au la dispoziție în liceu sau în facultate. Așa se explică ponderea celor mai vîrstnici la cursurile de cultură generală. La cele de cultură profesională, de specialitate, bineînțeles sînt înscriși aproape numai tineri.

În legătură cu generația mai tînără noi avem însă o mare problemă încă nesatisfăcător rezolvată: atragerea unui număr mai mare de tineri intelectuali ca lectori, ca propagatori ai culturii în mase, de la tribuna UPB. Printre cei peste 800 de colaboratori permanenți ai UPB, prea puțini sînt tineri. Am dori un mai mare spirit de dăruire din partea tinerilor pentru activitatea de răspîndire a culturii și un sprijin mai eficient din partea organizațiilor de tineret.

— Cum trebuie să fie un bun activist cultural?

— Nu este nevoie ca activistul cultural să fie o enciclopedie ambulantă. Nici un înlocuitor al specialistului. El trebuie să fie bun organizator: să depisteze cerințele, să mobilizeze. Aceasta, însă este foarte greu. Și, din păcate, la noi această artă nu se poate învăța nicăieri. Învățămîntul nostru nu pregătește activiști culturali — și aceasta este o mare lipsă a lui. Exista, pe vremuri, o școală de bibliotecari. Nu mai este. De aceea, munca de activist cultural se face de către mulți după ureche.

— Ce așteptați de la apropiata consfătuire a universităților populare, de la Congresul educației politice și culturii socialiste?

— În ce privește universitatea populară, așteptăm mai întîi un statut mai bine definit, un cadru de funcționare mai cert, mai riguros, pentru cele vreo 1 050 de unități de acest fel din țară. S-ar putea discuta, și înainte de consfătuire și în cadrul acesteia, despre un minim de bază materială necesar pentru eficiența muncii. Să nu-și închipuie cineva că toate universitățile populare sînt ca aceea din București, despre care am vorbit — și care are o bază materială relativ bună. Nu însă foarte bună. Ne-ar mai trebui încă multe: predăm limbi străine fără cabinete fonetice, facem chimie și fizică pentru absolvenții de liceu care urmează să se prezinte la admiterea în facultăți fără să avem laboratoarele respective sau un atelier chiar și cu minim de dotare. În aceste condiții nu putem realiza o integrare a învățămîntului UPB. cu producția.

— Cred că puțini tineri apelează la acest mod de pregătire pentru admitere: cursurile Universității populare.

— Într-adevăr, există o anumită rezervă. Ea se întemeiază pe prejudecata că trebuie neapărat un meditator plătit cu bani grei. Tinerii pregătiți prin cursurile UPB au obținut însă rezultate bune la examenele de admitere la medicină, la ASE și la alte institute. Am luat numeroase măsuri de îmbunătățire a acestor cursuri și sperăm că solicitările vor crește.

— Ce părere aveți despre discuțiile în jurul termenului «cultură de masă»?

— Cultura unei națiuni, a unui popor, este una singură, indivizibilă. Cînd e vorba să punem alături «cultura» și «masele», trebuie ca, în primul rînd, să **combatem concepțiile care văd în cultura de mase un fel de surogat, care admit că această operă ar putea fi lăsată și pe mîna unor amatori**, gata să o facă după ureche.

Cultura de masă este o selecție din creația spirituală cultă — și chiar și din cea populară — și sînt convins că lectorii universităților populare mai mari sînt printre cei mai indicați, prin contactul lor direct cu cei ce le audiază cursurile, să contribuie substanțial la această selecție. Ea trebuie făcută atît în privința fondului de informație și cunoștințe, potrivit nevoilor societății noastre socialiste, cît și în privința metodelor de transmitere a acestui fond, în așa fel încît masele să poată asimila cît mai mult și la un nivel cît mai înalt. Dealtfel, cînd a fost cazul, masele au dat destule dovezi că resping surogatul și că absorb cu nesaț cultura autentică. Pe aceasta trebuie să le-o dăm. Este o operă mare, grea, îndelungată.

În măsura în care vom ști să împlinim această mare operă, vom contribui la succesul societății noastre în crearea omului nou, a purtătorului noului umanism

AL. SAUCĂ ■

țara mea

De-aș fi venit drumeț din depărtare
De dragul munților te-aș fi iubit.
Și de veneam navigator pe mare
Aici găseam limanul în sfîrșit.

Veneam și pentru sîrba ta zglobie,
S-ascult o doină dulce, cînt de rai,
Sau trilul unduios de ciocîrlie,
Cuprins în măiestria unui nai.

Aș fi venit și pentru-a ta licoare,
Ce-a îndulcit-o soarele în veri,
Sau suferind, veni-aș la izvoare
Dăruitoare de viață și puteri.

Și de-un străin mă-ntreabă în neștire,
De ce îmi stărui, țara mea, în gînd,
Eu-aș răspunde fără șovăire:
«Mi-e dragă — m-am născut pe acest pămînt.»

FRANZ JOHANNES BULHARDT ■
Traducere de **NINA CASSIAN**

n prefacerea țării tale, care dă aripi și înnobilează

SUB SEMNUL OMENIEI, AL ONOAREI ȘI DEMNITĂȚII SOCIALISTE

«oamenii mărunți la suflet se aseamănă între ei și totdeauna sînt în dezacord»

Fotografie de ELENA GHERA ■

— V-ați gîndit vreodată ce semnificație are cuvîntul «acasă»?

— Nu!

— Ce credeți sau, concret, ce înseamnă pentru dumneavoastră...

— Acolo unde vrei să fii primul, unde vrei să fii cel mai bun. Între niște oameni pe care îi detești nu simți nevoia de a ajunge primul. Dacă locul unde te găsești îți e străin sau indiferent, n-ai să încerci niciodată să fii cel mai bun. O astfel de dorință apare cînd iubești, cînd vrei să fii recunoscător sau cînd pur și simplu te simți bine.

— Poate reușiți să fiți și mai concret.

— Pe timpul cînd retribuția medie era de 460 lei, eu aveam mult mai mult. Apoi, dintr-o dată, nu i-am mai avut. Am cerut să fiu din nou muncitor și m-am dus de unde plecasem, în port. Omul de la care am învățat nu numai foarte multă meserie m-a privit și a spus: «Măi, Tache, mai întîi tu ai nevoie de un banc de lucru.»Și împreună cu alți trei colegi de-ai lui mi-au încropit un banc de lucru. Mă gîndeam ce importanță are să te porți omenește cînd te afli «sus». Apoi m-am gîndit că niciodată cît am fost acolo «sus» nu mă gîndisem să mă port «omenește». Atunci, ca și acum, nu căutasem decît să fiu eu însumi. «Strategii» de comportament nu-ți impui decît printre străini, printre oameni pe care nu-i consideri ai tăi.

— Ce-ar fi făcut unul care nu s-ar fi considerat nici un moment printre ai lui?

— În primul rînd m-aș fi considerat «trădat», ca într-un contract în care unul dintre parteneri înșală. Aș fi început să beau sau, dimpotrivă, aș fi încercat să recuperez banii pierduți prin afaceri, în orice chip. Dacă aș fi fost un orgolios mi-aș fi confecționat o mască de falsă resemnare și de falsă detașare și aș fi făcut orice ca să ajung din nou acolo. Dar asemenea oameni sînt mărunți la suflet și oamenii mărunți la suflet se aseamănă între ei și totdeauna sînt în dezacord. Între ei în primul rînd și apoi cu tot ce vin în contact. E o deosebire între un nemulțumit și un revoltat, măcar pentru faptul că primul vorbește foarte competent și în șoaptă; revoltatul e un naiv, nemulțumitul — un ratat. Sînt desigur destui oameni în fața cărora simți că trebuie să ieși afară și să strigi, un om sănătos și curat însă luptă împotriva lor cu mijloacele cetății, cu instrumentele comunității căreia îi aparține. Un om sănătos e un om educat, un om normal psihic și fizic. Educația are pentru omul normal forță absorbantă; resoarbe pornirile pătimașe, meschine, îți dă putința și știința să ți le stăpînești. Am intrat — nu-i așa? — în cincinalul revoluției științifice și tehnice. Ca muncitor, eu înțeleg această revoluție ca o trecere de la o dezvoltare mai mult în ansamblu la o dezvoltare cu articulații mobile, rafinate, unde amănuntul, detaliul devin scop și efect. În asemenea condiții omul normal, educat, sănătos psihic și fizic constituie totul; numai omul poate ajunge pînă la detaliu,pînă la amănunt, numai el poate lucra cu articulații. După părerea mea orice educație începe prin autoeducație. Să încerci să fii tu însuți. Pentru asta, cred, mai întîi e nevoie să încerci să-ți placă ceea ce faci. Iar ca să-ți placă ceea ce faci trebuie să cunoști, să cunoști totul despre ceea ce faci și să încerci să împingi lucrul respectiv ceva mai departe, peste linia pînă la care l-au împins cei ce au lucrat acolo pînă la tine. Astfel, între problemele de suflet și cele ale minții nu vor mai fi deosebiri. Ideile și sentimentele vor fi totuna și de aici încolo lucrul ce-ți rămîne de făcut este autoperfecționarea, studiul, cultura generală, regulile de comportament, ca să poți trăi printre oameni și instituțiile lor. Fiindcă degeaba știi pe dinafară istoria filozofiei dacă nu știi cum să te adresezi și cui să te adresezi într-o chestiune care privește raporturile democratice într-o instituție. Nu prea mă pricep eu la practicile care există în alte țări, cred totuși că nu foarte multe dintre ele dispun de instituțiile democratice de care dispunem noi. Să le facem să funcționeze! Comitetul oamenilor muncii poate rămîne uneori simplă formulă într-o unitate unde oamenii nu știu să se folosească de el. Democrația nu e o lege sau un decret, nici o binefacere care pogoară dintr-o dată, ci un exercițiu care se învață așa cum într-a-ntîia copiii învață abecedarul. Într-o întreprindere, citeam într-un ziar, se uitase pur și simplu să se înființeze niște comisii; se grăbiseră, fuseseră luați de treburi, și așa mai departe. Ei bine, eu cred că dacă toate celelalte forme democratice ar fi funcționat, la un moment dat treaba ar fi trebuit să se blocheze. Să nu mai meargă, dar ea mergea mai departe, de ce? Directorul spunea că fusese prins și că lucrase prea mult, nu înțelegea că de fapt n-ar fi trebuit să poată lucra. Acolo unde democrația nu s-a instaurat definitiv se poate acționa oricum, cu condiția să spui la timpul, locul și oamenilor potriviți, cuvintele potrivite. Există organizații de tineret și sindicale care se vaită că n-au ce activități să întreprindă. Sîntem puțini,preocupări diverse, ce putem face? Eu cred că asta ar trebui să facem, să învățăm să trăim între zidurile unei cetăți, să-i învățăm regulile, legile, instituțiile, funcționalitatea lor, drepturile pe care le avem și pe care dacă nu le știm folosi, cum și unde folosi, sînt ca și cum n-ar fi. Eu cred că numai despre funcționarea Comitetului oamenilor muncii sau a adunărilor generale se poate discuta foarte mult, în diverse forme; pot fi chemați specialiști, întrebați, puși ei personal să rezolve cazurile concrete din unitate în spiritul normelor democrației. S-ar exclude arbitrariul, improvizația, ar funcționa alte criterii de valoare. Într-un cuvînt: folosirea integrală a capacităților democrației, mersul fără pierderi în acest sector se deosebește întrucîtva de cel al producției: în producție cînd ai pierderi de capacități înseamnă că nu le folosești; dincoace, cînd nu lucrezi la capacitatea normală înseamnă că lucrezi, dar lucrezi degeaba, formal și de aceea mult mai obositor și mult mai dăunător.

— N-avem nevoie de așa ceva, aveți dreptate.

— Mai ales acum, repet, în condițiile cincinalului revoluției științifice și tehnice; eu n-aș mai vorbi acum de descătușare de energii, dimpotrivă, e vorba de încătușarea lor perfectă, ca fiecare strop de forță, de putere, să pună în mișcare ceva, așa înțeleg eu randamentul maxim, nici un gest, nici un efort, nici o acțiune de formă, inutilă...

— Uneori e cazul să acceptăm totuși și gestul gratuit, vorba în vînt, ca să nu obosim...

— Acolo unde sistemul funcționează perfect, unde acțiunea e pe primul plan, unde angrenajul se autoreglează prin sistemele proprii de semnalizare, poți înfrunta riscul unor cuvinte în vînt. Unde acțiunea e formală, acolo contează în primul rînd cuvîntul rostit, forma expunerii... V-o spun ca muncitor...

— E a doua oară cînd faceți această precizare. Ce-ați fost înainte, atunci cînd aveați leafă mare? Numai dacă nu e secret...

— De ce să fie secret? Am fost activist în organizația de tineret a județului Constanța, de la 18 ani, imediat după război, cînd nu-tream o mare stimă pentru armata română și cînd n-am mai avut vîrsta pentru organizație m-am dus la o școală de ofițeri, am ieșit ofițer pînă la urmă, dar am fost găsit cu platfus și trecut în rezervă. Atunci m-au cerut să lucrez din nou în port și m-am dus singur; am întrebat: n-aveți nevoie de un vulcanizator? Aveau,și m-au primit imediat. Dumneavoastră ați înțeles că nu era vorba numai de platfus, ci de ceva tot ca o dogmă, pe care colegii mei n-au reușit s-o depășească decît în 1963,cînd am fost primit în partid. Nu m-am crezut nici un moment un neînțeles cu toate că n-a fost deloc ușor și acum cînd forțat de împrejurări mă gîndesc la acele momente mi se strînge puțin inima: în locul lor și eu aș fi procedat la fel

Dumitru Tonda, vulcanizator la Secția reparații nave și utilaje din Comandamentul flotei maritime, autor a 12 inovații, membru în multe comitete și comisii, nu consideră momentul acela nici de vîrf, nici de cotitură în destinul său, ci unul dintre numeroasele momente ale vieții unui om care n-a dorit decît să fie în orice împrejurare egal cu el însuși, să se întreacă pe sine dacă se poate și să lase în urma lui ceva mai mult decît o casă: spiritul de familie. Ne-a făcut și o confidență, la măsuța mică din holul hotelului Europa din Eforie Nord, în fața unei cafele, și cam în acest fel am sfîrșit discuția noastră, amănuntele ce au urmat nemaifiind de interes general. Iată confidența! «La meci mă duc totdeauna cu nevastă-mea și ne ținem de mînă ca și atunci cînd ne-am cunoscut; o vreme nu mi-am dat seama și pe urmă mi-a fost rușine. Trebuie să învățăm să îmbătrînim frumos printre tineri!»

NICOLAE CRISTACHE ■

cuvîntul tot ar trebui să-l scriu cu litere mari

— Poate că n-ai să mă crezi, dar de azi dimineață tot caut și eu o jumătate de oră liberă, vreau să zic o jumătate de oră de liniște, ca să mai adaug cîteva rînduri la darea de seamă pentru mîine, la plenară. Mă gîndeam că pînă la orele 13.30, cînd neapărat trebuie să particip la analiza decadală de producție, că azi sîntem în 11 martie, mai sînt 40-50 de minute. Aș fi adăugat acele rînduri, frazele de încheiere adică, în aceste minute, dar iată, ai venit dumneata și gata, s-a dus și bucățica asta de timp. Dar nu-i nimic, să trecem la treabă, că pentru problemele mele îmi găsesc eu vreme.

Nu, cuvintele lui Ionel Cîndea, secretarul Comitetului de partid al marelui Combinat siderurgic de la Hunedoara, nu aveau nici o notă de reproș, dimpotrivă, noi fiind două vechi cunoștințe, omul simțea nevoia, ca să zic așa, a unui moment de confesiune. Iată, pe scurt, cîteva din opiniile sale:

— Nu prea îmi place mie să vorbesc în cifre, că doar nu sînt mașină de socotit, dar de data asta n-am ce face, cifrele vor ilustra, cred eu, mai exact amploarea deosebită a dezbaterilor privind lucrările de pregătire a primului Congres al educației politice și culturii socialiste. Așadar,au avut loc 154 de adunări la nivelul organizațiilor de bază și 22 de adunări ale Comitetelor de partid pe secție. În cadrul acestor dezbateri au luat cuvîntul 1653 de comuniști. Despre ce au vorbit?

Despre absolut tot ceea ce alcătuiește viața, și munca,și gîndirea,și simțirea, comportarea noastră de zi cu zi. Cînd spun cuvîntul Tot parcă simt nevoia să-l scriu cu litere mari. A discuta despre succese și insuccese,despre competență și incompetență, despre conștiinciozitate, despre cultura generală și cultura profesională, despre tineri și vîrstnici, despre experiență, rutină și spirit novator, despre economie și risipă, despre lipsuri și necazuri, despre condițiile de muncă, despre resursele materiale și umane, despre combativitate, despre spirit revoluționar, adică așa cum am spus și discutat, despre absolut tot. Cu o deosebită acuitate și cu exemple concrete a fost discutat modul în care se desfășoară învățămîntul politic în general, toată activitatea politico-ideologică.

A doua zi, adică vineri, 12 martie, la Plenara cu activul a Comitetului de partid, primii doi înscriși la cuvînt, după citirea dării de seamă, au fost maistrul oțelar Florian Giurcă și furnalistul Victor Semen, șef de echipă în secția de fonte furnale.

Florian Giurcă: Aceste dezbateri care pregătesc lucrările primului Congres al educației politice și culturii socialiste au fost pentru noi deosebit de folositoare La început, ca să fiu sincer, cînd discuțiile au avut loc la nivel de secție, oamenii noștri au crezut că vom discuta numai despre problemele producției și ale muncii politico-ideologice. Credeau că e vorba numai despre teorie. Or, adunarea a fost în așa fel condusă încît oamenii s-au văzut puși față în față cu toate aspectele vieții noastre de zi cu zi. Deși aria discuțiilor a fost, cum era și firesc. foarte largă, s-a văzut că pînă la urmă toate problemele alcătuiesc un tot unitar, că nu există, în afara contextului, cutare sau cutare aspect pe care să-l putem amîna sau exclude din dezbateri. Ne interesează, bineînțeles, îndeplinirea și depășirea sarcinilor de producție, calitatea muncii noastre, ne interesează și dorim să ocupăm și anul acesta tot locul întîi în întrecerea cu ceilalți siderurgiști din țară, și ar fi acest succes obținerea pentru a cincea oară a primului loc, dar ne interesează și relațiile dintre toți colegii noștri de muncă, exemplul pe care pot și trebuie să îl dea cei mai în vîrstă, mai ales comuniștii, ne interesează ridicarea continuă a nivelului de conștiință la toți membrii colectivului nostru, așa cum ne interesează unde și cum locuiesc tinerii noștri, unde și cum se distrează tinerii noștri. Adică, vedeți, n-a fost vorba numai despre muncă. De ce vorbesc mereu despre tineri? Pentru că la noi, la oțelăria electrică, 60 la sută sînt tineri. Dacă fac o sumă a tuturor lucrurilor care ne interesează veți vedea că dezbaterile ne-au ajutat să realizăm un fel de radiografie a colectivului nostru.

Și pentru că prin această radiografie știm ce trebuie să facem, asta înseamnă că dezbaterile s-au transformat într-un adevărat instrument de lucru.

Victor Semen: Aici, la dezbaterile Plenarei am vorbit despre relații, despre pregătirea profesională și cultura generală. Am vorbit și despre educația tinerilor, cu precădere a noilor membri de partid. Tot despre aceste lucruri am vorbit și în cadrul dezbaterilor care au avut loc la nivelul Comitetului de partid al secției noastre. Am fost atunci ceva mai concret, adică am vorbit și despre cele 850 de ore de opriri accidentale la furnalele noastre. Ca să fiu mai clar, anul trecut secția noastră a realizat peste plan 89 000 tone de fontă. Dacă am fi redus cu o treime nefuncționările accidentale ale furnalelor, am fi realizat încă 15 000 tone fontă în plus. Întrebarea este, desigur, una singură: putea fi evitată o treime din aceste ore? Răspunsul este și el unul singur: rolul hotărîtor în această problemă îl are pregătirea profesională care nu se poate manifesta la cota ei maximă decît în cadrul unui colectiv temeinic consolidat. În această ordine de idei aș fi vrut să spun că de atîtea ori s-a vorbit despre valorificarea tuturor resurselor materiale și,iată, în centrul acestor dezbateri a stat analiza și trecerea în revistă a tuturor resurselor umane de care dispune un colectiv. Dezbaterile, orientate pe această linie, își vor arăta roadele într-un timp cît mai apropiat.

VICTOR NIȚĂ ■

rogojelu: un șantier care-și pierd în favoarea altora, de

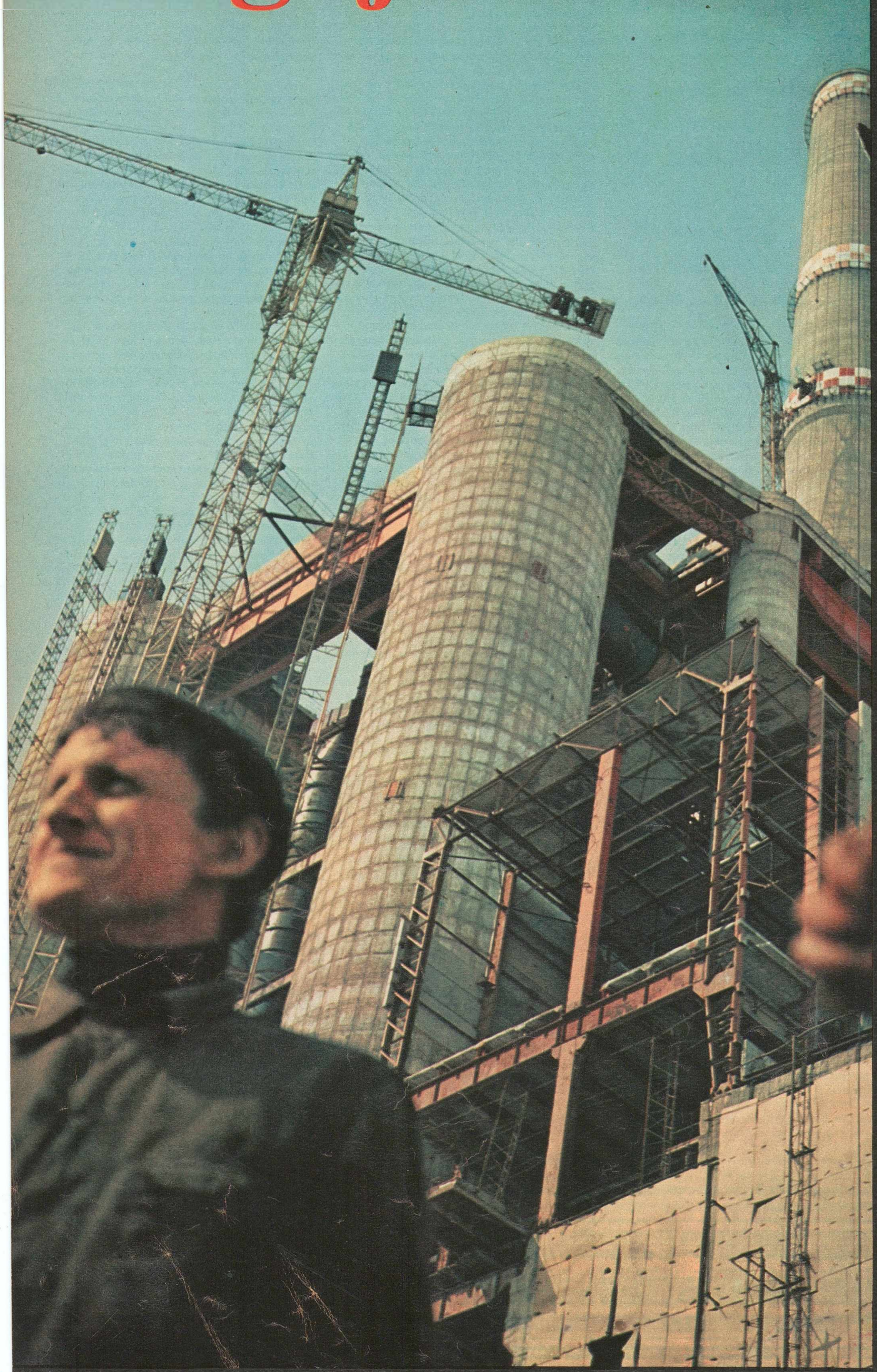

Jiul, aproape, în dreapta. Ca o balustradă metalică, argintie, de care trebuie să te ții strîns printre dealurile cu spinări molcome, pînă unde linia ondulată a cîmpiei Rovinarilor se netezește treptat și dă în platforma termocentralei Rogojelu. Cuvînt lumină, cuvînt căldură, cuvînt putere. Șantier.

«Nici nu am apucat să terminăm, că ne-am și trezit lipsiți de orgoliul de a fi cea mai mare termocentrală din țară. În vecinătatea noastră se construiește Turceniul. El va fi, cît va apuca să fie la rîndul lui, cel mai mare. Dincolo însă de acest fapt, care nu poate decît să ne bucure, nu să ne întristeze, ca un exemplu de ceea ce înseamnă dezvoltare energetică în ritmuri și proporții de-a dreptul spectaculoase, rămîne de subliniat că noi sîntem capul de serie al marilor centrale termoelectrice. În fond, aici s-a cîștigat și o mare și binevenită experiență. Începutul, la Turceni, va fi incomparabil mai ușor decît la noi. La Turceni nu vor mai trebui refaceri, îmbunătățiri. Ei vor călca de la început cu dreptul. Pe unde vor călca ei cu dreptul am fost nevoiți să umblăm noi, mai întîi, cîteodată cu stîngul».

Cuvintele inginerului Igor Selinschi, directorul termocentralei, au nevoie, desigur, de o explicație.

*

De o parte și de alta a căii ferate care intră pînă în sala mașinilor, unde au fost aduse uriașele turbogeneratoare de 330 MW, grămezi de saci de ciment, de bare metalice, magazii și depozite de materiale, barăci-vestiare pentru muncitorii șantierului, zăpada albă călcată de roțile camioanelor care-și croiesc drum claxonînd îndelung, și de cizmele de cauciuc ale șantieriștilor, o boare de vînt, ca o lamă rece, pe deasupra zăpezii, și lumina unui soare mătăsos, primăvăratic, fără putere, motoare ambalate, din cînd în cînd fîșîitul unui IMS prin pasta ciocolatie a dezghețului, zgomot, mișcare, lume, viață, șantier.

«Asta e ceea ce se vede. Ceea ce nu se vede, îmi spunea inginerul Sorin Nicolae, se petrece chiar acolo, înăuntru, în sala mașinilor, la montaj. Acolo avem de lucru acum. Șantierul exterior, agitația asta pe care o vedeți, este numai o urmă din uriașa concentrare de forțe care a existat aici. Dacă vreți, eu aș risca un termen: șantierul acesta s-a *interiorizat*; s-a adîncit în el însuși, s-a liniștit aparent, pentru a rămîne neliniștit, în căutare de soluții, plin de surprize, pe dinăuntru».

Inginerul Sorin Nicolae a fost detașat la Rogojelu de la Institutul de cercetări și proiectări echipamente termoenergetice-București, în urmă cu o jumătate de an. Aiții se află aici de mai mult timp. Dumitru Baloleanu, de exemplu, tot de la ICPET, a venit în urmă cu trei ani. Ei, împreună cu alți 26, alcătuiesc grupul de asistență tehnică, grup de talia căruia nu se mai poate găsi un altul în țară pe lîngă o întreprindere, unde furnizorii să aibă niște birouri ale lor, fie ele chiar cu scaune șchioape și cu uși mai strîmbe. «Cei 28», cum își spun ei singuri și cum au ajuns să fie numiți de către alții, reprezintă aproape toate institutele și întreprinderile care s-au angajat în această experiență unică — Rogojelu. Agregate de o asemenea complexitate nu mai fuseseră proiectate și executate în țară, iar producerea lor, se știe, a necesitat construirea unor fabrici întregi, cum este Întreprinderea de mașini grele-București, sau extinderea unor fabrici de prestigiu în construcția de mașini, cum e «Vulcan», cu spații de producție special amenajate pentru «operațiunea Rogojelu». Odată ajunse pe șantier, utilajele nu pot fi însă puse cap la cap și date în funcțiune în bloc. Volumul turboagregatelor care prin mișcare, la rotația de 3 000 de ture pe minut, ies, figurat vorbind, din carapacele lor de metal ca niște fluturi imenși, cu aripile ninse de pulberea vie a luminii, cere la montaj o concordanță și o precizie de ordinul sutimilor de milimetru, ceea ce practic vorbind înseamnă chiar perfecțiunea. «Cu toate eforturile făcute, îmi spunea inginerul Victor Costache, conducătorul grupului de asistență tehnică, în cadrul proiectului general rămîn unele lucruri neelucidate. Pînă la un punct, aș spune, ele sînt firești, și se întîlnesc mai ales la joncțiunea între proiecte aparținînd unor institute diferite, unor executanți diferiți. Prezența unor reprezentanți ai acestor institute este neapărat necesară pe șantier pentru că pe hîrtie orice agregat merge frumos, nu se întîmplă nimic neașteptat, dar în realitate e ceva mai complicat, în funcție de o situație nou creată un proiect poate fi regîndit, modificat, adaptat. În asemenea

imensiunile exterioare funzime

cazuri există un specialist care analizează și hotărăște, eventual după ce ia legătura cu unitatea care l-a trimis aici. În orice problemă există, așadar, la fața locului un «om nr. 1». Și nu numai de la institute și de la întreprinderile furnizoare».

Constantin Dobrescu, de exemplu, era maistru la «Vulcan». In 20 de ani de meserie a ajuns să știe cam tot ce se poate ști despre cazanele de mare capacitate, iar la Rogojelu se află tocmai pentru montarea unor asemenea cazane, de 1 035 de tone pe oră. Un asemenea cazan, spune, e o uzină complexă, care începe cu agregatele de alimentare și se termină cu panoul de comandă. Unul singur are aproximativ 80 000 de repere simple. E ușor de înțeles, chiar numai amintind această cifră, ce face aici, la Rogojelu, maistrul Dobrescu, ca șef al atelierului montaj general. De doi ani încoace clădește piesă cu piesă, șurub cu șurub, mașinăria imensă a unor asemenea cazane fabricate, pentru prima oară în țară, pentru Rogojelu. De doi ani maistrul, bucureștean care înainte nu făcea decît șapte minute din poarta casei pînă în poarta întreprinderii, face acum naveta, zilnic, la Tîrgu Jiu, iar la București o dată pe lună. Ce-i drept, nu de drumul pe care-l face pentru a-și vedea familia, soția și cei doi copii, care au învățat de la el să vorbească cu «mersei» și «fusei» se teme mai mult, ci de drumul pe care e nevoit să-l facă zilnic, alături de ceilalți membri ai grupului de asistență tehnică. 25 de kilometri dus și 25 de kilometri întors, în condițiile în care grupul nu mai dispune de o mașină proprie ci trebuie să dea buzna, de atîtea ori, în autobuzele beneficiarilor, unde unii dintre muncitori, fără să-i cunoască, îi cam iau la rost: «Ce căutați aici? Sînteți străini. Jos, că n-avem noi loc». Altfel, se poate spune că relațiile dintre beneficiar, pe de o parte, și constructori și montori, pe de altă parte, sînt lipsite de momente de încordare și se desfășoară mulțumitor pentru toți.

•

Cărbunele e adus din cariere pe benzi. Este concasat la o granulație sub 300 de milimetri, adică spart în bulgări mici, fărîmițat, și tot pe benzi e transportat în buncăr, la centrală. După ce trece prin paletele morilor care-l macină și-l ventilează, ajunge la cazane. Aici se formează aburul care pătrunde în corpul de înaltă presiune al turbinei, de unde, «obosit», ajunge din nou în cazan, este supraîncălzit, revine în turbină în corpurile de medie și joasă presiune, apoi, sub influența vidului, se condensează și, cu ajutorul unor pompe, apa este readusă în circuit. Așa *se face* lumina. Iar tot acest efort, această accelerare a materiei, această forță cîștigată de oameni, apare în camera de comandă electrică într-un dreptunghi minuscul, unde un ac indicator arată *megawații*. Ca un vulcan reflectat într-o oglindă de buzunar. Pentru oscilațiile de pe cadranul acesta muncește însă fiecare bloc energetic, și întreaga termocentrală, ca un organism viu, complet, de la labirintul de conducte și tevi aflat la cota minus 4,5, unde dacă te aventurezi — se spune — e posibil să nu mai găsești drumul la ntoarcere, pînă la cota 92, de unde țîșnesc coșurile de fum de 220 de metri și unde un ventilator de gaze, de exemplu, avînd un motor de «numai» 25 de tone, reprezintă față de hățișul celorlalte instalații și utilaje o piesă neînsemnată ca volum. Aflu toate acestea de la inginerul Barbu Gogoșan, dispecer-șef de tură, adică omul care de-a lungul celor opt ore de serviciu ține sub observație și răspunde de toată centrala. Lucrează la Rogojelu din 1968, adică de la început, două fiind motivele care l-au adus aici: primul, apropierea de casă, de comuna Cornești, de unde e de fel, și al doilea pentru că, stagiar fiind, s-a gîndit, angajîndu-se la constructor, pe șantier, ar cîștiga mai mult. O hepatită apărută ca din senin l-a obligat să treacă însă, în 1971, la beneficiar. Aici are un regim de viață mai constant, pe care, în măsura în care depinde de el, și-l creează și prin meticulozitatea cu care îi place să-și facă meseria. Evită întotdeauna surprizele printr-o preluare corectă a schimbului — de foarte mare importanță aici — cît și prin verificarea, pe parcursul schimbului lui, a funcționării instalațiilor. L-am găsit, astfel, în «casa» turbinei nr. 2, de 220 MW, sub carcasa aceea metalică, lungă de vreo 30 de metri, întru totul comparabilă unei peșteri cu stîlpi de susținere de cele mai bizare forme geometrice. Era cald, acolo transpiri din belșug cînd intri, și vuietul turbinei care la un metru, la doi, ascunsă vederii, se rotea cu 3 000 de turații pe minut, nu mai reținea atenția inginerului. Privirile lui cercetau dincolo de stratul de vată minerală și de plasa de sîrmă cu înveliș de staniol în care erau îmbrăcate instalațiile, către punctele de admisie a aburului în turbină, ventilele de închidere rapidă, eventualele scăpări de ulei ale lagărelor. Dar asta, îmi spune el, sînt probleme de rutină, observații zilnice, necesare și obligatorii. O problemă cu care ei, beneficiarii, au mai multă bătaie de cap, e calitatea cărbunelui. Același lucru avea să mi-l spună și maistrul Hubbes Petre, născut într-un oraș de pe Olt, Sfîntu Gheorghe, și deci «oltean» după cum se consideră. El face parte dintre oamenii împrumutați de Rogojelu de la alte termocentrale, deci oameni cu experiență în meserie, dar tocmai această experiență îl face să spună că scăderea, uneori, a calității cărbunelui de la 1 800—1 900 către 1 000 de kilocalorii la un kilogram necesită, din partea celor ce lucrează cu el la camera de comandă termică, o muncă în plus pentru echilibrarea puterii calorice a cărbunelui cu păcura. Iar păcura, după cum spunea și inginerul Selinschi, costă! Obstacolul, spunea tot directorul termocentralei, nu este insurmontabil, nu are cauze obiective, de nedepășit, și cel mai bun exemplu în acest sens ar fi că în schimburile de noapte, cîteodată, sau a doua zi după sărbători, cărbunele este mai slab. Sigur, acestei situații trebuie să i se caute o rezolvare, cu cît mai repede cu atît mai bine, și în orice caz nu mai tîrziu de darea în funcțiune a blocurilor energetice gigant, de 330 MW.

La ora aceasta, cum spuneam, șantierul își pierde dimensiunile exterioare pentru a-și cîștiga altele, în adîncime, în profunzimea gîndului și a unei maturități tehnice în scopul finalizării optime a acestei mari investiții naționale care a fost și rămîne termocentrala de la Rogojelu.

DUMITRU ELIADE ■
Fotografii de ION PREDOȘANU ■

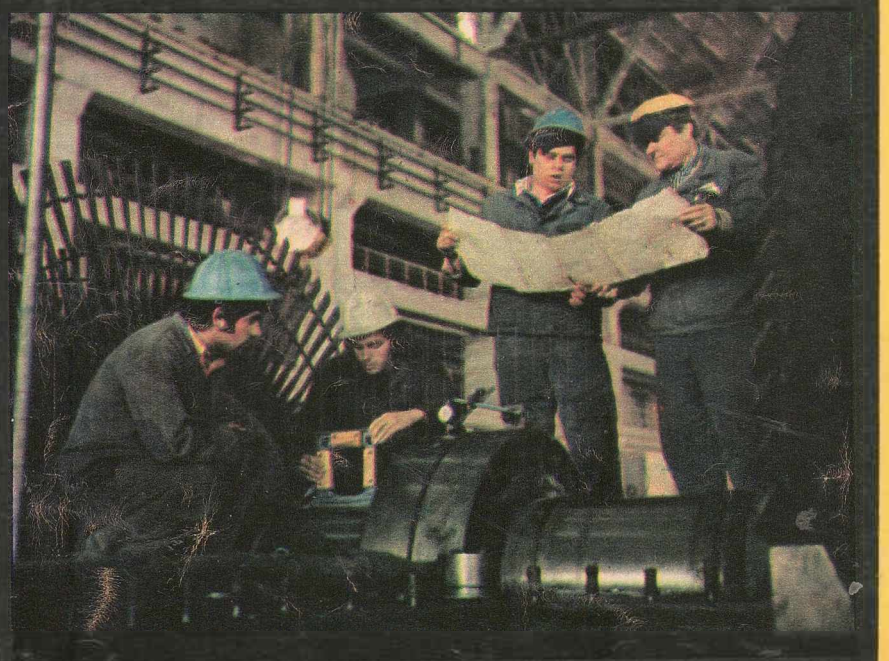

CULTUL MUNCII, CULTUL CURAJULUI, CULTUL VALORII

oameni din ale căror mîini aspre ies mănuși pentru mîinile fine

Mîinile, mai ales mîinile — se poate citi ca într-o carte într-o mînă, chiar fără cunoștințe oculte, dar cu ochi deschiși — mîinile lui Gheorghe Preda, de profesie croitor-mănușar, spun totul. Sînt peste 40 de ani de muncă în aceste mîini — mîini bătucite, crăpate, îmbibate pînă la os de taninul pieilor cu care lucrează, mîngîindu-le parcă, niște mîini urîte, dacă n-ar fi totuși foarte frumoase prin ceea ce reprezintă, o unealtă de lucru extrem de specializată, un simbol al muncii, o conștiință. Tehnica secolului 20, revoluția tehnică și științifică adică, nu a fost în stare să intre în meșteșugul atît de vechi al pielăritului, unde nici o mașină n-a putut fi concepută pentru a prelua efortul specializat al mîinii omenești. La încălțăminte este altceva, acolo «croitorul» taie la ștanță, în serie, o piele aproape inertă, fără posibilități de întindere și mai cu seamă fără flexibilitate și gingășie. De la mănușerie pînă la ștanță mai sînt o mulțime de operații de finețe pe care numai mîinile omului le pot face — așa cum Gheorghe Preda procedează, mîngîind, întinzînd în toate direcțiile, palpînd, măsurînd cu rigla, în fine tăind cu foarfeca o piele de o finețe uimitoare. Oamenii s-au mirat și chiar au rîs atunci cînd au citit într-o revistă că Marinco Pașici, pe atunci maistru, ar fi «inventat» o metodă nouă de croire. Nu există nici o metodă nouă de croire a mănușilor, așa cum nu exista nici un Pavel Marinică, așa cum apăruse în revista respectivă, desigur din neatenția sau nepriceperea redactorului. Actualul secretar de partid al Întreprinderii de piele și mănuși din Timișoara mai are, îmi spunea, asemenea experiențe, întrucît tot el a figurat, într-un ziar de data aceasta, sub numele de Marinca Pasici, muncitoare! Îl întreb pe Gheorghe Preda dacă mai poate simți moliciunea, căldura mătăsoasă a pielei cu care lucrează, și-mi spune că da, mîinile lui bătucite n-au pierdut simțul tactil cunoscut, poate simți și o diferență de microni în grosimea ei sau o schimbare pentru alții imperceptibilă în calitatea sa.

Există o tradiție timișoreană a mănușarilor — Întreprinderea de piele și mănuși va sărbători anul acesta 56 de ani de existență, fiind deci cea mai veche din țară (în 1922, cînd a luat ființă, nu figura de fapt decît ca un atelier cu un efectiv de cinci oameni) — o tradiție perpetuată din tată în fiu sau chiar în toată familia, așa cum ar fi cazul celor trei Zambori, Ioan — tatăl, Geraldine — mama și Alexandru — fiul, toți trei muncitori la aceeași întreprindere, toți mănușari. Priceperea tuturor a făcut ca întrecerea cunoscută sub numele «O zi pe trimestru să lucrăm cu materii economisite» să devină la întreprinderea timișoreană o zi pe lună din economii, lucru care s-a concretizat în produse suplimentare, mănuși și haine de piele, care însumează o suprafață de 9 000 de metri patrați pentru anul trecut. Pentru astfel de economii oamenii primesc în jur de 7-800 de lei pe lună drept beneficiu individual, iar Gheorghe Preda, omul cu părul alb și mîinile negre care mi-a demonstrat tehnica dificilă pe care o posedă, a cîștigat în unele luni și peste 5 000 de lei. Există chiar și un atelier pentru articole din deșeuri (adică bucăți de piele, de cea mai bună calitate, însă prea mici pentru croirea unui produs obișnuit), care confecționează mănuși și îmbrăcăminte din piele pentru copii — pantalonași, veste, șepci — ca și articole de marochinărie ușoară. Este un lucru nou. Tot o noutate este înființarea atelierului de creație pentru haine de piele, care se străduiește remarcabil în direcția diversificării producției.

«Aș vrea să rețineți că numai pentru anul 1975 întreprinderea noastră a proiectat și executat 60 de modele noi de haine de piele și peste 220 de modele de mănuși — îmi spunea inginera Irina Iova, șefa atelierului de creație. Cu alte cuvinte, circa 80 la sută din întreaga producție a fost formată din modele noi și reproiectate. La noi activitatea de creație se bazează pe studierea modei, dar atenția se îndreaptă și spre producerea de bunuri a căror valoare de întrebuințare este o certitudine. În țara noastră, atunci cînd un om își cumpără o haină de piele, dorește ca după 15 ani să poată fi mîndru încă de calitatea ei — asta înseamnă pentru noi valoarea de întrebuințare, un lucru real, o cerință a cumpărătorului de care trebuie să ținem neapărat seama». Astfel am aflat că piața europeană (pe care Întreprinderea de piele și mănuși timișoreană este o prezență tradițională) a fost invadată de la o vreme de către produse venite din Hong Kong, foarte la modă, extrem de ieftine chiar, dar cu o durată de viață de cel mult un an, doi. Apoi, haina pur și simplu se aruncă!

«Așa ceva noi nu ne putem permite, îmi spunea directorul Mircea Sturdza, un director care se mîndrește a fi de meserie economist, nu doar director. Am primit pentru primul semestru al anului trecut, în cadrul întrecerii «semestrul calității» din ramura industriei ușoare, diploma de evidențiere, iar pentru al doilea semestru, deși rezultatele nu s-au comunicat, sperăm de asemenea să nu rămînem mai prejos. N-am avut nici un fel de protest sau reclamație de calitate de la nici unul dintre beneficiarii interni sau externi. Și exportăm în 24 de țări, unele cu deosebită tradiție, precum Italia, Franța, Anglia, Japonia, Spania, R.F.G., Canada, S.U.A., Elveția, U.R.S.S., Danemarca, Belgia și așa mai departe. De asemenea, numai anul trecut, întreprinderea noastră a participat la 18 tîrguri și expoziții internaționale. Pentru toți acești «controlori de calitate», extrem de severi, firma întreprinderii nu are voie să se facă de rîs!»

Se fac peste un milion de perechi de mănuși pe an la Timișoara — vă dați seama ce înseamnă un milion de oameni purtînd, de-a lungul și de-a latul lumii, mănuși «Made in Romania»? — iar în privința hainelor de piele, așa cum directorul Mircea Sturdza preciza, deși planul pentru 1976 prevede producerea a 20 000 de bucăți, se vor realiza circa 30 000. Aportul valutar al întreprinderii este însemnat, el cifrîndu-se în jurul a 45 la sută, ceea ce înseamnă că pentru fiecare dolar investit în import (în special pentru cumpărarea pieilor de cea mai bună calitate) se aduce de la export un dolar și 45 de cenți — și asta chiar în condițiile reașezărilor de prețuri, adică a scumpirii pe plan mondial a pieilor...

Gheorghe Preda se apropie de pensie — are 57 de ani, e deja bunic. Am început reportajul de față cu el, ca un simbol al muncii exemplare a tuturor lucrătorilor de la întreprinderea timișoreană, și-l voi încheia la fel. De fapt, chiar dacă Gheorghe Preda va ieși peste cîțiva ani la pensie, în locul lui vor rămîne tineri muncitori cum sînt Corneanski, Hum, Neducin, Graure și alții — care au învățat meserie chiar de la bătrînul Preda, cel care însă, chiar și acum, îi bate încă pe toți prin rapiditatea și siguranța croirii.

DUMITRU GRAUR ■

CE PROFEȚIM, CE PROFESĂM

răsunetul muzical peste veac al „poesiilor populare ale românilor" de vasile alecsandri (1866)

S-ar părea că un subiect ca acela anunțat în titlul de mai sus nu e cel mai adecvat profilului acestei rubrici. Cum să nu consideri însă drept rezultat firesc al afirmării unui patriotism activ o cercetare care vine să demonstreze că una din cărțile de căpetenie ale neamului nostru — primul mare monument al creației populare — cunoaște și o altă față, ascunsă pînă acum vederii noastre, nerevelată simțirii și conștiinței românești?

Despre ce este vorba? Ultimul volum, cel de-al XI-lea din «Studii de muzicologie» editate de Biroul și secția de specialitate ale Uniunii compozitorilor, dă la iveală un material unic prin importanța sa științifică și culturală, prin entuziasmul patriotic pe care-l înalță în sufletul fiecăruia dintre noi: «Avem odoarel» te simți tentat să exclami, cu cuvintele lui Tudor Arghezi, constatînd că ceea ce ți se înfățișează cu documente, date și argumente imbatabile se cheamă: **Melodii inedite pe texte din culegerea «Poesii populare ale Românilor» de Vasile Alecsandri (1866).** Autorul aproape incredibilei descoperiri ce se face după un veac e — nu întîmplător — muzicologul și profesorul de istoria muzicii Viorel Cosma. Spun **nu întîmplător** fiindcă, vorba lui Platon: «dacă cercetezi bine, vei găsi». Iar Viorel Cosma cercetează bine fiindcă e pasionat și s-a dedicat de mulți ani, cu o hărnicie și un spirit laborios exemplare, unei opere temeinice menite să pună în valoare zestrea muzicală a unui popor cu mari virtuți în acest domeniu.

Un cercetător cu o atît de largă deschidere către toate orizonturile muzicii și muzicologiei noastre nu putea, aș zice, din moment ce exista, să nu descopere acest tezaur. În ce constă acesta? Un exemplar din amintita ediție a antologiei de poezii populare întocmită de Alecsandri, aflat în acest vestit lăcaș al cărților rare care este biblioteca «V.A. Urechia» din Galați, conține, transcrise ulterior tipăririi volumului, în spațiul rămas liber sub o seamă de poezii, un număr de 37 melodii populare pe care versurile respective se cîntau în epocă. Exemplarul respectiv provine din donația Constantinescu-Orleanu și în catalogul bibliotecii este înregistrat sub titlul: «O parte din colecțiunea POESII POPULARE (cu note la sfîrșitul poesiilor). Fără poartă (copertă)». «Notele de la sfîrșitul poesiilor» chiar la o primă cercetare efectuată de cunoscutul nostru muzicolog se dovedesc de o valoare inestimabilă pentru orizonturile pe care le deschid în mai multe direcții ale istoriei culturii noastre. Dar mai bine să dăm cuvîntul, pe larg, autorului însuși al cercetării, care, după o seamă de analogii, disocieri și supoziții, scrie în capitolul final al lucrării comentate de noi:

«Dispunînd deja de consacrarea universală a colecției Alecsandri încă din secolul trecut, muzica românească are posibilitatea să-și revendice această prioritate în folcloristica internațională, prestigiu pentru care s-a luptat atît de mult Teodor T. Burada. Căci documentul din Biblioteca **V.A. Urechia** din Galați dispune de superioare valențe muzicale și mai ales științifice, demne de a fi apreciate la înălțimea lor obiectivă.

Desigur că la difuzarea largă a documentului se află avantajul notării melodiilor pe **portativ** (ceea ce cu siguranță va înlesni pătrunderea materialului în contextul folcloristicii europene).

Așadar, ne aflăm în fața **primei** culegeri muzicale românești în notație muzicală apuseană, care renunță la aranjamentul pianistic, răspunzînd unor **criterii științifice** de notare a folclorului. În felul acesta, faza romantică a primilor culegători din secolul XIX (Fr. Ruszitski, Eftimie Murgu, I.A. Wachmann, Carol Miculi, N. Stelleanu, Alexis Gebauer, A.H. Ehrlich, Al. Berdescu, D. Vulfian) este depășită.

Dincolo de superioritatea concepției științifice care a generat întocmirea culegerii muzicale — subliniază ceva mai departe profesorul universitar Viorel Cosma — se situează **ineditul melodiilor.** Ne aflăm în posesia unui nou mănunchi de piese muzicale, care vor intra în circuitul cercetării și **valorificării artistice»** (de data aceasta, sublinierea noastră).

Intitulînd însemnările noastre drept **«Răsunetul muzical al «Poesiilor populare ale Românilor» de Vasile Alecsandri»** se înțelege că am vizat o anumită urmare a recentei descoperiri. Un **răsunet,** pentru a putea fi definit ca atare, trebuie să se facă **auzit.** Firesc este ca într-un timp record — evident, prin aceasta nu înțelegem cît ai bate din palme — casa noastră de discuri **Electrecord,** tot mai preocupată în ultima vreme de valorificarea integrală a melosului românesc secular, să ne dea o **ediție unică,** texte și muzică, însoțite de comentariul adecvat, a unei părți din opera folclorică a lui Alecsandri. Importanța multiplă și utilitatea unei asemenea ediții pentru specialiști și tineretul studios, pentru iubitorii de muzică și poezie populară sînt în afara oricărei discuții. Din cîte știu acest entuziast susținător artistic al marilor cauze ale muzicii românești de ieri și de azi care este «Madrigalul», în frunte cu dirijorul său Marin Constantin, este gata să dea aripi cutezătoare buchetului de melodii recent descoperite. Nu mă îndoiesc că și talentații promotori de muzică tînără ai Cenaclului «Flacăra» nu vor zăbovi să se adape de la acest «izvor pururea reîntineritor» al poeziilor populare și melodiilor autentice cu care s-au întregit în chip fericit acum, recăpătîndu-și frumusețea lor originară și originalitatea neștirbită.

Fiindcă, trebuie să conchidem, fără exagerare, împreună cu profesorul și muzicologul Viorel Cosma, căruia îi datorăm această descoperire generoasă: «replica muzicală la **Poesii populare ale Românilor** nu rămîne cu nimic datoare textului literar. Colecția lui Vasile Alecsandri își va găsi de acum înainte încă un mobil de popularizare menit să dezvăluie lumii neprețuita comoară spirituală a poporului român».

NICULAE STOIAN ■

ca să avem un program unic, avem nevoie de un coordonator unic al cercetării, gospodăririi, exploatării și valorificării factorilor naturali terapeutici

Iată că ideea geologului Zoltan Kisgyörgy de la O.J.T. Covasna — exprimată nu demult sub această rubrică — privind nevoia elaborării unui proiect unic, a unui program la scară națională de conservare și valorificare a apelor minerale, găsește suporteri. Mai mult, găsește o argumentare și o dezvoltare mult mai ample, mai concrete, mai susținute din partea unor autorizați specialiști. E vorba de specialiști de la Institutul de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală, în numele cărora s-a adresat redacției noastre **geologul Florentin Vulpe,** din cadrul laboratorului de studii și cercetări resurse naturale.

— Apelor minerale, ca și tuturor factorilor naturali de cură — lacuri cu nămoluri, turbe terapeutice, gaze mofetice —, trebuie să li se acorde după părerea mea aceeași importanță ca oricărei substanțe minerale utile, își începe pledoaria sa geologul. Așa cum pentru apele termale, pentru valorificarea lor optimă și rațională, există un program coordonat de către C.N.S.T., consider că este momentul, ca mai tîrziu să nu ne dăm seama că e prea tîrziu, să se elaboreze un program și pentru cercetarea, gospodărirea, exploatarea și valorificarea factorilor naturali terapeutici. E adevărat, ca să-l avem e nevoie să existe mai întîi un for de coordonare. Am venit la dumneavoastră ca să ne susțineți exact în acest sens, fiindcă neexistînd acest for unic se fac multe greșeli, au loc multe abateri de la protecția resurselor, se încalcă legi, dar cel mai dureros fapt rămîne indiferența care domnește față de ce se va întîmpla în viitor cu această bogăție națională.

— Concret, despre ce fel de abateri, greșeli, încălcări de legi, e vorba?

— Este știut că la ora actuală sînt mai mulți beneficiari care exploatează și gospodăresc aceste surse hidrominerale: Ministerul Turismului — principalul beneficiar —, U.G.S.R., UCECOM, UNCAP, consiliile populare și alte instituții centrale cu drepturi de a investi fonduri și a beneficia de construcții în stațiunile balneare. Neavînd însă organisme tehnico-metodologice de investigare și exploatare, fiecare beneficiar își asumă atribuții și ia hotărîri într-un domeniu în care nu are competență, fără ocolișuri spus, în care nu se pricepe. Chiar dumneavoastră ați menționat într-un articol cum la Covasna se construiesc complexe sanatoriale cam la întîmplare, fiecare beneficiar plasîndu-și-le după diverse interese proprii. Și nu numai la Covasna se întîmplă astfel. Nu-i vorba doar de construcții. Acestor complexe sanatoriale trebuie să li se asigure baze de tratament, deci ape minerale, și astfel se fac foraje neraționale care duc la consecințe nebănuite, pînă la degradarea zăcămîntului. Pentru foraje apelează deseori la institute nespecializate în forări de ape minerale, institute care la rîndu-le nu cer avizul (nici nu consultă măcar) Ministerului Sănătății, și astfel surprizele sînt dintre cele mai triste. La Sîngeorz-Băi, de pildă, s-au executat foraje, samavolnic aș zice, fără a fi necesare, care au dus la dezechilibrarea zăcămîntului hidromineral. Practic, au dispărut niște izvoare, izvoarele cele mai valoroase, baza în tratamentul și specificul balnear al Sîngeorzului. Au fost necazuri mari, lucrări suplimentare, dispute și numai după un timp îndelungat, după închiderea parțială a acelor sonde noi, au revenit. La Vatra Dornei de asemenea s-au executat foraje inoportune lîngă izvoarele de est și vest, ca să nu mai vorbim despre executarea pur și simplu inconștientă a unor lucrări de canalizări și construcții în zona de protecție strictă hidrogeologică și igienico-sanitară care a condus la degazeificarea zăcămîntului, la scăderea concentrației de CO_2.

— Și aceste abuzuri nu le poate nimeni bara?

— Un moment, nu am terminat cu exemplele. Nu doar beneficiarii stațiunilor își fură căciula; nici alte instituții nu țin cont de zona de protecție și conservare a resurselor naturale de tratament cînd angrenează lucrări în perimetrul acestora. Lucrările de irigații executate în perimetrul de protecție al lacului Techirghiol, acest lac de o valoare terapeutică inegalabilă, au determinat îndulcirea lui și încetarea formării de nămol. Trebuie ca, ani de zile, Techirghiolul să fie lăsat în pace, să-și revină și să-și refacă echilibrul și calitatea. Lacul Amara — din cauza unor lucrări iraționale ale Departamentului de îmbunătățiri funciare care n-a cerut avizul Ministerului Sănătății și nici măcar n-a respectat instrucțiunile, ferme și severe dealtfel, ale Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei — e de asemenea pe cale să se degradeze. Un timp s-a drenat apa lacului spre Ialomița, îndulcindu-se, crescîndu-i nivelul și ca urmare scăzîndu-i mineralizarea și încetînd procesul formării de nămol.

— Cu atît mai mult am motive să insist cu întrebarea, nimeni nu poate stăvili această anomalie? Există legi în România, o lege specială de protecție și conservare a mediului natural, pentru păstrarea echilibrului ecologic și legi care fixează atribuțiile tuturor ministerelor în acest sens.

— Da, există legi, avem legi, destul de bune, de clare, dar cu toate astea s-au creat paralelisme de responsabilități, există și ministere care nu-și respectă atribuțiile și ministere care și le ignoră. Unii sînt prea fermi cu ale lor, încît și le depășesc, luîndu-și drepturi pe care nu le au, alții, uitîndu-le pe ale lor, nu și le mai exercită. Am să fiu foarte deschis, chiar dacă vor fi destui care se vor supăra pe mine. În Decretul 126/1973 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, în capitolul 2, articolul 5, se precizează că acesta **autorizează, îndrumă și controlează exploatarea și utilizarea rațională a factorilor terapeutici naturali și recomandă folosirea de noi surse de factori naturali terapeutici; își dă acordul asupra organizării și funcționării stațiunilor balneare, asupra planului de dezvoltare a acestora și asupra instituirii perimetrelor de protecție a factorilor balneari.** Iar dacă examinăm Decretul 142/1973 privind organizarea și funcționarea Ministerului Turismului, reiese că acestuia nu-i sînt prevăzute astfel de atribuții, revenindu-i doar obligații administrativ-comerciale de lansare în circuitul intern și internațional a stațiunilor balneo-climatice, de sprijinire a activității de asistență și tratament balnear, de avizare și dezvoltare a obiectivelor cu caracter turistic din stațiunile balneare. În realitate, Ministerul Turismului consideră că dacă are banii, dacă el investește în construcțiile noi ce se ridică în stațiuni, are drepturi depline, absolute în tot ceea ce privește bunul mers al acestor stabilimente de asistență sanitară care, repet, sînt în primul rînd de tratament, de profilaxie și recuperare a sănătății oamenilor muncii. Ca să nu mai vorbim că nici ministerul nostru, Ministerul Sănătății, nu e ferm, și-a cam uitat obligațiile ce-i revin, la acest capitol, prin prevederile Decretului 126. În momentul de față nici nu mai există în structura sa organizatorică — dar nici în altă parte, la alt for central —, Direcția balneo-climatică.

— Dumneavoastră ce propuneți pentru ameliorarea acestei stări de lucruri?

— Nu știu, poate că e nevoie să fie întărită legislația privind obligația și drepturile Ministerului Sănătății de a autoriza, îndruma și controla toate problemele ce privesc resursele balneoterapeutice ale țării. Sau de a se investi un organism central, poate Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, poate — de ce nu? —, institutul nostru, sub controlul M.S., drept coordonator unic al cercetării, gospodăririi, exploatării și valorificării acestora. Care să aibă și răspunderea elaborării unui program de perspectivă, pe o durată mai mare de timp, privind toate resursele de ape minerale și de factori naturali terapeutici din toată țara. Oricum, dată fiind situația prezentă, pentru a proteja această bogăție națională inestimabilă, este nevoie de mai multă ordine și mai multă colaborare între toți factorii implicați, este nevoie, cred, să fie atenționate grabnic toate organismele beneficiare, cît și conducerile instituțiilor care execută lucrări — la cererea acestor beneficiari — că pentru orice fel de acțiuni de investigare și de forări pentru ape minerale și alți factori minerali terapeutici să se solicite autorizarea și avizele de specialitate necesare, în spiritul legilor în vigoare, înainte ca ele să fie trecute în plan. Ministerul Sănătății este singurul care are datoria și competența să stabilească necesitatea și oportunitatea unor asemenea lucrări, — deține aparatul științific și tehnico-metodologic pentru aceasta. Am spus, înainte de a fi trecute în plan, fiindcă există destule precedente, cînd în mod formal și la nevoie putem exemplifica, unii beneficiari mai vin după avizări pe la noi, dar cînd investiția e aprobată și proiectul făcut, uneori cînd construcțiile sau forările au și început. Efectul? Sînt multe cazuri cînd se planifică mari construcții balneare ale căror baze de tratament nu se înscriu în capacitățile reale de satisfacere cu factorii de cură necesari sau nu corespund unor norme obligatorii balneotehnice de exploatare.

Așadar, geologul Florentin Vulpe a deschis o altă pistă de discuții în jurul acestei importante probleme de interes național: apele minerale. Așteptăm replica instituțiilor vizate, așteptăm și alte opinii.

CICI IORDACHE ■

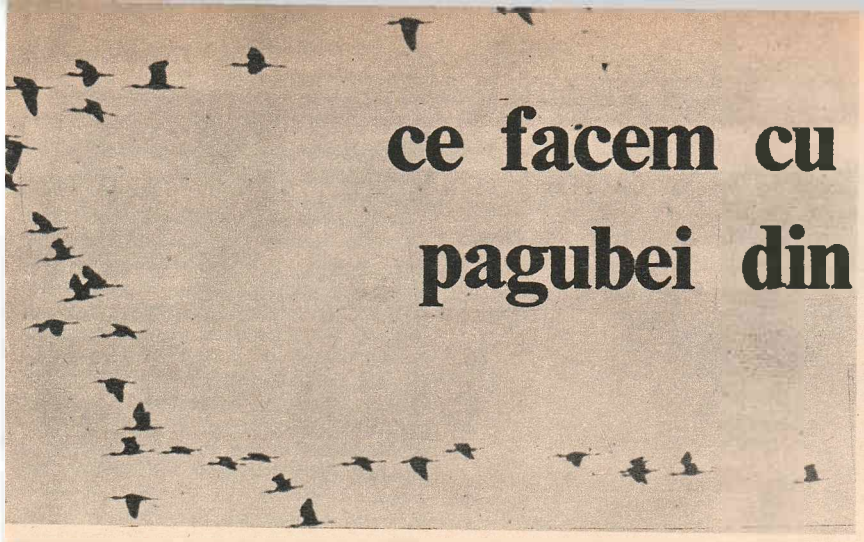

ce facem cu „monumentele" pagubei din delta dunării?

Sub acest titlu incitînd la disperată alarmă pentru ornito-calamități de neînlăturat, S. Savin sperie cititorii ziarului «Delta» care apare la Tulcea; deși nimeni nu-l autorizează pe semnatarul rîndurilor nărăvașe, astfel intitulate, să «facă» ceva cu monumentele naturii deltaice. Dimpotrivă, ar putea fi întrebat de specialiști în legătură cu amestecul, deloc pertinent, într-o problemă care nu privește numai ziarul unde scrie dînsul, ci țara întreagă. O problemă de interes republican deci, în care S. Savin apelează la pescari și piscicultori, nu la biologi, la ecologi sau măcar la zoologi competenți, ca și cum în rotația culturilor agricole s-ar cere sfatul maiștrilor forjori care plămădesc oțelul destinat plugurilor, sau am cere păreri păstorilor despre croiala de ultimă modă a stofelor de lînă! Este însă adevărat și faptul că din coloanele de tipar (nu de șlepuri) ale «Deltei» se simte o primejdioasă angajare în slujba unor tendințe locale în favoarea reînceperii campaniei de distrugere a păsărilor ihtiofage, prezență pînă la urmă necesară și piscicultorilor pentru justificarea unor posibile nerealizări plan-solzi, mai cu seamă în contextul apariției, și în deltă, a tînărului sector agricol, plin de optimism și de încurajări materiale. Astfel, S. Savin se face purtătorul de cuvînt al tuturor acestor aspirații, speriind cititorii «Deltei» de la Tulcea, cu referire la aripile deltei aflate, pentru țara întreagă, mîndrie acolo la porțile țării!

Spre surprinderea noastră sîntem deci informați că Delta Dunării «este un teritoriu românesc» destinat însă unor pești de crescătorie fie boemieno-galițieni fie exotici, cum sînt crapii fitofagi aduși din Orient; teritoriu destinat mai degrabă unor plante... americane: porumb, floarea-soarelui sau plop canadian, dar incompatibil cu peștii și păsările autohtone, originare, românești! Acestora din urmă le declarăm război, aprioric desigur, un război inutil și costisitor, tot așa cum ne costă acei pești «de cultură» în raport cu crapii deltei și ai bălților Dunării cu care, pe vremuri, Petru zis Rareș își încărca din belșug carele în mod gratuit...

În mod gratuit ni se debitează apoi, sumedenii de afirmații după care pelicanii «înghit tot ce găsesc, tot ce le cade în gușă» (!?), despre «cimitire de pește cărat și degurgitat de pelicani pe cîmp»; despre ilariante investiții de sute de mii de lei pentru a nu fi «vătămate cumva monumentele naturii», la Sarinasuf, sau despre dilematica situație de prezent: «amenajăm în deltă crescătorii de pește... pentru ca să îndestulăm consumul populației țării, sau spre a furniza hrană «monumentelor naturii» înaripate?» ș.a.m.d.

Odinioară, pînă a nu veni noi cu aceste considerații «economice» (nu și științific asigurate), monumentele naturii deltei noastre se aflau din belșug și nimeni nu le bănuia posibila rărire pînă la nivel de «monument» și nici nevoia de a le «produce» hrană la sînul prinosului ultraîmbelșugat al deltei de-atunci. Sînt vremuri, din păcate, uitate, încît datoria de a ne amesteca în echilibrul deltaic pare tot mai imperioasă. O singură întrebare majoră plutește în aer, ca niște aripi de pelican: ce știm noi despre deltă?; ce știm noi despre echilibrele sale particulare, ce ne permitem să facem cu această comoară-unicat a țării și a Europei?

Din cele peste 30 de țări ale Europei, delte (întinse pămînturi umede, lacuri, girle, zăvoaie, grinduri ș.a.), nu dețin decît trei: Franța (Delta Ronului), Spania (Delta Guadalquivirului) și România (Delta Dunării). Patrimoniu național de invidiat, delta noastră este cea mai nordică și mai întinsă dintre toate, aproape 500 000 hectare dacă includem și complexul lagunar Razelm-Sinoe. **Față de caracterul pregnant salmastru și salin al celorlalte două, Delta Dunării este unica deltă europeană cu apă dulce în majoritatea ținuturilor ei! De aici înainte intrăm în categoria unicatelor de preț ale naturii țării noastre: singura deltă cu pelicani, cu țigănuși, cu călifari, cu sturioni ș.a.m.d.** Adevărat parc național, o mare parte a teritoriului deltei și-a păstrat caracterele ecologice nealterate, atît în zona fluvială, cît și în aceea lagunară sau fluvio-maritimă.

Cu peste un deceniu în urmă, din aceste teritorii au fost puse sub regim de rezervații naturale (sub egida Academiei), doar 40 000 hectare, adică nici 10 la sută din total. Este oare mult? Fiind în domeniul unicatelor, amintim comparativ 70 la sută în Guadalquivir și peste 40 la sută în Delta Ronului, teritorii-rezervații naturale! Și mai departe, tot ca unicate: avem cea mai puțin studiată deltă din Europa, cea mai puțin cunoscută la nivelul bioproductivității primare reale, singura capabilă să furnizeze elementele spre a ști ce se poate, ce se cade, ce și cît trebuie să utilizăm din produsul natural al deltei. Pentru că toți vorbim de «punerea în valoare a resurselor deltaice», dar dacă ar fi să întrebăm într-o parte sau în alta, «cîte și care sînt acele resurse naturale?» am primi, pînă la urmă, ridicări din umeri. Studii ecologice aprofundate au fost efectuate aici la zorii secolului nostru de către renumitul savant Grigore Antipa. Apoi s-au succes disparat, puține, minore și efemere contribuții. În anii noștri, eforturile școlii profesorului N. Botnariuc și ale Comisiei monumentelor naturii de pe lîngă Academia R.S. România au încercat și încearcă să reechilibreze situația, dar datele obținute sînt încă departe de a putea fi generalizate; mai ales în condiții în care transformările impuse de om deltei se petrec, tot mai drastic, concomitent cu studiile care ar fi trebuit să le premeargă.

Unicatele noastre nu se sfîrșesc. Este singura deltă din cele trei în care omul a modificat peste 2/3 din spațiul natural, în care elementele autohtone tind spre dispariție, în care se scurg poluanții Europei (s-a găsit DDT și în creierul stîrcilor rosii!); singura deltă în care incendiile stufăriilor se țin lanț, stuful e tot mai mult înlocuit cu papura datorită exploatării mecanizate etc, etc. După ce de cîțiva ani flamingii recuibăresc în Delta Ronului, la noi, din cele vreo 5 colonii de pelicani am rămas cu una singură. Numai la noi atinge maxima răspîndire spre nord liana **Periploca graeca** în hasmacul Letei și el unicat european, numai la noi sînt plauri plutitori, numai la noi a rămas, la Sfîntul Gheorghe, unicul far de lemn dintre cele care înconjurau în secolul trecut litoralul Mării Negre și totodată unicul fragment de litoral pontic încă nemodificat esențial de om! Cu alte cuvinte, vorba poeziei-cîntec, ajunsă azi pe buzele tuturor și în deltă, **«avem de toate, și mai bune și mai rele»**. Aceasta este delta noastră și ne trebuie nouă, apoi Europei. De aceea orice spadă ruptă întru apărarea ființei ei este spre folosul țării întregi. Noi avem o singură deltă. Problema nu este atît cum să o transformăm și s-o «valorificăm», cît cum să facem ca să o păstrăm ca pe o neasemuită comoară, situată prin împreunarea Dunării cu Marea pe pămîntul țării noastre.

Aflăm în acest context că monumentele naturii deltei sînt «emisarii pagubei». Nu intrăm în amănunte și căutăm să răspundem succint la acuzele mai importante aduse de S. Savin, asigurînd cititorii interesați că dispunem de numeroase date științifice, de cercetări de bibliografie și de suficientă experiență ecologică pentru a sprijini aceste rînduri.

Luxul de a lăsa «vreo 400 000 de hectare ca un fel de rezervație naturală» nu că nu ni l-am putea permite, dar asta ar fi curat minune, vorba lui Caragiale, și s-ar adăuga substanțial la unicatele cu care ne mîndrim în fața lumii. Or, aceasta nu se poate și minuni nu se mai petrec. Realmente în deltă sînt rezervate vreo 40 000 ha și s-a propus înființarea unui parc național cu funcții complexe care, înglobînd și rezervațiile, nu ar atinge nici 150 000 ha.

«Orice om de bun-simț» nu va califica nici o specie animală nici drept «orătanie» și nici nu va utiliza adjective umane cu privire la animale, ca «ferocitate», «lăcomie» ș.a.

Cormoranii și stîrcii (mai puțin egretele) nu sînt monumente ale naturii. După campaniile de distrugere, din anii 1950-1960, ar trebui, e drept, reconsiderate ca atare atît cele două specii de cormorani, cît și stîrcul sur, devenite aproape rarități pe cerul deltei. Atît de mult au fost reduse de către om (și fără nici un folos real) aceste păsări în trecut!

Dacă pelicanii (abia vreo 2000 astăzi față de peste 10 000 în trecutul nu prea îndepărtat) și cormoranii pot fi considerați strict ihtiofagi, atributul este total nepotrivit pentru stîrci sau pescăruși. Funcție de specie, în hrana stîrcilor intră insecte, moluște, viermi, broaste, serpi și pești (în general albitură, răpitori; pești bolnavi). Noaptea, pe grinduri, stîrcii cei mari vînează... rozătoare: șoareci, șobolani de apă etc! Cît despre pescăruși, hrana lor este formată mai degrabă din deșeuri organice, din pește în putrefacție ș.a. Alături de pelicani și de cormorani, toate aceste păsări alcătuiesc, involuntar desigur, un complex angrenaj de ecarisaj natural al deltei. Echipamentul «răpitor» al Deltei Dunării — păsări sau pești — a funcționat întotdeauna fără greș, prompt, eficient. De aceea delta noastră n-a cunoscut boli ci producții extraordinare de pește în timpurile de pînă la noi, odată cu uimitoare «producții» în aripi și pene, în stuf și sălcii, în clocot de viață. Și aici este de adăugat faptul că excrementele tuturor acestor «ihtiofagi» constituie... îngrășămîntul natural necesar, abundent, gratuit, atît de important pentru refacerea anuală a vieții deltaice, acolo, la cele mai elementare niveluri de bază ale bioproductivității deltaice: fito și zooplanctonul.

Pentru «cimitirele» de pești pe care le-ar crea pelicanii-feroci «repetînd operația pînă epuizează balta în care pescuiesc», i-aș aminti autorului acestor năzdrăvănii faptul că pelicanul, cormoranul, uliul, șoimul, lupul sau ursul și toți prădătorii naturali viețuiesc după anumite legi ecologice, în baza ratei dobînzii și nu a capitalului existent («Numai nevrednicul om...», cum ne-ar certa Dosoftei, face adeseori alt fel). Pentru că în acest sens sînt la modă argumentele aduse din alte părți decît acelea autohtone, reamintim aici spre reciclarea tovarășului S. Savin o frază a celebrului etolog austriac, de curînd laureat al premiului Nobel, Konrad Lorenz: «Viețuitoarele considerate ca specii și nu ca indivizi nu se hrănesc unele cu altele, ci formează în anumite cazuri **o comunitate de interese.** Reiese de la sine că «mîncătorul» are un interes direct în supraviețuirea speciei animale sau vegetale care îi constituie hrana. Și acest interes crește pe măsură ce se alimentează într-o manieră tot mai exclusivă».

Se mai pune întrebarea: «ce facem cu pepinierele și crescătoriile piscicole amenajate?». Răspunsurile sînt multiple. De ce pepinieră pe grindul Chilia, cînd știam că alături este o rezervație naturală, care deține unica mare colonie de pelicani din Europa? De ce pepiniere în deltă unde, odinioară, nu trebuiau decît vîrșe, căci restul făcea natura, din belșug, fără investiții suplimentare? Ce ne vom face dacă într-o zi, spre marea noastră mirare, crapul chinezesc fitofag, introdus în deltă, va face saltul dialectic posibil și va începe să se înmulțească și în condiții naturale, liber, peste tot? Ce va mai rămîne din stuf, din papură, din rogoaze, din alcătuirea deltei însăși?

Ca vectori ai bolilor și paraziților ihtiofaunei, păsările reprezintă o realitate. Chiar în acest an, la Novosibirsk, în U.R.S.S., va avea loc o nouă conferință internațională pe această temă. Dar aceasta nu ne împiedică să precizăm că, în ciuda opiniei savanților citați de S. Savin, acești vectori avieni reprezintă, în angrenajul ecologic, abia o fracțiune colaterală și tîrzie a vehiculării acelor paraziți și boli. Știm că evoluția s-a petrecut de la simplu la complex. Viruși, microbi, paraziți — se află la origine, la începuturi. Primul lor vector a fost apa și însuși peștele. Abia pe urmă, și deloc necesar, obligatoriu, păsările. De unde se trage apa în incintele piscicole? Sau este o apă distilată, pasteurizată, pe care o infestează păsările? Să fim serioși...

Desigur că s-ar putea vărsa multă cerneală de tipar pe această temă. Și această strădanie o considerăm prea îndeajuns! Opinia publică trebuie informată, nu dezinformată. Natura acestei țări nu este, pur și simplu, un «cadru» de dezvoltare, ci un fundament pe care astăzi se durează totul. Legea nr. 9/1973, purtînd semnătura șefului statului român, președintele Nicolae Ceaușescu, articolul 9 din «Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste», sub aceeași înaltă concepție și semnătură sînt serioase, solide pietre de hotar peste care nu se poate trece în nici un chip. În această lumină putem informa pe S. Savin și pe alții, dornici să rătăcească dincolo de normele amintite, în anii acestui cincinal al «revoluției tehnice și științifice», despre actul inspirat al prof. B. Grjimek — directorul grădinii zoologice din Frankfurt — care a dispus instalarea la intrarea în grădina zoologică a unei mari oglinzi, prevăzută cu următorul text: «Aveți în fața dumneavoastră cel mai dăunător animal, singurul care distruge atît animale cît și plante»...!

ALEXANDRU FILIPAȘCU ■

Cunoscut prin intermediul celor două articole pe care i le-a dedicat revista noastră, dar și datorită vorbei bune și de mulțumire dusă de la om la om, medicul O.R.L.-ist Mihai Iubu continuă să fie asaltat la locul său de muncă, spitalul din Turda, de sute de pacienți din toate colțurile țării. Pînă aici, nimic nou față de ceea ce se spunea în Flacăra de anul trecut, după cum, din păcate, vechi este și amănuntul că doctorul Iubu continuă să dea consultații, să facă tratamente și chiar să opereze, într-una și aceeași sală devenită, rînd pe rînd și, se înțelege, nu fără eforturi, «multifuncțională». Mai îmbucurătoare este noutatea că, deocamdată, s-a găsit totuși o modalitate de a se mări numărul de paturi destinat O.R.L.-ului cu încă 8, prin amenajarea a două colțuri de coridoare, devenite saloane. Încă este foarte puțin, dar, oricum, mai bine decît înainte. Tot ca anul trecut, doctorul Iubu face naveta Cluj-Napoca–Turda, numai că de la o vreme de cîteva ori pe săptămînă pornește la drum cu noaptea în cap, cu ce mașină se nimerește, pentru a fi la Turda la ora 5, unde intră direct în operații, la policlinică, pentru ca la ora 7 să-și înceapă programul de lucru la spital.

— Altfel era imposibil să fac față, am peste o mie de cereri la ora actuală. Trebuie să fiu tot timpul la spital. Anul trecut puteam fi găsit 6 luni pe an la spital, 6 — la policlinică. Nu era o soluție.

— Dintr-o statistică reiese că ați întreprins un adevărat tur de forță: în cele 6 luni de policlinică ați văzut și tratat 21 923 de bolnavi, iar în restul anului ați efectuat, la spital, 994 de operații. Practic, cum este posibil?

— Nu închid niciodată ușa decît după ce pleacă ultimul bolnav. La mine nu se intră cu bonuri, cu numere de ordine.

Se pare că nici o clinică O.R.L. din țară nu poate concura, în ceasul de față, activitatea acestui spital din Turda, spital de categoria III, să nu ne ferim a-i spune pe nume deci, oricum, mai sărăcuț în privința dotării, al posibilității unor intervenții de mare anvergură. Cu toate acestea, Turda a devenit, datorită neobositei și generoasei activități a medicului Mihai Iubu, speranța atîtor și atîtor oameni chinuiți de boli îndărătnice, al căror leac părea mereu amînat, cum este rinita alergică, maladie căreia i s-a dus vestea că «nu se moare din cauza ei, dar se moare cu ea». Un om refuză să creadă că alți semeni pot fi condamnați pe viață de sîcîielile — și dacă ar fi numai ele! — de efectele traumatizante ale acestei maladii pe care, ce-i drept, o poți duce pe picioare o viață, dacă asta mai poate fi numită viață. De 7 ani, M.I. din București era torturată de o rinită care, pe lîngă strănuturi interminabile, hidroree (scurgeri apoase din nas), sufocări repetate, tulburări astmatiforme, se mai complicase și cu o incontinență urinară, declanșată în momentul în care începea seria de strănuturi. Un dosar masiv atestă trecerea femeii pe la toate serviciile medicale de specialitate, fără a se înregistra nici o ameliorare. Cu ultimul licăr de nădejde se prezintă la doctorul Iubu care intervine, chiar din prima zi, pe zonele erectile reflexogene din fosele nazale, obținînd o vindecare spectaculoasă. «Mi-am îngăduit să o rog ceva, spune medicul, și anume, să treacă pe la ceilalți medici care au tratat-o, să o vadă vindecată; nu de altceva, dar să trimită aici și alți oameni necăjiți. Un coleg mi-a spus, ironic, că dacă la Turda se vindecă rinita alergică, atunci am merita Premiul Nobel».

„un coleg mi-a spus, ironic, că dacă la turda se vindecă rinita alergică, atunci am merita premiul nobel"

— Pînă una-alta, puteți fi mulțumit că începe să vă știe lumea și, cînd spun lumea, mă gîndesc și la unii pacienți din afara granițelor. ... I. Laizer, dintr-o îndepărtată țară, a colindat Europa din loc în loc, din Franța în Anglia, din Suedia în R.F.G., timp de, nici mai mult, nici mai puțin, 15 ani, căutînd un leac pentru o rinită ce se combinase și cu pierderea auzului. Află de Turda, bate drumul pînă la noi, de data asta cu folos, căci iată ce scrie Ministerului Sănătății, la numai cîteva zile după ce a fost operată de doctorul Iubu. «Astăzi, la 11 zile de la operație, respir normal și am auz, lucru de care nu m-am bucurat timp de 15 ani». Inginerul Abdul Maksoud Khamis din Egipt scria nu demult: «Doresc să exprim mulțumirile mele dumneavoastră personal și minunatului colectiv cu care lucrați, pentru atenția pe care ați acordat-o unui străin». Dealtfel, corespondența aceasta, care încearcă să cuprindă prinosul de recunoștință al celor tămăduiți, nu încape în cîțiva saci. Aleg la întîmplare: Gabriel Vîrtaci, din Arad, mărturisește: «Parcă nu aș fi avut niciodată necazuri cu alergia». Timișoreanul Ștefan Perca, a cărui fetiță, Luminița, nu mergea, atinsă fiind de efectele la distanță adenoamigdaliene, și care a fost vindecată la Turda, nu găsește cuvinte pentru bucuria de a-și vedea copilul în rînd cu ceilalți. Printre semnatari, unele nume celebre: Florin Bogardo comunică telegrafic și șugubăț: «nasul funcționează perfect», actorul Andras Csiky, amenințat cu pierderea vocii, refăcut complet, își reînnoiește mulțumirile, «mereu, mereu, mulțumiri din inimă».

— Doctore Iubu, ați devenit cunoscut ca unul care vindecă nu numai păcătoasele de rinite alergice, ci și enurezisul nocturn prin asanarea infecției de focar adenoamigdalian și, la cei mai în vîrstă, prin stress nazal; de asemeni — afecțiunile auzului, disfoniile laringiene (știu că ați salvat «Rigoletto» de săptămîna viitoare, lecuindu-i rapid pe Alfred și Germont, respectiv — cîntareții Emil Gherman și Mugur Bogdan). Bănuiesc că și dumneavoastră, ca orice profesionist pasionat, aveți, mărturisit sau nu, un anumit registru al satisfacțiilor pe care le încercați învingînd o boală sau alta. Vreau să vă întreb care sînt acele capitole la care inima dumneavoastră de profesionist și de om vibrează în mod deosebit.

— Sînt aducătoare de mari bucurii vindecările bolnavilor care și-au pierdut auzul și care vin de două ori pe an la Turda pentru un tratament concentrat, timp de zece zile. Trebuie să cunoașteți disperarea mamelor acelor copii care nu aud și din această cauză nici nu vorbesc, pentru a avea imaginea exactă a mulțumirii de a vedea o ființă bucurîndu-se de descoperirea sau redescoperirea cuvintelor. (N.A. — aveam să cunosc, ceva mai tîrziu, scrisoarea deznădăjduită a Ioanei Simberea din Pitești, care cere ajutor pentru fetița ei, în vîrstă de 8 ani, lovită de o hiperacuzie încă de acum 6 ani).

Am stat cîteva ceasuri în cabinetul-sală de operații al doctorului Iubu fără să întîlnesc nici un secund, nici un ajutor, în afara celor trei asistente medicale (anul trecut avea una singură). Nici nu aveam cum să dau peste un astfel de personaj, pentru că el nu există. Un asistent, format aici, la Turda s-a prezentat la un concurs la București, a reușit primul și, urmarea, se înțelege.

— În afara numărului impresionant de cazuri cu care v-ați luptat anul trecut, ce alte noutăți v-au marcat activitatea?

— Am încercat, tot prin metoda stressului nazal, vindecarea neurasteniilor și a altor maladii psihice. Împreună cu medicii psihiatri, care mi-au trimis cazurile, am obținut unele rezultate îmbucurătoare.

— Vă vizitează colegii, colegii din alte părți sau cei din minister, curioși să știe ce se întîmplă la Turda?

— Nu. Dar dacă s-ar întîmpla, Doamne ferește, vreun necaz, nu cred că ar lipsi. Nu dispare prea ușor, din păcate, un anumit spirit pompieresc. Dar, oricum, eu îmi văd de-ale mele.

MAGDA MIHĂILESCU ■

FABULE PENALE (sau prevenire prin informare)

aproape galantele aventuri ale cavalerului florică

— Numele?
— Florea.
— Prenumele?
— Ilie.
— Porecla? (Eventual.)
— Florică!

Deci Florea Ilie zis Florică. Și-acum, aventurile!

*

Și-a spus că firesc și moral este să se-nsoare. Dar nu în pripă, ca un puștan nechibzuit, ci cu pregătiri temeinice.

Și și-a mai spus: un bărbat care se respectă nu intră într-o căsnicie fără ceva cheag de gospodărie, fără ceva lucrușoare adică. De aceea a purces la fapte, încheind — cu Întreprinderea comercială mixtă Brad — un contract de cumpărare de mărfuri în rate, în valoare de 6 595 lei, sumă din care a și achitat avansul de 1 495 lei și o rată de 400 lei. Numai că i-a scăpat amănuntul că trebuie să mai achite și restul de 4 968 lei, precum și amănuntul că, anterior, mai încheiase — cu Întreprinderea comercială de stat pentru mărfuri industriale din municipiul București — alt contract de cumpărare de mărfuri în rate, mărfuri în valoare de 4 336 lei din care însă mai avea de achitat 1 995 lei.

Și și-a mai spus: un bărbat care s-a scuturat de vechile mentalități nu așteaptă să-i aducă nevasta mobilă în casă, ci montează el însuși viitorul eventual posibil cuibușor de nebunii. De aceea a purces la fapte, încheind — cu I.C.L. Mobila — un contract de cumpărare de mobilă în rate, în valoare de 12 761 lei, sumă din care a și achitat avansul și două rate însumînd 900 lei. Numai că i-au scăpat iar cîteva amănunte: că nu-i tocmai legal să părăsească (dealtfel ca și-n cazurile anterioare) locul de muncă nou pentru unul și mai nou fără să anunțe și I.C.L. «Mobila» (care s-a trezit cu un debit de 10 011 lei); că nu-i tocmai legal să revîndă (cu 8 000 lei) o parte din mobila încă neachitată și nici să-i dăruiască surorii sale cealaltă parte (o bucătărie «Ileana» și un recamier «Poiana», amîndouă în valoare de 3 101 lei), parte tot neachitată.

Și și-a mai spus: un bărbat care vrea să intre cu toată ființa lui într-o relație matrimonială, apoi trebuie să știe să îmbine două condiții aparent antinomice: să fie încadrat în muncă și să fie și odihnit. De aceea, pe de o parte, folosind adresa nr. 938 din 18.XII.1972, emisă de «Administrația de locatari Vitan nr. 1 sector 4», s-a angajat prin transfer în interesul serviciului la Întreprinderea «Tricodava», unde operativ, numai după cîteva zile, și folosind o a doua adresă emisă de aceeași Administrație de locatari, și-a completat «vechimea» în cartea de muncă; iar, pe de altă parte — folosind o a treia adresă emisă tot de Administrația de locatari — a cerut calcularea concediului de odihnă pe '72 și '73, ba chiar a și încasat 3 420 lei nemeritați. Numai că i-a scăpat amănuntul că toate cele trei adeverințe le falsificase.

Și și-a mai spus: un bărbat care are de gînd să ceară mîna unei femei trebuie să aibă cît de cît o garderobă pusă la punct. De aceea a mai încheiat un contract cu plata în rate, de data aceasta cu cooperativa «Avîntul îmbrăcămintii» din București, pentru confecționarea a patru costume și a două perechi de pantaloni, în valoare totală de 6 104,70 lei, din care a și achitat un avans de 2 700 lei. Numai că iar i-au scăpat niște amănunte: să mai achite diferența de 4 136 lei și să anunțe cooperativa că a părăsit și Întreprinderea «Tricodava», cea de care se folosise cu îmbelșugat folos.

Și și-a mai spus: un bărbat care tinde spre calitatea de soț, apoi trebuie să facă dovada că poate fi și un bun tată. De aceea l-a înfiat pe copilul lui T.F. Numai că, în fața Notariatului de stat, i-a scăpat un amănunt: să declare că, în viața lui, a cam suferit condamnări.

Și și-a mai spus: un bărbat care se căsătorește trebuie să-i ofere alesei sale și bucuria sărbătorii unei nunți dacă nu chiar ca în povești, oricum, ceva mai frumoase. De aceea, s-a căsătorit cu M.M. dar numai după ce tatăl acesteia, M.V., a organizat o mare nuntă mare și l-a ajutat cu 23 000 de lei pe ginerică să-și completeze suma pe care chipurile deja o avea și cu care, tot chipurile, vroia să cumpere un autoturism și-o garsonieră în București pentru soțioara lui și fiica tatălui socru. Numai că i-a scăpat un amănunt: să spună că era căsătorit și avea doi copii.

Și și-a mai spus: un bărbat care s-a căsătorit nu trebuie să se gîndească numai la mireasă, ci trebuie să intre în strînse relații de familie și cu rudele ei, că așa se cade. De aceea, tot pentru cumpărarea autoturismului, i-a convins și pe doi cumnați ai tatălui socru să-i împrumute, unul 12 000 lei iar celălalt 11 500. Numai că i-au scăpat alte amănunte: să-i cumpere autoturismul proaspetei soțioare și să le restituie neamurilor paralele împrumutate.

Și și-a mai spus: un bărbat chiar dacă s-a căsătorit nu-i bine să devină un încuiat, ci trebuie să-și mențină și relațiile cu restul lumii. De aceea — asigurîndu-l pe L.V. că e proprietarul apartamentului în care locuiește, că e proprietarul unui autoturism și că e ofițer de miliție cu venituri mari — l-a convins să-i împrumute 18 500 lei. Numai că iar i-au scăpat cîteva amănunte: că-n apartament stă cu chirie, că este proprietarul unui autoturism inexistent, că-și dorește orice pe lumea asta numai relații cu miliția, nu.

Și și-a mai spus: un bărbat adevărat nu se căsătorește doar o dată. De aceea, i-a cerut mîna și lui T.F., care, sărmana, a făcut o modestă nuntă care a costat, a susținut ea, 48 000, dar n-a putut dovedi c-au fost cheltuiți decît 33 000 lei. Iar lui iar i-a scăpat un amănunt: că tot are pierderi de amănunte.

*

— Numele?
— Florea Ilie zis Florică.

Și și-au mai spus — de data aceasta nu Florea Ilie zis Florică, ci doi judecători de la Judecătoria sectorului 6 din București și trei judecători de la Tribunalul Municipiului București, secția a doua penală — că firesc și moral este ca nu tocmai galantul cavaler Florică să fie pus la punct. De aceea au purces la fapte și l-au condamnat să sufere o pedeapsă de 5 ani și 6 luni închisoare. Iar dumnealor nu le-a scăpat absolut nici un amănunt.

A fost aceasta cea de-a zecea aventură a lui Florea Ion zis Florică.

Fire meditativă, s-a retras temporar din viața socială. Dar nu-l pot uita femei singure și încrezătoare, socri și cumnați generoși, contabili, gestionari, cooperatori, administratori de bloc și prieteni, într-un cuvînt o mulțime de suflete nemîngîiate, o mulțime de suflete care-l așteaptă.

NELU IONESCU ■

La mulți ani, Mircea Vintilă!

Florian Pittiș, într-un ingenios număr de pantomimă.

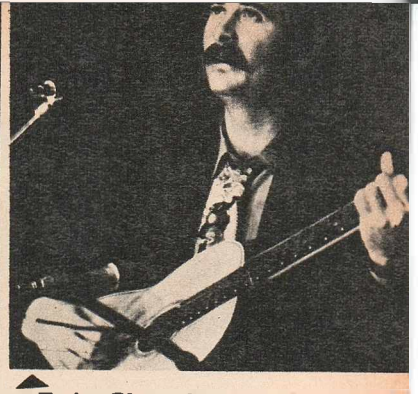

Tudor Gheorghe a marcat cu emoție și înfiorare inimile spectatorilor.

Pe aleile parcului, cu mult înainte de începerea manifestării, se înscriu în șiruri lungi participanții.

flacăra - CENACLU

cronica (120,121)

În după-amiaza și în seara zilei de duminică, 21 martie 1976, s-a desfășurat la Palatul Sporturilor și Culturii o amplă manifestare dedicată tinerilor muncitori, tehnicieni, ingineri, oamenilor muncii din întreprinderile bucureștene. Așadar, această manifestare s-a petrecut prima zi după echinocțiul de primăvară, adică după momentul cînd florarul anotimp a intrat în toate drepturile lui. Amintim lucrul acesta, deoarece și în sala spațioasă a palatului erau clar vizibile semnele noii primăveri. Ale unei primăveri nu numai calendaristice, așa cum era ea prezentă pe largile alei ce duceau spre palat, ci și ale uneia puternic colorată afectiv, revărsată din inimile miilor de participanți din sală. Faptul nu e de mirare. Cîntecul și poezia din program vorbeau de certitudinile și speranțele primăverii românești, nu căzută din cer, ci construită cu trudă, abnegație și elan chiar de cei cărora le era dedicată seara cenaclului. În lirica recitată sau cîntată a unor poeți clasici și contemporani, participanții și-au recunoscut sentimentele și ideile ce-i animă în viața lor de toate zilele, de muncă și credință în viitorul pe care-l făuresc. Atmosfera de intensă participare ce s-a menținut proaspătă de-a lungul celor 7 (șapte) ore de program atestă, încă o dată, nevoia de frumos și adevăr a oamenilor din țara noastră, precum și forța de influență a artei majore, revoluționare. Spre cinstea lui și satisfacția membrilor cenaclului, publicul s-a identificat cu substanța artei propuse de pe scenă, a trăit ideile ei, manifestîndu-se însuflețit, devenit, în atîtea rînduri, partener al interpreților. Lucru ce e cu atît mai de prețuit, dat fiind că în sală se aflau pentru prima oară la o manifestare a cenaclului majoritatea participanților. E aici un semn indiscutabil că arta nesofisticată, directă, de gînduri și sentimente adevărate, în consonanță cu gîndurile și sentimentele celor cărora li se adresează, intră cu aceștia în contact imediat. Programul a fost copios și divers, bogăția și valoarea lui fiind stimulate, valorificate de reacțiile deosebit de inteligente ale publicului. Inegalabilul Tudor Gheorghe a marcat cu emoție și înfiorare inimile tuturor spectatorilor. Actrița și cîntăreața Anda Călugăreanu a mai înregistrat o seară de vîrf în cariera ei artistică din cadrul cenaclului. Credem că Mircea Vintilă a avut una din cele mai frumoase seri din viața lui. Spontan, publicul i-a sărbătorit cei 27 de ani împliniți. E în acest gest generos, dar justificat, semnul prețuirii de care se bucură. Așteptat de către spectatori, Evandro Rossetti i-a satisfăcut din plin și de data aceasta. Valeriu Sterian, acompaniat de Gabriel Vulpe (chitară) și de Iulian Constantinescu (percuție), e într-un ceas fertil al activității sale artistice. Doru Stănculescu, acompaniat de Sorin Minghiat, reține cu gravitate atenția cu două piese din valorosul său repertoriu. Adrian Ivanițchi a avut o seară deosebit de bună. A cîntat, printre altele, două compoziții noi pe versuri de Adrian Popescu și Horia Bădescu. Gheorghe Gheorghiu ne-a făcut surpriza unei noi compoziții pe o poezie de Octavian Goga: **Scrisoare** Contesei de Noailles, născ. Principesa Brîncoveanu. A fost acompaniat, cu brio, vocal și la flaut, de Mircea Vancă. Mai nou sosiții Constantin Moțet, Valeriu Penișoară, Victor Socaciu, Mircea Bodolan (cu compoziția sa mai puțin cunoscută în cenaclu pe un poem de Eugen Jebeleanu, **Rănitul dintre linii)** se prezintă cu șanse de afirmare. Promițător grupul **A. B. C.-Folk**, compus din foarte tinerii Petra Călin, Ilie Stoian, Vlad Teodorescu, care interpretează **Istoria cu învățăminte** de Niculae Stoian. Poezia recitată a ocupat un loc de frunte. Mihail Stan a relevat cu talentul său recunoscut de excelent recitator frumusețile și sensurile unor poeme de Nicolae Labiș și Marin Sorescu. Gelu Colceag recită cu vervă și gravitate, de la caz la caz, **Raiul** de Eugen Jebeleanu, **Cine merge cu mine** de Ion Nicolescu, **Noi nu ne temem** (parodie de Marin Sorescu), **Rotunda** (o miniaturală tabletă cu tîlc fabulistic) de Apostol Turbatu. Gabriel Iencec recită cu irezistibilă expresivitate **Sonet în limba spargă** de Nina Cassian, **Figuranții** de Ioan Alexandru, **Rătăcesc pe străzi** (parodie de Marin Sorescu). Cu mobilitatea-i spirituală caracteristică, Florian Pittiș interpretează **Revedere** de Mihai Eminescu, **În mai** (fragment de Nicolae Labiș), **Brutarul, soldatul, femeia** (tabletă de Radu Cosașu), **Poem** de Claudiu Iordache, **Colind** de Nicu Vladimir, **Avertisment** de Adrian Păunescu. Împreună cu întreaga sală, Adrian Păunescu recită **Da, mai avem,** iar însoțit de cîntecul lui Tudor Gheorghe recită **Repetabila povară** și **Un cîntec** pentru președintele țării.

Seara a fost reușită și în debuturi. Grupul **Progresiv Folk '74** din Focșani, compus din Emilia Lăluciu (flaut), Toni Iankevici, (voce, chitară), Popescu Cristian (contrabas), Mircea Iankevici (vioară), Paula Codoiu (voce), Cornelia Tudorel (voce), Adrian Buzdruc (percuție) a fost excelent, mai cu seamă în partea lui instrumentală. O prelucrare folk din **Rapsodia română** de George Enescu prezintă Cornelia Ghiță și Adrian Pătrașcu. Pentru manifestarea despre care am relatat s-au înregistrat 24 000 de opțiuni. Au luat parte circa 9 000 de spectatori, atît cît permitea în acea seară capacitatea sălii.

*

În după amiaza zilei de miercuri, 24 martie 1976, ca invitat al conducerii Băncii Române de Comerț Exterior, Cenaclul Flacăra a desfășurat o manifestare la clubul Finanțe-Bănci. Un public cald, atent, a urmărit pe Anda Călugăreanu, Mihail Stan, Valeriu Sterian, Gelu Colceag, Gabriel Iencec, Florin Tănase, Gheorghe Gheorghiu, Mircea Bodolan, Adrian Păunescu, recitînd și cîntînd.

TRAIAN STOICA ■

Fotografii de
RADU CONSTANTINESCU ■

Un debut remarcabil în cenaclu: grupul Progresiv Folk '74

Mereu așteptați de public: Evandro Rossetti și Valeriu Sterian cu necesarii și bunii lor acompaniatori.

Excelentul recitator de poezie, Mihail Stan.

Prin cîntecul său proaspăt și sincer, Valeriu Penișoară a captat rapid dragostea publicului.

Un cîntăreț despre care vom mai vorbi: Victor Socaciu.

CENACLUL FLACĂRA

Astăzi, sîmbătă 27 martie, orele 17, și mîine, duminică 28 martie a.c., orele 16, se va desfășura, în prima sa ediție, **FESTIVALUL DE PRIMĂVARĂ FLACĂRA 1976**, prin două mari manifestări la Palatul Sporturilor și Culturii. Ultimele bilete se mai pot procura, pentru spectacolul de astăzi, de la sediul redacției, Piața Scînteii nr. 1, iar pentru spectacolul de mîine de la Casa Teatrului Național, între orele 10-12 și 15-20.

Anunțăm de asemenea că în zilele de 3 și 4 aprilie Cenaclul Flacăra se va deplasa în județul Vîlcea, unde va susține trei spectacole după cum urmează: sîmbătă 3 aprilie, orele 13, la Casa de Cultură din Horezu și la orele 19 la Casa de Cultură a orașului Drăgășani; duminică 4 aprilie, orele 17 la Casa de Cultură a sindicatelor din Rm. Vîlcea.

Tot în luna aprilie un nucleu de cîntăreți și actori reprezentativi ai cenaclului va efectua un turneu în Moldova pe traseul: Ploiești, Buzău, Focșani, Bîrlad, Bacău, Piatra-Neamț, Suceava, Botoșani. Datele precise ale spectacolelor le vom anunța în numărul viitor al revistei.

În seara de 21 martie 1976 Cenaclul Flacăra **a cîștigat prietenia numeroșilor oameni ai muncii din întreprinderile bucureștene prezenți în sală.**

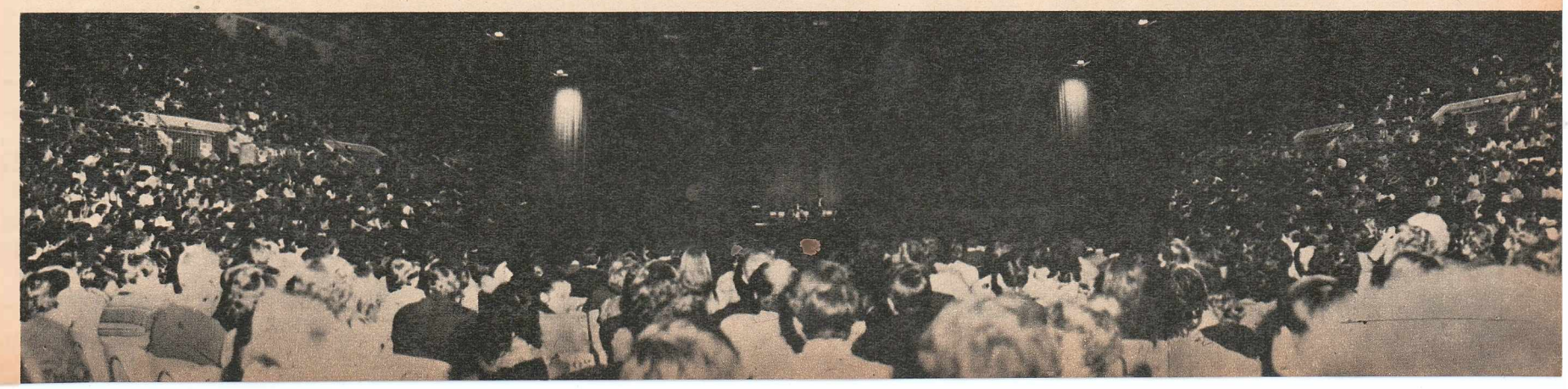

Mereu în centrul atenției spectatorilor: CLODY BERTHOLA.

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

BLOCNOTES

Nimeni nu se îndoiește de îndatorirea oricărui teatru de a juca piese originale și cu atît mai mult de prioritatea pe care prima scenă e chemată să o acorde lucrării românești contemporane. Dacă asupra acestei idei domnește, din fericire, un consens deplin, mult mai controversate sînt criteriile care ar trebui să ducă la includerea în repertoriul Naționalului a literaturii dramatice la zi. În esență, două puncte de vedere se înfruntă. Unul apără renumele instituției, cerînd un plus de severitate față de programul altor ansambluri, mai mult, reprezentarea numai a acelor piese prin care teatrul se afirmă răspicat ca una din vocile reprezentative și de prim rang ale culturii noastre. Celălalt socoate că o astfel de poziție reprezintă un risc fatal de separație față de ceea ce e viu, dinamic, în mișcarea artistică, pornind de la faptul că e infinit mai puțin grav să greșești în selecție decît să te îndepărtezi de la menirea fundamentală a Naționalului și anume de a fi căminul talentelor și mesagerul lor: cu un cuvînt, că dacă e firesc ca în ceea ce privește literatura contemporană universală Naționalul să-și facă un punct de onoare în a se menține statornic egal cu sine pe linia valorilor verificate, altfel stau lucrurile în domeniul dramaturgiei originale, aici precumpănind obligația statutară a unei largi ospitalități. În fine, dacă unii susțin că prima scenă e mai mult decît altele răspunzătoare față de piesa originală din perspectiva educației sentimentelor și a minții, alții consideră că o astfel de împărțire a responsabilităților corespunde cu sistemul teatral al țărilor unde interesele culturii sînt apărate exclusiv de un singur ansamblu și că o aplicare mecanică a acestui principiu în condițiile noastre este absurdă, că Naționalul nu-i izolat și singur printre celelalte trupe, ci integrat organic unei arte și inseparabil legat de misiunea acesteia.

Încredințați că a aborda o ținută rigidă față de dramaturgia originală înseamnă, în ultimă instanță, a ridica un obstacol între scriitorii noștri și public, a reteza căile de comunicare între scenă și sală și — practic — a diminua forța de pătrundere a teatrului, noi ne vom situa pe poziția marelui public, a acelui public care respinge din cel mai sănătos instinct atitudinile țepene, inspirate de o imagine convențională, fără a abdica însă nici o clipă de la exigențele estetice ale evoluției teatrului, asociind acest principiu cu acela de a primi din repertoriul străin numai opere de întîia mărime.

În artă, ascendența o asigură deopotrivă valoarea și receptivitatea, iar prestigiul unei instituții nu trebuie să devină un sclavaj și o inhibiție. Pe scurt, dacă Naționalul vrea să-și respecte trecutul, trebuie să-și invente un viitor.

RADU BELIGAN ■

curier muzical

Denisia BOSIAN — București: în cîntecul respectiv de pe dublul album «Cantafabule» al formației **Phoenix**, «Cîntic-lu a cucuveauăliei», ca de altfel și în alte cîntece de pe acest disc, se urmărește, dincolo de înțelesul imediat al cuvintelor cîntate, expresivitatea sonoră, «în sine», muzicală, a cuvintelor. **Ioan IACOB — Făgăraș:** Vă dorim succes în organizarea primei ediții a festivalului de muzică tînără «Cetățile lui Mihai» la Făgăraș. Din păcate, în această perioadă Cenaclul Flacăra este angajat într-o altă manifestare și nu poate fi prezent la acest festival care se anunță foarte interesant. Așteptăm vești în continuare. **Nini BOTEZATU — Gh. Gheorghiu-Dej:** «În ziua de 15.02.1976, sub egida ARIA, trebuia să aibă loc în municipiul nostru concertul «Melodiile dragostei» cu Margareta Pîslaru, Stela Enache ș.a. Din păcate, tov. Mihai Ciubotaru, președintele Comitetului municipal de cultură și educație socialistă, n-a aprobat concertul, pe motiv că biletele erau tipărite și vîndute de ARIA. Or, știm că ARIA este agenția națională specializată și că are dreptul organizării unor astfel de concerte. Cu ce sîntem vinovați noi, iubitorii muzicii din municipiul Gh. Gheorghiu Dej, că nu putem aplauda soliștii preferați?» Ar trebui, într-adevăr, ca forurile locale să colaboreze cu ARIA pentru organizarea concertelor muzicale atît de solicitate. **Florin MUNTEANU — Iași:** Sîntem de acord cu dumneavoastră că manifestările de muzică folk sînt încă puține și, în general, neglijate de canalele obișnuite de difuzare, deși se observă o oarecare «înviorare» în acest sens: la radio, pe disc, la televiziune, chiar.

DUMITRU TECU ■

CRONICA MUZICALĂ

„esmeralda", un balet montat cu har și meșteșug, dar care ne trimite cu 50 de ani în urmă

De mai mult timp se discută despre necesitatea înnoirii repertoriului coregrafic al Operei Române, dar în afara unor palide încercări nu se întreprinde mai nimic în acest sens. «Baletul Operei este bătrîn», se exprima odată coregraful Oleg Danovschi la o masă rotundă și se referea firește nu la vîrsta propriu-zisă a dansatorilor (deși se face acut resimțită nevoia unor cadre tinere), ci la repertoriu, la lipsa unor lucrări noi, capabile să retrezească, printr-un conținut adecvat spiritualității noastre și printr-un limbaj înnoitor, interesul publicului obosit și dezamăgit de atîtea reluări clasice ori clasicizante, cel mai adesea neinteresante și concepute fără har și meșteșug. Or, iată că acum Opera Română ne oferă un nou spectacol de balet, conceput și cu har și meșteșug, dar care ne trimite prin tematica sa, prin caracterul eteroclit al stilurilor de dans abordate, cu 50 de ani în urmă. El face parte dintr-o categorie de balete pe care istoria dansului le înregistrează la capitolul decadentism, balete de genul Don Quijote și Spartacus, pornind de la cunoscute motive literare, tratate printr-o muzică de serviciu și prin coregrafii adesea ingenioase, dar care sacrifică adevărul literar în favoarea tehnicismului coregrafic și a numerelor închise promovate de ideologia academică a baletului. Ei bine, deși în ediție revăzută Danovschi (și aici coregraful nostru nr. 1 face din nou dovada calităților sale de creator de atmosferă, de scene tari, dar mai ales dovedește știința de a mișca firesc și expresiv ansamblul), baletul Esmeralda rămîne Esmeralda de Pugni, Glier și Vasilenko, pe libret de Tihonov și Burmeister, adică un balet cu toate deficientele lui inițiale de construcție, chiar dacă acum e rebotezat Cocoșatul de la Nôtre-Dame nu numai ca trimitere la romanul lui Hugo (Nôtre-Dame de Paris), dar evident un titlu de senzație, mai tare, cu priză la public. Aceasta este de altfel concepția care domină întreaga construcție a noului balet în versiune Danovschi: senzaționalul, neprevăzutul.

Ne aflăm în plin mister feudal, în plin roman în fascicole. E aici cîte puțin din Eugène Sue, din Dumas, din Ponson du Teraille, din Walter Scott, ba chiar și din Theophile Gautier și evident din Hugo; își dau aici întîlnire și Rocambole, și Jean Valjean, și d'Artagnan; se perindă pe scenă saltimbanci, cerșetori, nebuni veritabili ori simulanți, prostituate, preoți, ciungi, ologi și evident Cocoșatul de la Nôtre-Dame. Petre Ciortea reușește în acest rol una dintre creațiile sale remarcabile, căci fizicul și temperamentul său îl recomandă cu prisosință pentru scenele tari, pentru demonstrațiile de virtuozitate fizică, de altfel aici din abundență. Un cuțit cu care ucide călugărul păcătos Frollo este întors cu tăișul în jos și devine astfel cruce; cocoșatul apare și dispare prin trape secrete, coboară pe fringhii atîrnînd de la cîțiva metri înălțime; o mamă înnebunește și apoi își revine odată cu regăsirea copilului. Mediile sînt dintre cele mai diverse: palate, catacombe, cîrciumi sordide, camere mobilate, închisori, acoperișul catedralei, saloane princiare. Evident, totul se urmărește cu interes, răsturnările de situații sînt imprevizibile, nevoia noastră de senzațional este din plin hrănită. Ce loc rămîne aici dansului? El se luptă din greu cu pantomima care, după vechea lege lăsată de Noverre, trebuie să exprime în orice balet acțiunea. Spre cinstea coregrafului, dansul iese învingător din această confruntare. Scenele de masă sînt frumos coregrafiate (minus defilarea soldaților), iar cîteva pagini de dans clasic din actul al II-lea trădează școala clasică a coregrafului. Predilecția sa pentru «atmosferă» pune însă o pecete mult prea arhaică pe montare, care acuză, în plus, unele lungimi.

Interpreții și întreg ansamblul de balet al Operei se achită cu conștiinciozitate de rolurile încredințate, deși în unele momente intențiile coregrafului sînt trădate atunci cînd dorința sa de expresie, fie clasică, fie compozițională, nu poate depăși posibilitățile tehnico-interpretative ale unor dansatori. Magdalena Popa în rolul frumoasei dansatoare răpită de țigani (apropo, unde este capra din roman?), deși în evidentă lipsă de formă tehnică, după o indisponibilitate îndelungată, își susține rolul prin recunoscutul său talent interpretativ; Petre Ciortea e așa cum am spus, «magnific», iar Ion Tugearu are momente de fascinație în rolul inteligent conturat al părintelui Frollo. În rolul frumosului mușchetar Phoebus, Pavel Rotaru e o prezență agreabilă, ca și Elena Dacian, dealtfel, sub chipul frumoasei Fleur de Lys. Cel mai mult ne-au plăcut însă, din numeroasa distribuție, Mihaela Crăciunescu, conturînd rolul mamei cu aplomb și pregnantă, și Aglaia Răduțu, excelentă într-un dans țigan; iar din cele trei perechi «clasice», nu-i putem enumera decît pe Anca Beuran, Jana Băraru și Gheorghe Iancu.

Cocoșatul de la Nôtre-Dame este un balet bine conceput și dansat cu dăruire, dar prin maniera sa compozițională, prin conținutul său vetust ne trimite cu 50 de ani în urmă.

NICOLAE SPIRESCU ■

Dansul AGLAIEI RĂDUȚU este un punct de referință pentru stilul baletului Cocoșatul de la Nôtre-Dame.

Fotografie de RADU CONSTANTINESCU ■

DIN FOTOLIUL SPECTATORULUI

un colectiv care desfide anonimatul

Așteptat cu real și justificat interes, turneul Teatrului Național din Cluj-Napoca ne-a prilejuit reîntîlnirea cu un colectiv a cărei prezență în București a fost considerată, de fiecare dată, un eveniment artistic. De fapt, turneul actual a însemnat o microstagiune în cadrul căreia am văzut *Mutter Courage* de B. Brecht, *Pasărea Shakespeare* de D.R. Popescu, *A douăsprezecea noapte* de W. Shakespeare și *Un tramvai numit dorință* de T. Williams. Remarcînd varietatea și seriozitatea opțiunilor nu voi face decît să subliniez una dintre trăsăturile definitorii ale Naționalului clujean: existența unui colectiv artistic de certă valoare (să-i amintim într-o enumerare fatal incompletă pe Melania Ursu, Silvia Ghelan, Ana Maria Dominic, Anca Neculce-Maximilian, Anton Tauf, Gelu Bogdan Ivașcu, Gh. M. Nuțescu, Dorel Vișan, Petre Moraru). O altă observație care se impune e faptul că, prin formulele de spectacol realizate, artiștii clujeni încearcă, și reușesc, să desfidă anonimatul în care se complac încă unele teatre din provincie.

Asupra «formulelor de spectacol» văzute mi se pare interesant de insistat, cu atît mai mult cu cît piesele prezentate avînd premierele în stagiunea trecută s-au bucurat la acea dată de obișnuitele cronici.

Mutter Courage în viziunea lui Al. Tatos înseamnă piesa lui Brecht fără... Mutter Courage. În 1939, Brecht scria drama unei femei care mai putea crede că va reuși să trăiască de pe urma războiului oferind în schimb, ca preț, viața copiilor ei. «În piesa menționată — scria Brecht — a fost arătat că Mutter Courage nu a învățat nimic din catastrofele prin care a trecut... după părerea mea, publicul putea să învețe ceva privind-o». Dar «publicul» nu a învățat nici el nimic. Cei aproape patruzeci de ani scurși de la scrierea piesei, milioanele de oameni sacrificați pe cîmpurile de luptă au dovedit că nici pînă azi «publicul» nu a învățat absolut nimic! De asta, cred, Tatos ne propune un spectacol-pamflet, prin excelență politic.

Personalitate dintre cele mai interesante și originale, Aureliu Manea ne oferă, de data asta, un deconcertant și neconvingător *A douăsprezecea noapte*. Dacă gîndurile regizorului, consemnate în caietul program, evidențiază încă o dată finețea și subtilitatea gîndirii regizorului, pe scenă lucrurile — raportate tocmai la aceste intenții — se precipită într-o înlănțuire lipsită de logică, de coerență și consecvență. Vădita intenție de «modernizare» duce la o «balcanizare», la o «autohtonizare» forțată, stridentă, lipsită de suportul ideatic.

Victor Tudor Popa, respectînd cu sfințenie textul lui Tennesse Williams, descifrînd relațiile cu minuție, implicînd tensionat personajele, bine conduse, într-o atmosferă apăsătoare și lipsită de perspectivă, ne oferă un interesant spectacol al lumii care se numește *Un tramvai numit dorință*.

Despre *Pasărea Shakespeare* (regia: Al. Tatos) nu pot spune nimic. Condițiile în care am vizionat spectacolul — datorită incalificabilei idei de a umple sălile de la ora 16 cu pionieri și școlari — mă expun posibilității de-a fi contrazis de cele întîmplate pe scenă și de care nu am habar.

Alăturînd acestui neplăcut incident regretul de-a nu fi văzut acum nici una dintre premierele actualei stagiuni, închei consemnînd vizita Naționalului din Cluj-Napoca ca pe un moment pe cît de interesant, pe atît de incitant.

RADU F. ALEXANDRU ■

CRONICA FILMULUI

scriitori, cineaşti, critici...

Un apreciat autor de filme documentare, Jean Petrovici, secondat de operatorul Jean Michel, ne propun un film dedicat lui Mihai Eminescu. După o reuşită şi coerentă incursiune în universul pictural al copiilor din Vultureşti, realizatorii şi-au asumat o sarcină deosebit de grea. Chiar şi beneficiind de comentariul inteligent al lui Vasile Nicolescu, un eseu cinematografic dorind să interpreteze lumea poetică atît de bogată şi profundă a marelui clasic este cu totul altceva decît un documentar monografic. Din păcate, nimic din ceea ce se *vede* pe ecran nu ajută la constituirea unei structuri de imagini ce ne-ar putea sugera universul liricii acestui mare poet romantic, al cărui conflict ireconciliabil cu lumea sa i-a întreţinut patosul revoluţionar şi justiţiar, dorinţa de a descifra tainele sufletului omenesc şi ale Naturii. Cum procedează regizorul? El «exemplifică» vizual, ca într-un documentar propriu-zis, cu obiecte legate de existenţa concretă a poetului (interioare de biserică, mormintele părinţilor, Putna etc.) şi de anecdotica poeziei sale (columna) sau ilustrează comentariul prin cadre din natură şi efecte de culoare. Dincolo de ezitarea de a opta pentru un limbaj unic, tocmai aceste imagini de natură şi efecte ce ar fi trebuit să aibă un rol afectiv, să ne sugereze vizual atmosfera intimă şi *specifică* a liricii eminesciene rămîn pur *decorative*. Cortegiul de nori în accelerată mişcare, — pe care Constantin Vaeni îl folosea cîndva cu reală funcţionalitate într-un film despre Bălcescu, cioturile de copaci înzăpeziţi împrumutaţi din *Permanenţe*, apusurile de soare, florile sau peisajele spectaculoase se înlănţuie abstract, fără vreo trimitere de sens spre temă. Imaginea în cinema nu există niciodată pentru sine, nu există ca obiect oarecare al lumii, ea există numai *semnificînd*. Nici discutabila metaforă a păsării, nici solarizările obţinute prin procedee tehnice noi, nici şcolăreasca viziune a luceafărului aprins pe boltă nu pot suplini absenţa unei idei; eşecul interpretării prin imagine a unui univers poetic fiind datorat apelului excesiv la cadrul ornamental, la frumuseţea de ilustrată ţuristică».

Dar, cel puţin, Eminescu n-are nici-o vină. În schimb, în viziunea unui comentator săptămînal de film, un alt scriitor român, Zaharia Stancu, devine vinovat de presupusul eşec al ecranizării după *Jocul cu moartea*. Desigur, fiecare are drept la opinie tot aşa cum are şi posibilitatea de a pricepe sau nu o operă de artă. Dar felul în care — din dorinţa de a căuta cu orice preţ argumente — este (mal) tratată una din lucrările de valoare ale literaturii noastre nu ne poate lăsa indiferenţi. Şi asta după ce aflăm că una din calităţile indiscutabile ale filmului ar fi aceea că «se reclamă de la un volum semnat de un autor notoriu», ceea ce ar dovedi grija producătorilor pentru «valorificarea unei arii beletristice cît mai cuprinzătoare» (!?). Pe scurt, înţelegem că lipsesc luptătorii români împotriva războiului, că perioada anului 1917 e adusă pe ecran într-un episod grotesc unde, în afară de un patriot şi un tînăr cinstit (care e, totuşi, Darie!), ceilalţi sînt vagabonzi şi infractori, că «defectele de dramaturgie» (ale cui?) l-au «obligat» pe Andrei Blaier să-şi organizeze filmul în jurul unui escroc (dar ar putea fi şi criminal!), fiind posibil să-şi fi «ales» (!) un asemenea personaj central, nu numai pentru a *respecta* o carte ci şi din tentaţia facilului... Adică, aducerea în prim plan a unei lumi de la «periferia moralei» ar fi aprioric un viciu de fond şi s-ar datora goanei după succesul facil, lucru de care se face vinovat evident Zaharia Stancu — pentru că modul în care cronicarul «descifrează» filmul este un straniu mod de a descifra romanul. După felul cum i se dau lecţii lui Zaharia Stancu, sugerîndu-i-se postum în ce fel ar fi trebuit să-şi conceapă cartea, singura speranţă ce ne rămîne ar fi aceea ca respectivul să nu fi citit *«Jocul cu moartea»*... Dar, amintindu-ne despre modul în care, odată, vorbea de *«Dincolo de pod»*, anunţînd că are «o mare rezervă de fond, născută din senzaţia (?!?) că filmul este prea bine făcut... pentru *prea puţinul* pe care-l are de spus», pentru ca numai peste o «Săptămînă» să-i descopere «mesajul politic-social» în «luminarea unui fragment de istorie... sarcină pe care Veroiu a dus-o cu strălucire pînă la capăt», pricepem că procesul de înţelegere al unui film rămîne sinuos şi plin de contradicţii. «Senzaţia» noastră este însă că ar trebui să avem o «mare rezervă de fond» în etalarea publică a acestui proces...

EUGEN PATRICHE ■

o pagină inedită din istoria muzicii

Raportul prezentat în plenara Uniunii Compozitorilor, în pregătirea Congresului educaţiei politice şi culturii socialiste, a înfăţişat însemnatele progrese înfăptuite şi pe tărîmul muzicologiei. Din păcate, succesele dobîndite în acest domeniu sînt prea puţin cunoscute în ţara noastră.

Astăzi se poate vorbi de o şcoală românească de muzicologie, recunoscută şi preţuită pretutindeni. Studiile specialiştilor noştri au îmbogăţit muzicologia internaţională. Istoria muzicii noastre a fost îndrumată pe un făgaş sănătos prin aplicarea metodelor moderne de investigaţie.

Dintre numeroasele publicaţii apărute, mă voi referi la două valoroase lucrări, tipărite cu ani în urmă, care ating o problemă ce cată a fi lămurită. Este vorba de motivele ce l-au determinat pe marele folclorist Béla Bartók să-şi schimbe punctul de vedere privitor la originea «horei lungi» maramureşene.

În studiul Béla Bartók despre folclorul românesc **(ed. Muzicală 1975)** Tiberiu Alexandru **prezintă (pag. 72) teoriile publicate de Bartók în 1923. El susţine că «hora lungă» maramureşeană ar fi fost preluată de la ucraineni. În continuare T.A. afirmă: «Mai tîrziu, după vizitarea Arhivei de folclor a Societăţii Compozitorilor Români (febr. 1934) cînd** a constatat **(sb.n.) că pe toată întinderea României dinainte de război se găseşte o anume formă melodică...» etc.**

În aceeaşi problemă, dr. Romeo Ghircoiaşu, **în** Contribuţii la istoria muzicii româneşti **(Ed. muzicală a Uniunii Compozitorilor — 1963), arată la pag. 160 că, după ce: «Bartók studiind folclorul din Maramureş a stabilit că hora lungă, în timpurile vechi, a fost fără îndoială singura melodie a maramureşenilor» şi că el susţinea că această horă lungă a fost preluată de români de la ucraineni, prof. R.G. scrie: «Ulterior el (adică Bartók, n.n.)** a descoperit **(sb.n.) acest stil pe întreg teritoriul ţării...»**

Concluzia ambelor citate arată în continuare că Bartók a renunţat să mai creadă că cea mai însemnată formă a muzicii maramureşene are o atît de simplistă explicaţie.

Vreau însă să arăt că termenii «a constatat» **sau** «a descoperit» **întrebuinţaţi de autorii mai sus menţionaţi nu se potrivesc în această împrejurare. Iată cum stau lucrurile.**

În anul 1934, luna februarie, Béla Bartók a fost poftit de către Societatea Compozitorilor prin secretarul ei general, Constantin Brăiloiu, sub pretextul unui concert şi al unor conferinţe despre muzica populară românească, la un schimb de experienţă şi informare în vederea lămuririi mai multor probleme (ritm, genuri, dialecte etc.) privitoare la folclorul nostru şi la teoriile emise de Bartok în necunoaşterea cîntecului românesc de pe întreg teritoriul ţării. Colaborator al Arhivei de folclor fiind, am însoţit pe Bartók toată vremea cît a stat în Bucureşti, participînd la discuţiile purtate în contradictoriu între profesorul Brăiloiu şi oaspetele maghiar. I-am prezentat, înregistrate pe cilindrii fonografului Edison, nenumărate variante ale horei lungi maramureşene culese de noi pe întreg teritoriul ţării. Dacă la început Bartók fusese neîncrezător, în faţa argumentelor sonore de netăgăduit el a cedat lăsîndu-se pe deplin convins. **În marea cinste profesională ce i-a călăuzit întreaga activitate ştiinţifică, Béla Bartók şi-a revizuit totalmente teoriile.**

Fără îndoială că susmenţionata împrejurare, care a avut însemnătate hotărîtoare pentru felul în care Bartók şi-a desfăşurat în continuare activitatea ştiinţifică, constituie o însemnată pagină din istoria muzicii româneşti şi internaţionale. **HARI BRAUNER** ■

FRANYO ZOLTAN, poet de expresie maghiară, remarcabil traducător al literaturii române în limbile maghiară şi germană, personalitate culturală de frunte a României.

INSTANTANEE

Un umanist contemporan: **OCTAVIAN PALER.**

A spune bună seara cu căldură pe micul ecran: **DELIA BALABAN.**

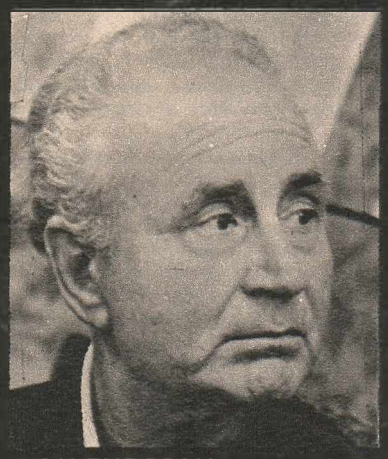

RADU TUDORAN, cu toate pînzele sus, spre un nou succes de librărie.

Fotografii de VASILE BLENDEA şi ION PREDOSANU ■

SABIN BĂLAŞA în universul plăsmuit de el.

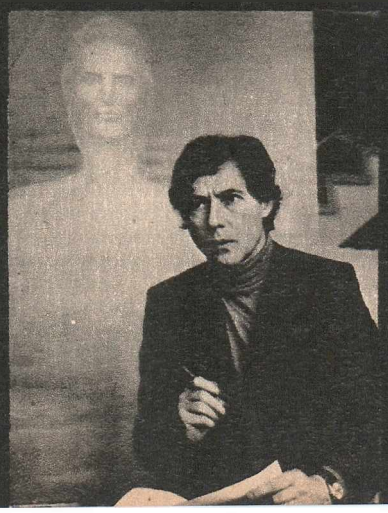

O secvenţă din spectacolul cu piesa Mutter Courage **interpretată la Bucureşti de colectivul Teatrului Naţional din Cluj-Napoca.**

Fotografie de **EMANUEL TÂNJALĂ** ■

FAPTELE ȘI VORBELE

lecturile criticului

«Criticul, plecat constant pe masa de lucru — nota Pompiliu Constantinescu — înăbușe în el plînsetul surd al unui cititor răpit de la peregrinarea lecturilor călăuzite de simplul plac». Curioasă mărturisire, fiindcă lumea s-a obișnuit să vadă lucrurile exact contrariu! Criticul e, pentru ea, un cititor privilegiat. Pe lîngă că primește majoritatea cărților direct de la autori și cu dedicații măgulitoare (ceea ce nu înseamnă puțin astăzi, la noi, cînd scrierile realmente interesante dispar fulgerător din librării și, oricît ai umbla apoi după ele, nu le mai găsești), dar cunoaște «secretele zeilor», trăiește în preajma lor, posedă «cheia» înțelesurilor dificile, dezleagă sensul a nenumărate texte care-l lasă pe simplul cititor perplex.

Iată un ins demn de invidiat, meseria lui fiind să se cufunde adînc și tot timpul în voluptatea lecturii!

Pompiliu Constantinescu (și nu numai el) avertizează publicul să nu comită cumva o astfel de gravă eroare. Dimpotrivă, criticul e un cititor blestemat să nu poată mai niciodată gusta adevăratele satisfacții ale lecturii. Vrea și el să se întindă comod pe sofa și să reia **Memoriile** ducelui de Saint-Simon, așa cum și-a propus adeseori, dar trebuie să amîne mereu încîntătorul proiect pentru altă dată. Acum, a făgăduit să dea pînă mîine o recenzie la volumul cu **Cele mai frumoase poezii** ale unui confrate și mestecă, săracu', nisip, silabisindu-le. De cînd arde să citească romanul postum al lui Anton Holban, dar n-a apucat încă. Are de parcurs cinci producții epice recente și, cum urmează să scrie un articol sintetic despre situația prozei actuale, poate oare să le ignore? Trage greu deci, înhămat la ele: două mișcă oleacă, celelalte trei nu se clintesc, de parcă ar fi fontă curată.

I-ar plăcea și lui să se destindă cu un roman polițist. Imposibil! Îl așteaptă o grămadă de manuscrise necitite și autorii lor, impacientați, îi telefonează în fiecare săptămînă.

Există, așadar, o lectură «profesională», care nu seamănă deloc cu cea liberă, neimpusă.

În a doua, cititorul alege strict ce-i place și lasă, senin, la o parte cărțile care-l atrag prea puțin. Își rezervă sinceritatea să refuze subiectele plicticoase; fuge fără frică de stilul cîlțos. În prima lectură e vorba de «urmărit» cît mai conștiincios «producția literară». Bune, mediocre, proaste, idioate chiar, volumele apărute trebuie citite. O opinie făcută despre un autor nu ajută. Cei fără har, îndeosebi, perseverează și după o duzină de povestiri dezlînate mai scriu și cîteva romane insipide, dar groase. Criticul e dator să ia act și de ele, altfel ajunge să fie acuzat invariabil că are prejudecăți și-l persecută pe harnicul grafoman. Cititorul de rînd poate întrerupe oricînd o lectură plictisitoare. Închide pur și simplu cartea și o aruncă. Lectura «profesională» nu beneficiază (vai!) de această splendidă libertate. Criticul, dacă ține să fie într-adevăr corect, are obligația să citească totul pînă la capăt. Ineptă, agasantă, puerilă, previzibilă, scrisă cu picioarele, cartea ce urmează a fi recenzată trebuie parcursă în întregime. Nici de sărit ceva pagini nu e prudent. Autorii contestați, mai ales, susțin întotdeauna că s-a scris despre ei fără a fi citiți efectiv. De exemplu, criticul n-a băgat de seamă că la pagina cutare etc., etc., prin urmare s-a mulțumit doar (măgarul!) să răsfoiască volumul.

Mai grav e altceva. Lectura «profesională», oricît de onestă, tocește treptat sensibilitatea. Criticul riscă să devină nu un cititor «avizat», ci «blazat». Dar fără o anumită frăgezime a sufletului în stare de entuziasme sau repulsii imediate, necontrolate riguros, lectura se transformă, cu vremea, din voluptate în rutină. Pe terenul unde au pierit, uscate, candorile cititorului obișnuit, încolțesc și se întind buruienile snobismelor literare, extravaganțelor de gust, obtuzităților sau concesiilor.

Cărțile noi, foarte bune, au inestimabilul merit de a împăca, fie și pentru cîteva ore, lectura «profesională» cu cea «amatoare». În critic se trezește cititorul de rînd și e o mare sărbătoare! Dispare obsesia articolului, cronicii, recenziei. Cartea e savurată pentru bucuriile autentice pe care le stîrnește nemijlocit. Problematica rezultă într-adevăr din experiența noastră istorico-socială contemporană și are o reală acuitate intelectuală. Evocările sînt pline de culoare și parfum. Personajele nu numai că trăiesc, dar interesează printr-un mister al ființei lor. Subiectul ne rezervă surprize. Gîndurile de mai sus mi-au venit închizînd recentul roman al lui Constantin Țoiu, **Galeria cu viță sălbatică**, și regretînd că s-a terminat.

OV.S. CROHMĂLNICEANU ■

OPINII

pentru cine scriu criticii?

La întrebarea din titlu n-aș putea răspunde decît într-un singur fel: **critica se scrie pentru cititorul de critică.** Cititorul acesta există, recrutat desigur și din rîndul scriitorilor, dar și din marele public, acel public care se interesează deopotrivă de volumele de versuri, de artă, de cultură în genere, și pe care nu-l mai satisface literatura ca simplă modalitate de alungat urîtul. Cititorul la care mă refer este deja un om informat, un om cu vocația culturii, și-l găsim în cele mai felurite medii, dar, firește, mai ales printre profesori, studenți și profesiile legate de difuziunea cuvîntului. Mai mult chiar. Opțiunile acestui public se îndreaptă spre opera de critică mai pretențioasă, în care un efort de generalizare, de dominare a materiei, își spune cuvîntul. Modul cum sînt primite multe din sintezele Editurii Univers — traduceri din reputați teoreticieni și critici ai școlilor mai noi —, dar și lucrările criticilor români, monografii fundamentale și studii de sinteză, vorbește de la sine. Tirajele ce se stabilesc de-o vreme încoace acestei categorii de cărți au devenit absolut microscopice... În schimb, simplele culegeri de cronici și recenzii apărute anterior prin reviste încep să nu mai spună mare lucru cititorului. Evident, și în acest domeniu sînt autori agreați, chiar răsfățați. Dacă numele unora dintre ei reprezintă prin ele însele o garanție de seriozitate, de numele altora e legată promisiunea unui mod mai puțin rutinier de a privi actualitatea literară. Din aceasta categorie face parte, bunăoară, cartea lui Eugen Barbu «Poezia română contemporană» (volum din componența unei mai vaste întreprinderi ce se anunță: «O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini pînă în prezent»), imagine deloc în spiritul prudențelor și ipocriziilor unei anumite părți din critica foiletoniștilor de profesie și tocmai de aceea întîmpinată de cititori cu un foarte viu interes. De niște cititori de bună seamă avertizați («Spirale» — rubrica ținută de Eugen Barbu în «Magazin», apoi în «Luceafărul» — i-a putut edifica) asupra faptului că nu vor găsi în această carte rigoarea întruchipată și, de multe ori, nici judecăți deplin intemeiate, obiective, suficient de temerari totuși să înfrunte asemenea riscuri, din dorința de a lua contact, pe de o parte, cu o retină mai proaspătă și mai puțin aservită, pe de altă parte, cu o sensibilitate culturală exersîndu-se pe întreaga întindere a fenomenului studiat, privitor la care chiar criticii cei mai harnici arareori ajung să dea imagini cît de cît cuprinzătoare.

Presupunînd așadar probată existența unui cititor de critică, și încă a unuia cu inițiativă și atent spirit de discernămînt, problema care se pune cu stringență este de a vedea cum se achită criticii față de acest cititor, în exercitarea zi de zi a profesiei lor. Se înțelege, e vorba acum mai ales de critica în mișcare, curentă, de critica din reviste și publicații, acea critică adunată apoi, meritat sau nemeritat, în culegeri de foiletoane la care au acces pînă și condeie dintre cele mai șubrede.

Neajunsul cel mai supărător al acestei critici este că se rezumă la a fi simplu consemnativă, că nu ambiționează nici un moment să iasă din cadrul empiric al recenziei sau al cronichetei, cuib se pare foarte călduț și în permanență aprovizionat... Rar poate fi întîlnit în revistele noastre fructul unor meditații mai stăruitoare cu privire la fenomenul literar în desfășurare; cu totul sporadic se publică articole, eseuri, studii, polemici în care o problemă de mare actualitate să fie dezbătută folosindu-se întreaga experiență a cititorului de profesie care e cronicarul. Se ajunge astfel la situația paradoxală că «articlierii» (de obicei colaboratori din afară ai revistelor) nu prea cunosc ce se scrie, iar cronicarii nu prea-și găsesc timp (și nici pasiune) să mediteze la ce citesc. Totul — spre paguba cititorului de critică atît de anevoie cîștigat, care, drept consecință, nu prea are de multe ori la ce se opri deschizînd revistele...

CORNEL REGMAN ■

ATITUDINI

cine glumește cu istoria națională?

Este unanim admis că romanul istoric are o condiție ingrată, generată de un statut ambiguu la granița a două domenii cu specificitate extremă și cu puține puncte de interferență. Ilustrare a istoriei sau deformare epică? Exactitatea, obiectivitatea apropie romanul evocativ de manualul didactic și-l îndepărtează corespunzător de genul ficțiunii; acceptarea numai ca pretext a acțiunii istorice ridică un semn de întrebare asupra istoricității volumului. Neculce însuși disocia între *istoria atestată (Letopisețul)* și istoria legendară, epicizată *(O samă de cuvinte...)*. Dilema s-a perpetuat în tradiție și a devenit o problemă... istorică.

Nimeni nu neagă astăzi caracterul istoric al romanelor sadoveniene, valoarea lor de *documente de epocă*, cu toate că evenimentele colaterale țin aproape de ficțiune pură și, în același timp, acțiunile atestate sînt prezentate în ipostaze mai degrabă inventate, iar protagoniștii săvîrșesc îndeobște lucruri neînregistrate de cronici. În contemporaneitate, prozatorul Eugen Barbu folosește, de asemenea, istoria ca pretext în romanul *Princepele*, definit de autor ca avertisment pentru amatorii de exactități drept «un basm și o operă lirică». În fine, cu cît este mai apropiat de prezent, romanul istoric se segmentează tot mai clar în componentele sale: pe de o parte istoria ca atare, pe care istoricii nu o scriu pentru că evenimentele nu s-au sedimentat încă în conștiința urmașilor, va fi redată epic și, alături de ea, volutele narative, invenția pură. Așa procedează și *Delirul* și *Incognito*, cele două mari romane politice, atît de actuale prin popularizarea istoriei recente.

Echilibrul dintre istorie și ficțiune — care decide condiția și valoarea romanului istoric — așa de labil încît poate fi mereu mutat pe scala imaginară, rămînînd în fapt la aprecierea autorului, nu este descoperit întotdeauna și ca atare, hibridizarea formelor determină evidente eșecuri. Cazul romanului *Voievodul* este tipic pentru ineficiența stilistică a ficțiunii în colaborare. Autorii, Em. Copăcianu — George Potra și-au imaginat că simbioza poate fi profitabilă; un autor vine cu istoria, altul cu darul imaginației epice. Însă literatura nu este simplă adițiune de vocații, nici product de colaborare întîmplătoare; semnificația și structura cărții nu se decid în competențele individuale, ci în rezultatul final care ignoră toate operațiile precedente. Pe de o parte, un roman care nu găsește tonul unei veritabile evocări a epocii lui Brâncoveanu, pe de altă parte o istorie scrisă școlărește, cu fraze trecute rareori de două propoziții, care uzează și abuzează de notele din subsolul paginii, transmisă fără nici un atribut literar (care din coautori o fi venit cu «talentul» epic?) și nu-și realizează dezideratul estetic, eficiența patriotică și destinația moralizatoare. Abuzul de arhaisme, de cuvinte străine sau termeni părăsiți între timp de limbă fac uneori textul ininteligibil. Autorii afișează cu ostentație rezultatele documentării lor (inutilă pentru specialiști și inaccesibilă pentru cititorul mediu căruia i-a fost dedicată, dealtfel, cartea). Iată un citat edificator: «Astăzi e zi mare. Sfatul țării este chemat la spătărie pentru treburi de seamă. Divanul hotărăște dările pe care țara și prostimea trebuie să le plătească. Slugile domnești — neferi, iciolani, idiclii — se îndreaptă grăbiți spre divan ducînd sineturile. Alții au pus pe seama lor refeneaua Curții... Meterhaneaua Curții domnești se aude. Sînt tobe mari și mici, multe fluiere și multe tumbelichiuri». (p. 63)

Trilogia dramatică a lui Mircea Lerian, *Țepeș Vodă*, deformează istoria într-un chip, așa-zicînd, mai modernist. Domnitor nu este Vlad, ci Dracula, epoca nu este cea cunoscută de împotrivire populară armată a invaziei otomane, ci perioadă de debusolare istorică. Cu evenimentele atestate autorul face teatru absurd și din personajele istoriei — unele înscrise pozitiv în istoria neamului — marionete ale puterii «zavistnice». E de la sine înțeles influența nocivă pe care ar exercita-o un asemenea text reprezentat pe scenă asupra tinerei generații, venite la teatru să completeze și să apropie o zestre formativă și informativă.

Orice abordare a istoriei din indiferent ce punct de vedere reclamă ținută morală și responsabilitate civică: pentru că orice falsificare sau deformare se repercutează în acest domeniu cu mai multă acuitate în conștiința publică decît în oricare alt domeniu. Audiența și rezonanța socială a istoriei popularizată prin literatură întrece pe aceea a manualelor și a cărților științifice. Exigențele sporesc și în raport cu destinația generală, nu numai în sensul respectării canoanelor estetice ale genului. Mai mult decît atît: tradiția obligă.

AURELIU GOCI ■

CRONICA LITERARĂ

între satiră și parodie

O singură noapte eternă ne apare, în primul rînd, ca o subtilă parodie a genului facil romanțios. La drept vorbind, autorul oscilează între satiră și parodie. În primele pagini ale cărții, Ștefan o părăsește pe Doly. La sfîrșit Valentina îl părăsește pe Ștefan. Simetria e totuși parțială. Cu tot cinismul bărbatului, eroii se acoperă (la început) de ridicol. Teodor Mazilu se dovedește încă o dată un artist inteligent, malițios (într-un stil imperceptibil protocolar), fără să neglijeze cumva ironia subțire, acolo unde tentația cititorului e de a percepe doar invectiva enormă. În scena ultimă, a despărțirii, tonul devine sensibil altul, mai grav (explicit grav), potrivit unui final deloc simplist.

Nu altfel se explică de ce Eugenia Crivăț, romanciera, este personajul cel mai ridicol și cel mai antipatic. «Specialistă în secretele amorului», acum văduvă, își fructifică avantajos antecedentele (erotice, bineînțeles), scriind romane de «analiză psihologică», dînd sfaturi tinerilor, cu influențe nefaste chiar asupra fiicei sale, Marion, care se va sinucide. Fauna creată de Teodor Mazilu în maniera sa binecunoscută, cuprinde o mulțime de indivizi abjecți, desocializați, dar parcă unii dintre ei tot mai păstrează, pînă la urmă, ceva omenesc. Boxerul Mișu Socec evoluează întrucîtva de la stadiul de brută și suferința sa la moartea logodnicei convinge mai mult decît a mamei. Tot un eșec îl potolește și pe imberbul sexagenar Viorel Damian, tatăl Valentinei. Întîmplarea cu peruca ia proporții nesperate și omul se modifică brusc. Astfel de convertiri se mai întîlnesc și la alți eroi din proza lui Teodor Mazilu. Și pe Marion moartea o umanizează, fiindcă se sinucide nu numai din singurătate, dar mai ales din revoltă și din dorința de a aduce singurul argument posibil că a trăit. Față de toți aceștia, Eugenia Crivăț e ființa complet dezumanizată, aducîndu-se și mai mult în ridicol, în ignoranța de sine.

Apoi, orice s-ar zice, iubirea este în roman o temă aproape secundară. Cum scrie autorul însuși, povestea iubirii dintre Ștefan și Valentina e, în realitate, istoria regenerării prin iubire. Celelalte personaje propriu-zis nici nu cunosc dragostea adevărată. Interesul artistului merge în special către complicațiile morale. Teodor Mazilu are darul analizei, care se îmbină cu spiritul acut de observație; spune lucruri grave, în ciuda aparenței de frivolitate și a lejerității în construcția epică. El sondează cu destul curaj aspecte ale vieții, pe care — nu știm din ce motive — unii le ignoră, deși sînt evident nocive. Reversul întunecat al existenței apare ca un fel de coșmar colectiv. Eroii, odată căzuți în viciu, în dezordinea simțurilor, cu greu se mai pot ridica la starea de conștiință și demnitate umană. Teodor Mazilu parodiază codul manierelor de orice fel, inclusiv convențiile de limbaj. Viața e văzută ca un joc de măști. Intuiția prozatorului este remarcabilă, în absența normelor etice indivizii se transformă în caricaturi din specia monstrului. O lume din care a dispărut sentimentul rușinii, e limpede, nu mai are nimic viu în ea. Nici că se putea imagina artistic o formă mai dură de regresiune la scara inumanului. Se întrevede însă și soluția: întoarcerea la simplitate și adevăr. Această dificilă, dar nu mai puțin nobilă aventură și-o asumă Ștefan.

La începutul romanului, am văzut, Ștefan o părăsea pe Doly. Avea sentimentul (nu și voința) că trebuie să se despartă și de un anume «stil de viață». Tînărul inginer își trădase meseria, dar mai ales își trădase părinții. Dacă bătrînul bulibașă (tatăl) ar fi aflat, cu siguranță că l-ar fi ucis. Ștefan era fiu de țigan. Ca termen de comparație, promiscuitatea în care se zbătea acum pare josnică. O întîlnește însă pe Valentina, femeie superioară în genul doamnei T. Eroul e salvat. Teodor Mazilu se detașează ferm de rețeta căreia pînă acum aparent i se subordonase. Ștefan și Valentina (inițiativa aparține femeii) se despart, pentru a nu se mai întîlni probabil niciodată. Aceasta și din teama de mediocritate: ca să nu înjosească iubirea absolută («singura noapte eternă», ce le fusese hărăzită). Ștefan scoate de aici un sens înalt, care-l ajută «să se înțeleagă și să meargă mai departe».

CORNEL MORARU ■

TRAMVAIUL SILENȚIOS CU NUMĂRUL 100 SE PREGĂTEȘTE SĂ INTRE PE TRASEU

Întreprinderea de transporturi București, cărăușul nostru de toate zilele, pe care ne-am învățat să-l criticăm, uneori pe nedrept, cu frecvența cu care ne luăm micul dejun, a sărbătorit recent un frumos și nobil jubileu: trimiterea în cursă a tramvaiului silențios V3A cu numărul 100, fabricat în atelierele sale centrale, după planuri și cu muncă proprie.

Ca să respectăm adevărul și ca să respectăm spusele inginerului Dumitru Teodorescu, directorul de azi al atelierelor — cîndva niște hardughii în care abia se făceau reparații, mai bătîndu-se un cui, mai vopsindu-se un vagon — a existat la început, adică în urmă cu șapte ani, un tramvai de referință, adus din străinătate. Importat cu destule sacrificii, tramvaiul de referință, chiar dacă realizat după ultimele cerințe de atunci ale tehnicii, n-a satisfăcut nici condițiile obiective ale traficului nostru, dotat cu alt fel de șine, și nici exigența specialiștilor români care au decis, pe baza exemplului străin și al experienței acumulate, să treacă la fabricarea unor tramvaie proprii; superioare ca funcționalitate și în stare să facă față ritmului rutier tot mai accelerat al Bucureștiului, oraș în care se cere să transporți într-o oră de vîrf douăzeci de mii de călători într-un sens.

Așa s-a născut primul exemplar din V3A, tramvai silențios capabil să cuprindă în condiții civilizate pînă la trei sute de pasageri, dublu articulat, atingînd o viteză comercială medie de 22 de kilometri pe oră, față de 14,5 cît obțineau vagoanele confecționate la «Electroputere»-Craiova, mai tăcut decît tramvaiul de referință cu 3 decibeli, măsurați la 7 metri de axul vagonului la 30 de kilometri pe oră. Deși foarte lung, douăzeci și șase de metri, V3A se înscrie cu ușurință pe cea mai mică curbă, cu raza de optsprezece, fiind cu unele minusuri, între care greutatea sa exagerată, cea mai fericită soluție a transportului urban bucureștean.

Zilele trecute am vizitat Atelierele centrale ale I.T.B.-ului, surprinzînd tramvaiul cu numărul 100 închegat, pregătindu-se de ultima gâteală. Vopseaua. L-am privit de aproape, așa cum, să nu ne facem că descoperim în fiecare zi o Americă, l-am privit de multe ori, așteptîndu-l în stație sau urcîndu-ne în el, într-unul din cele douăzeci și ceva de exemplare ce străbat Capitala, nu ne-am emoționat deloc, nici nu era, credem, cazul, dar ne-am emoționat o clipă mai tîrziu, ascultînd povestirile oamenilor din hala cea nouă a atelierelor, ridicată recent, despre plecarea în cursă a primului tramvai silențios românesc realizat la nivelul tehnicii mondiale.

Inginerul Vasile Dănciulescu, care și-a inaugurat cariera muncind la primul V3A, cu patentul și cu șurubelnița în mînă, cum își amintește, la un loc cu strungarii și electricienii, a încercat contactul care să urnească tramvaiul. Era o noapte de vară, spre orele zece, o grămadă de specialiști, între care inginerul Caius Miculescu, coordonatorul proiectării, își făceau de lucru în jurul vagonului, Vasile Dănciulescu a apăsat pe contact și cetaceul, cum îl numeau, în glumă, oamenii, nici n-a tresărit. După zile și zile de muncă încordată, în care nu cele opt ore regulamentare contau, ci numai angajamentul de a pune tramvaiul pe șine la termen, itebiștii au simțit un fior rece. Astăzi, zice inginerul Dănciulescu, după ce au trecut prin mîinile noastre atîtea V3A-uri, dacă văd un fir din cei zece kilometri de conductori electrici cîți are tramvaiul știu de unde vine și unde se duce, dar atunci eram mai tînăr și mai neștiutor. Ne-am apucat să controlăm și să refacem măsurătorile, ceva nu era în regulă, asta înțelegeam cu toții, dar nu știam de unde provine defectiunea. Pînă la urmă, după vreo trei ceasuri, am dibuit-o. Era o legătură inversată și cele două motoare trăgeau fiecare într-o parte, ca doi cai la care strigi la unul cea și la celălalt hăis.

Cum ceasul trecuse cu mult de miezul nopții, logic ar fi fost ca oamenii să amîne pe a doua zi prima probă de mers, pe care itebiștii o alintă, în limbajul lor intim, cu numele de croazieră. N-a fost însă așa. Unsprezece bărbați și o femeie, inginera Pompilia Mușat, au băut o gură de cafea, ca să se limpezească la emoții, cum spune electricianul Pompiliu Albu, și au pornit-o pe străzile cu șine ale Bucureștiului, curioși să vadă cum răspunde «cetaceul» la comenzi și mîndri nevoie mare de rezultatul împlinit al muncii lor neostenite depuse vreme de aproape șase luni. Și «cetaceul», angajat mai întîi spre Militari, apoi spre Tei, nu i-a făcut de rușine, comportîndu-se minunat și convingîndu-i, dacă mai era cazul, că au făcut o treabă bună, însemnînd nu numai mai puțină înghesuială în drumul către condica de prezență, ci și o importantă economie pentru țară, obligată, în cazul unui eșec, să apeleze la costisitoare importuri.

Directorul Atelierelor, inginerul Teodorescu, om cu părul de mult încărunțit și cu vorba întotdeauna măsurată, are încă resurse să se emoționeze cînd își aduce aminte de croaziera din noaptea aceea de august, spunîndu-ne doar atît: eram atît de obosiți la coborîre că aproape nu ne mai puteam bucura. Oamenii arătau mai degrabă încruntați decît veseli, dar fiecare simțea, dincolo de cuvinte, că sîntem fericiți, iar fericirea noastră nu încăpea nici în vorbe, nici în gesturi. Am plecat cu toții pe jos, sfătuindu-ne ce vom face a doua zi.

Nici a doua zi, nici în multele care au urmat, oamenii atelierelor, meseriași destoinici și conștiincioși, n-au făcut nimic spectaculos. Și-au reluat lucrul în grabă, fără să se felicite și fără să facă loc efuziunilor sentimentale, convinși că la noul tramvai mai sînt multe de pus la punct și de îmbunătățit pentru ca oamenii să circule mai sigur și mai repede. Cu vremea și pe măsura extinderii colaborării cu alte unități, în ideea realizării unor subansamble pe care I.T.B.-ul nu le putea produce în ritmul cerut, în 1975 de exemplu s-au dat în circulație de două ori și ceva mai multe V3A-uri decît în 1974, tramvaiul silențios a cunoscut o serie de perfecționări. Spre deosebire de vagonul de referință, tehnicienii români au trecut suspensia complet pe cauciuc, introducînd materialul respectiv între bandaje și osii, ceea ce a redus considerabil poluarea sonoră. Sistemul de frînare a fost revizuit și completat, atingînd parametrii optimi. S-a procedat la o serie întreagă de perfecționări, care s-au aplicat imediat în circulația rutieră, nu numai ca urmare a strădaniilor proiectanților, ci și ca urmare a muncii destoinice a unui colectiv unit de meseriași, aceiași ca și în ziua inaugurării lui V3A, ca maiștrii Virgil Lungu, șeful brigăzii de tinichigii, sau Ion Stoica, asemenea electricienilor Constantin Cercel, Tudor Paraschiv, Dumitru Adochiței sau Dinu Palea, oameni care prin seriozitate și disciplină întăresc prestigiul unei întreprinderi pe care, dintr-un greșit obicei, ne-am deprins s-o boscorodim în fiecare zi, uitînd că în spatele unei taxatoare nervoase sau al unui șofer țîfnos se află mintea și sudoarea a mii și mii de lucrători exemplari.

Astăzi, cînd I.T.B.-ul a împlinit un frumos jubileu, reportajul de față nu vrea să însemne altceva decît un semn de recunoștință față de cei care, muncind cu seriozitate și tragere de inimă, ne ajută, cu inteligența și profesionalismul lor, să ajungem mai repede la casele noastre, calmi și cu toți nasturii.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

o lucrare importantă, care a încorporat vreme de 34 de ani munca unui singur om

Această operă impresionantă, izvodită din dragostea de țară, pasiunea și osîrdia unui singur om, cuprinde în manuscris un material documentar alcătuit din 300 000 de fișe și peste 40 000 de fotografii și ilustrații. Creatorul ei, scriitorul Lucian Predescu, — cunoscut publicului din țara noastră ca autor al mai multor studii și monografii de istorie literară — a început această muncă titanică în toamna anului 1940, la foarte puțină vreme după apariția unei lucrări de aceeași factură, foarte cunoscută la vremea respectivă: Enciclopedia Cugetarea, (1 000 pagini, literă corp 6, 3 000 fotografii și ilustrații.)

Această primă operă a fost elaborată de Lucian Predescu într-un răstimp de trei ani. Ea continuă să rămînă pînă astăzi un izvor util de informații și un ajutor de preț în mîna cercetătorului din cele mai diverse domenii de activitate.

Cea de-a doua ediție, începută, cum aminteam, în 1940 și rămasă pînă la ora actuală în manuscris, cuprinde în definiții ample, însoțite de numeroase fotografii (foarte multe necunoscute și nepublicate pînă în prezent) o imagine mult mai completă a realității românești, de la origini și pînă în prezent. Autorul și-a intitulat această nouă și vastă operă «Marea enciclopedie românească». Tipărită, ea ar însuma aproximativ 10 000 de pagini (10 volume culese cu corp 6) și ar găzdui circa 30 000 de fotografii și ilustrații. Domeniile abordate, indicate în subtitlu, sînt următoarele: «lingvistică, economie, cultură, literatură, publicistică, tehnică, știință, medicină, arheologie, justiție, religie, genealogie, numismatică, filatelie, turism, geografie, folclor, politică, diplomație, sport etc.» Sau mai pe scurt: limbă, oameni, locuri și înfăptuiri.

Lucrarea este terminată, întregită și completată cu documente și informații de ultimă oră. Ea poate sta la îndemînă oricărui editor pentru a fi tipărită, fructificîndu-se o muncă uriașă, pasionată. Ceea ce nu înseamnă că vastul material adunat de Lucian Predescu n-a fost și nu este consultat în permanență de oameni de cultură și știință din țara noastră. Și fiindcă nu ne revine îndatorirea de a analiza valoarea sau scăderile lucrării, neavînd răgazul necesar pentru a întreprinde un asemenea studiu exegetic — vom folosi în continuare părerile și impresiile unor cunoscuți oameni de știință și cultură, care în decursul ultimilor ani au avut prilejul de a cerceta pe îndelete paginile enciclopediei.

Academician **D. Panaitescu-Perpessicius:** «impresionează atît prin cantitatea cît și prin calitatea materialului... Recomandăm cu toată căldura atenției forurilor indrituite noua ediție a «Enciclopediei», căci a pune la îndemîna cititorului un izvor atît de convingător de cunoștințe constituie una din obligațiile urgente ale ceasului de față».

Stanciu Stoian (profesor univ. dr., directorul Institutului de Studii Pedagogice; membru corespondent al Academiei R.S.R.): «E vorba de o muncă extinsă pe o viață de om; materialul ediției a II-a e impresionant. Trebuie să se găsească modalitatea de a-l scoate din spațiul unei încăperi pentru a folosi științei în genere».

I.F. Georgescu (profesor univ. și cercetător științific principal la Sectorul de istoria medicinei de la Institutul de igienă): «Este o operă fără egal în literatura românească. Am fost și rămîn impresionat de vastitatea materialului și de probitatea științifică în care a fost redactat. Pot afirma că — dacă s-ar extrage din ea partea privitoare la medicină — s-ar putea redacta cea mai completă istorie a medicinei românești».

C.S. Nicolăescu-Plopșor (doctor în istorie, șeful sectorului paleolitic din Institutul de arheologie al Acad. R.S.R. și membru corespondent al Academiei R.S.R.): «Am rămas uluit. Un singur om, cu stăruințe zi de zi și ceas de ceas, a izbutit să acumuleze cîteva sute de mii de fișe și cîteva zeci de mii de ilustrații. Opera este vastă chiar pentru un larg colectiv de specialiști. A dat o monumentală operă atît de necesară informării tuturor oamenilor de știință, cultură și artă».

Profesor **Viorel Cosma** (directorul Universității muzicale din București): «Uriașă și vastă documentare. Muzica ocupă un loc substanțial, fiind bine și multilateral reprezentată».

Ștefan Ionescu (muzeograf la Muzeul de istorie al orașului București): «Orice problemă de istorie își găsește în fișele lui L. Predescu documentarea completă».

N. Bagdasar (fost profesor de istoria filozofiei la Universitatea din Iași): «...Este o operă monumentală, care, la apariția ei, va constitui un eveniment de seamă în cultura noastră». (Să nu uităm că N. Bagdasar a fost conducătorul-șef al primei redactări a «Dicționarului enciclopedic român», n.r.).

Valeriu Bologa (profesor de istoria medicinei la Universitatea din Cluj-Napoca): «În ceea ce privește Istoria medicinei românești aveți un material adesea inedit, și foarte complet».

George Franga (directorul Muzeului Teatrului Național din București): «Operă monumentală atît de necesară culturii românești. Întotdeauna am găsit orice informație biografică sau de altă natură, privitoare la teatrul românesc».

Ovidiu Papadima (doctor docent în litere, profesor, șef de sector la Institutul de Istorie literară «G. Călinescu»): «un tezaur unic de informare științifică.»

Daniela Poenaru (cercetător la Institutul de studii economice București): «Pînă în prezent noi nu dispunem de o lucrare tipărită cu o asemenea bogăție de date».

V. Cărăbiș (profesor la Univ. din Craiova; Facult. de Istorie): «Comoară inestimabilă de date și informații; trebuie sa fie tipărită în interesul tuturor românilor».

Știm că editura enciclopedică pregătește o lucrare similară.

De ce să nu îmbogățim însă patrimoniul culturii naționale și cu o enciclopedie de autor, de ce să nu punem la dispoziția specialistului și publicului larg nu una, ci mai multe lucrări enciclopedice, atît de căutate și prețuite, capabile de a se întregi una pe alta, de a rotunji bagajul informațional prin date complementare, de a deveni stîlpi de boltă în universul spiritual și în tezaurul bibliofil al oricărui om de cultură românească. Rodul muncii pasionate a lui Lucian Predescu ar merita să fie valorificat de una din editurile noastre.

LIVIU TIMBUS ■

tupeul, demagogia și pumnul nu pot fi tratate cu blîndețe!

LA REDACȚIE A VENIT O MAMĂ (II)

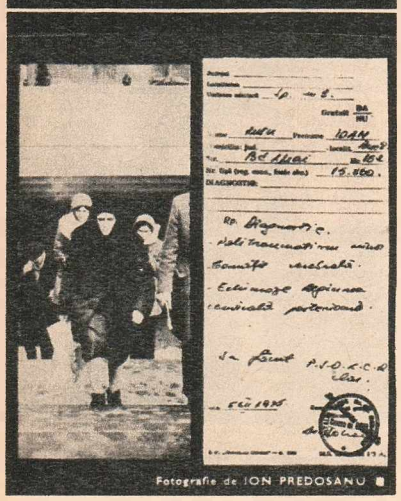

Fotografie de ION PREDOSANU

Cititorii noștri cunosc, din ancheta publicată în numărul 6, din acest an, al revistei, abaterile disciplinare de la Liceul industrial nr. 20 din Capitală și atitudinea conducerii școlii față de aceste abateri. După publicarea anchetei, la redacție au sosit și sosesc mereu scrisori în care cetățeni de diferite profesii și vîrste condamnă abuzurile prezentate, intenția de acoperire a lor, ori scot la iveală altele. Publicăm mai jos, în limita spațiului, cîteva pasaje din acestea:

«E de neconceput că, în zilele noastre, într-o școală există angajați anume să maltrateze sălbatic pe cei care, între ghilimele fie spus, îi au sub ocrotire. Asemenea oameni, dacă îi putem numi așa, cît și cei sub oblăduirea cărora se petrec astfel de fapte, ar trebui aspru pedepsiți.

Ca mamă a unui elev al aceluiași liceu îmi permit să aduc date noi pentru a completa articolul. Modul de manevrare a alimentelor aduse la cantină este neigienic, dar nu numai atît. Ministerul alocă sume substanțiale pentru hrana elevilor. Dacă se va face un control se vor descoperi practici necinstite, care dăunează hranei elevilor și aduc foloase altora. Principiul este de a plăti masa și elevii externi, chiar dacă aceștia nu servesc masa la cantina școlii. Tov. Ioniță Gh. a răspuns părinților care i-au solicitat părerea și sprijinul că nu-l interesează chiar dacă elevul ia masa sau nu la cantină, plata acesteia se face din dispoziția ministerului. Ciudată dispoziție, cine s-o fi înfruptînd din ea, oare?» (Băluță Aneta — București)

*

«**În prima decadă a lunii februarie 1976,** fiica mea, Elena Duță din anul al II-lea, împreună cu Antoaneta Cojocaru, Ioana Cristea și Georgeta Vasile au fost bătute de profesoara de matematică Mateescu, pentru nu știu ce motiv. M-am plîns de necazul meu directorului liceului, Ioniță Gheorghe. Nu m-a crezut, mi-a spus că va ancheta, să-mi văd de treabă, fără să mă mai adresez în altă parte. Eu de treabă nu pot să-mi văd, fiindcă la acest liceu bătaia este metoda care pregătește copii. Se vorbește, și este adevărat, că maistrul Papa Marin a bătut-o pe eleva Dumitru Frăsina din anul III-sculptori cu un retevei și cu picioarele, fapt ce a făcut ca eleva să fie internată în spital. Astăzi se află în concediu medical pentru dureri intercostale. La această bătaie au fost martori Moroianu Ion, Bulearcă Aurel și cunoaște și tovarășa asistentă medicală de la liceu, care a îngrijit-o după bătaie. Maistrul amintit a mai dat o bătaie și elevei Preda, tot la această clasă. Vă rugăm să interveniți pentru a apăra integritatea corporală a copiilor noștri.» (Octavian Duță — sudor — București)

*

«Sînt convins că o anchetă efectuată de Ministerul Educației și Învățămîntului și un redactor al revistei, anchetă urmată de pedepsirea tuturor celor vinovați nu ar contribui decît la creșterea prestigiului majorității cadrelor didactice din liceul respectiv și la întărirea în rîndurile elevilor a ideii de echitate. Țin să atrag atenția că, dacă intervenția revistei **Flacăra** se rezumă doar la cele publicate, este posibil să aibă de suferit nu numai elevul Rusu ci și colegii care au dat declarații în favoarea lui, ca și diriginta clasei.» (Inginer Silviu Zimel—București)

*

«...Îndrăznesc să vă mai aduc la cunoștință un caz asemănător despre doi elevi de 15 ani, din anul I mecanică, pe nume Tumurică St. Costel, orfan, și Nichitoiu I. Toader, ai cărui părinți sînt suferinzi. Au fost dați afară din cămin pe la sfîrșitul lunii noiembrie 1975. Veniți din Munții Vrancei, n-au avut bani să plece acasă, la acea dată, și nici cu ce plăti gazda, trăind chinuiți, dormind prin gări, pe la unele barăci sau cămine, rugîndu-se de portari să-i primească în cămin după ora stingerii, de unele familii, pînă la 20.XII.1975 cînd au plecat în vacanță. În acest timp elevii s-au dus plîngînd la tovarășul Ioniță Gh., directorul Liceului 20, dar acesta i-a dat afară, spunîndu-le că nu-l interesează dormitul lor. Datorită condițiilor neomenești în care au fost nevoiți să doarmă, acești elevi au fost un timp bolnavi, însă n-au beneficiat de medicamente gratuit pe motiv **că Liceul 20 nu le-a pus nici o viză pe Buletinul de identitate. Elevii au înregistrat un mare număr de absențe și, la** încheierea trimestrului I, au rămas corigenți la cîte 3-4 materii. Au fost reprimiți în cămin, în conformitate cu cele promise de directorul Ioniță, însă numai pînă la data de 7.II.1976, cînd au fost iarăși dați afară din cămin. De la această dată sînt nevoiți să doarmă din nou prin gări sau să cerșească mila locatarilor din București. Nu știu dacă se mai duc la școală și nici nu știu unde mai sînt acești elevi. V-am scris aceste rînduri ca mamă a doi copii, care îmi dau seama cu ce responsabilitate se cresc.» (Harabagiu Maria—București)

*

Luni, 23 februarie a.c., s-a desfășurat la liceul amintit o ședință de analiză. Materialul pregătit a arătat cu deosebire lipsurile din activitatea cadrelor didactice. O seamă de profesori au fost apreciați pentru calitatea muncii lor; s-a subliniat repetat însă pasivitatea și indiferența altora față de ceea ce se întîmplă în școală. Se tolerează absențe ale elevilor, unii profesori lipsesc de la meditațiile organizate, mulți nesocotesc sarcina de a lucra diferențiat cu elevii slabi la învățătură, întîrzie la ore, nu respectă pauzele, nu participă la activitățile uteciștilor, la adunările lor de organizație, nu țin legătura cu familiile. S-a subliniat nivelul scăzut al unor ore de dirigenție, precum și indiferența și nepregătirea multor dascăli în cadrul învățămîntului de partid. Au fost citați profesori care lovesc elevii sau le adresează cuvinte jignitoare. Profesoara Daniela Luchian era prezentată în material ca «un exemplu ieșit din comun» **pentru că a sustras elevi de la ore, ca să dea declarații mincinoase în legătură cu elevul Rusu Ioan.** S-au dat nume de oameni care au o atitudine de respingere a criticii, s-a vorbit insistent de rutină și indiferență. Elevii sînt slab supravegheați, unii pun în circulație scrieri religioase, sînt fete a căror comportare nu mai are nimic comun cu uniforma școlară, ci ține de un libertinaj deopotrivă nociv și dramatic.

După ce a epuizat înșiruirea atîtor «lipsuri», materialul s-a oprit brusc, spunînd, în încheiere, că **înaltele principii ne vor călăuzi** etc., etc. Derutantă schimbare de ton, în intenția evidentă de a încheia neapărat frumos și sonor!... Cu excepția profesorului de științe sociale Gheorghe Suse, celelalte cadre didactice din școală care au luat cuvîntul au lăudat materialul prezentat; cît despre planul de măsuri, acesta nu părea să mai intereseze. S-a vorbit de starea disciplinară nesatisfăcătoare în rîndul elevilor, a fost amintită cu asprime profesoara Lucia Mateescu pentru lovirea unor eleve. S-au făcut mereu referiri la ancheta publicată în «Flacăra»; mereu însă detalii, circumstanțe, implicații. **Cel mai grav lucru — faptul că elevii sînt bătuți — n-a fost pus în discuție și n-am auzit opinii ferme în legătură cu asemenea abateri.**

Doar profesorul Gheorghe Suse a spus răspicat că de multele și gravele lipsuri **«sîntem toți vinovați: maiștri, profesori, pedagogi, directorul școlii, secretarul organizației de partid».** Din nefericire, tocmai această atitudine a rămas singulară. Se căutau justificări, se discuta **în jurul** celor mai grave lucruri; sînt profesori care se plîng că nu pot stăpîni atitudinea recalcitrantă a unor elevi. Dar ședința părea să fie doar un moment neplăcut, de care toată lumea se grăbea să scape. Nicolae Vulpe, inspector șef la Inspectoratul școlar al sectorului 8, a subliniat, e drept, absența spiritului autocritic, a făcut recomandări de completare a planului de măsuri și de întărire a rîndurilor organizației de partid (din 60 de cadre didactice sînt 19 membri de partid), a stăruit asupra procentului de promovabilitate din școală, alarmant de scăzut (la unele clase sub 50 la sută). Cît despre ancheta publicată a spus, cităm: **«Revistele sînt un ajutor. Dar așa e literatura: pornește de la un adevăr și învolburează totul. Așa trebuie să priviți lucrurile».** Ciudată optică! Cu atît mai mult cu cît același vorbitor preciza: **«Nu s-a procedat bine cînd s-au bătut elevii».** ...Și un asemenea mod de a masca gravitatea abaterilor se dorea punct de vedere oficial!?! În numele cui își îngăduia oare Nicolae Vulpe această «blîndețe»?

În locul unei dezbateri responsabile a încălcărilor eticii comuniste și profesionale, în locul analizei posibilităților reale de îmbunătățire a activității, discuțiile au consumat timpul cu ocolișuri mai mult sau mai puțin abile (citiți penibile) pentru a evita intransigența și mai ales autocritica.

S-a vorbit de dificultăți ale meseriei... E grea profesiunea de dascăl, dar întotdeauna cei care au iubit-o adînc și statornic n-au ținut la ea pentru că e ușoară. Un om poate fi bun specialist, o lecție poate fi impecabilă din punct de vedere metodic; catedra însă pretinde mai mult. Adevăratul superlativ al calității de dascăl implică și căldură sufletească și părintească sensibilitate. **De la aceste însușiri, dascălii de vocație n-au recreații și n-au vacanțe. Iar comunistul de la catedră e dator să fie model: de pregătire, de demnitate, de spirit revoluționar.** Cineva spunea în adunare: «...desigur, sînt și lipsuri. Dar trebuie să le punem în balanță cu realizările, să vedem care atîrnă mai greu». Iată cum se mai gîndește încă, iată de ce nu se spune lucrurilor pe nume, căutîndu-se justificări cu stăruință și abilitate pentru abateri inadmisibile! Se încalcă normele moralei comuniste într-o profesie în care cinstea, concordanța dintre vorbă și faptă, demnitatea sînt condiții esențiale, iar în adunarea de partid **nimeni nu se revoltă împotriva celor care compromit numele de educator cu pumnul!?!** Iată de ce aceștia îndrăznesc să se scandalizeze tot ei, atunci cînd o revistă îi arată așa cum sînt opiniei publice. Știți ce-a spus directorul liceului, încurcîndu-se în justificări și acuzînd cusururile cu care copiii vin din școlile generale? «Nu numai noi toți cei de aici sîntem vinovați, tovarășe Suse, ci toate cadrele didactice din țara noastră.» E bună responsabilitatea împărțită cu alții... Dar cine are dreptul să-i îngăduie acestui om ca, pentru a se feri de răspundere, să blameze întreg învățămîntul românesc? Pentru că se vede bine pînă unde ajung abuzul, iresponsabilitatea și tupeul...

La sfîrșit, oamenii au plecat grăbiți, mulțumiți că a mai trecut o ședință...

În munca de educație nu putem măsura rezultatele în procente. N-avem dreptul la o cotă prestabilită de rebuturi, și documentele partidului spun clar un astfel de lucru, dar aceste documente nu sînt făcute doar ca să avem de unde extrage citate frumoase pentru ședințe. Fiindcă ne simțim datori să spunem: **între conținutul citatelor utilizate și realitatea din școală, între spiritul revoluționar al documentelor invocate și lipsa spiritului critic și autocritic din adunarea la care ne referim e o distanță care invită inspectoratul școlar să ajute mai eficient colectivul didactic al liceului.**

Liceul de mecanică nr. 20 pregătește forță de muncă pentru unități de industrie locală ale Capitalei. Și aici, **ca în orice școală dealtfel,** avem datoria să cultivăm o desăvîrșită responsabilitate comunistă, un pronunțat spirit muncitoresc, disciplină, cinste, omenie. Pentru toată lumea: **de la elevi pînă la profesori! Tupeul, demagogia și pumnul nu pot fi tratate cu blîndețe.**

DORIN GHERGHINESCU ■

un vînzător de țară: MIRCEA OPRIȘAN expert comercial

Pe 6 iulie ce vine, Mircea Oprișan, fost, pînă nu demult, cetățean român și, în prezent, comentator cu ora, la unul din posturile de radio cît se poate de libere ale unei Europe înghesuite pe unde scurte, piezișe și boamfe, va împlini 60 de ani. Din aceștia, numai vreo doi nu i-a trăit aici, iar din toți numai pe cei tineri nu i-a trăit îmbelșugat.

Cîți, mai slabi de glandă, scapă de ascultă și cască ochii auzind glasul cel liber pitit al lui Oprișan trebuie să știe că insul a fost, într-adevăr, tot ce zice: director pe vreo șapte-opt direcții, vicepreședinte într-un înalt comitet economic, ministru al comerțului interior, reprezentant al țării la masa unor tranzacții comerciale internaționale și, pînă prin anii '70, om cu unele responsabilități în domeniul circulației mărfurilor românești. Trebuie precizat că, în meserie, Mircea Oprișan n-a fost chiar un neisprăvit, dar că spre maturitate între aspirațiile și puterile sale s-a petrecut, din nefericire, o mică nepotrivire. Cu vremea, nepotrivirea a sporit și astfel, pe cînd tot omul la cincizeci de ani merge spre culmea unei cariere, Mircea Oprișan lunecă încet, încet spre poalele ei. Amănuntul pe care uită, prin urmare, să-l scrie Mircea Oprișan pe cartea lui de vizită e că motul vieții i s-a înălțat cel mai sus prin anii '53-'54 — ani după care, știe oricine, au căzut rău de sus multe moțuri țanțoșe degeaba și că de atunci belelele îi tot vin pe cap, de unde se așteaptă mai puțin. Cînd a cerut să părăsească definitiv țara asta, care i-a dat pîine, aproape o viață, Mircea Oprișan era practic un ratat ca toți ratații. Îl urcaseră unde ajunsese împrejurările și cîțiva oameni de tristă amintire din primul nostru deceniu de democrație populară, îl urcase și familia. Și tot aceștia l-au trîntit.

Trădarea, însă, Mircea Oprișan a plămădit-o singur, din nepuțință și inimă rea. A scos pe piață sudalma împotriva unei țări ce-l crescuse cinstit, darnică și ocrotitoare cu toți fiii ei.

Pentru că Mircea Oprișan a uitat ce motive l-au îndemnat să caute un loc unde nu-l cunoaște nimeni, face să i le amintim.

În fond, cine e Oprișan Mircea? Fiul unui comerciant care a făcut și pușcărie pentru afaceri, mai puțină cu ajutorul lui Mircea Oprișan. O soră plecase din țară încă din 1952. Un frate fusese scos ca incapabil din Ministerul Sănătății. O familie pusă pe afaceri, pe necinste. Oamenii au și calități și defecte. Trădarea față de țară nu e defect, ci definește un caracter pe care îl disprețuiește oricine. Omul cinstit e respectat și de dușmani. Trădătorul va fi folosit de dușmani și apoi va cădea în sila și repulsia din care s-a ridicat.

...Spre mijlocul deceniului trecut, istoria vieții lui Mircea Oprișan, începută drept și curajos, se complică și se umple de istorioare penibile. Într-o excursie la Bîrlad, Mircea Oprișan are prilejul să asculte o fragedă violonistă în ultimele clase de liceu, plină de o seamă de talente și sensibilități. Într-o pornire generoasă, bucureșteanul de bine se oferă să-i sprijine studiile la conservator precum și o altă sensibilitate, la care înclină spontan și fiul său Mirel, student la Electrotehnică. Micul geniu din Bîrlad își arată stăruitor recunoștința față de cei doi bărbați ai familiei Oprișan, situație care o nedumerește pe mama soacră și, din nedumerire în nedumerire, distinsa doamnă vîrstnică se dezbracă de caracter și, în văzul întregului Bulevard al Aviatorilor, zvîrle pe geam catrafusele micuței de talent cu un potop de strigături, absolut neortodoxe.

Supărările îl fac pe Mircea Oprișan să coboare la treburi pe care altădată le ignora. Să se bată, de exemplu, într-un proces pentru o cameră la mansardă, să-și oblige vecinii din vilă să lasă în stradă numai pe poarta de serviciu, să angajeze femei în casă numai pentru «perioade de probă», adică pentru cîteva luni, în care nu avea nici grija unui contract sindical, nici temerea că i s-ar putea reproșa leafa mizeră ce-o plătea acestora.

Cum mai fără voia lui a făcut întotdeauna ce-a poftit răzleața lui familie, multinațională acum, Mircea Oprișan depune cerere de plecare din țară. A avut pînă aici prevederea să-și trimită pe aiurea în lume copiii și o javră, pe nume Cook. Înainte de a părăsi țara vinde din casă tot.

Ultima lovitură la București: vinde o lustră și trei șipci noilor locatari cu o mie de lei. Cînd pleacă din România, are aproape 60 de ani și tot viitorul în față, ca să-și realizeze darul de scriitor în chestiuni economice. Prinde, încă o dată, un noroc și norocul acesta se cheamă «Europa liberă». Pentru doi poli, un tichet de tramvai și-o lingură de colivă, căzută sub masă la parastasul celor cîteva zeci de cadavre vii, cîte-au murit înghițind microfonul la ceasul înjurăturii de seară pe unde scurte, Mircea Oprișan latră toată umoarea lui acră de «fost».

Putea să fie un om și este o javră. Bunul cățel Cook tînjește după copacii vilei de-odinioară și e mai demn. Latră, în schimb, stăpînul.

Nu ne mai rămîne decît să transcriem jurămîntul semnat de vînzătorul de țară Mircea Oprișan în 1948, la numirea sa în prima funcție cu greutate, într-o societate care se întemeia pe legi noi și avea nevoie de oameni cinstiți și devotați intereselor ei: «Jur a fi credincios poporului și de a apăra Republica Populară Română împotriva dușmanilor din afară și dinăuntru. Jur a respecta legile Republicii Populare Române și de a păstra secretul de serviciu».

Trădare cu atît mai mocirloasă cu cît, avînd înțelegerea statului nostru la dorința de a-și urma familia rătăcitoare, s-a angajat din nou, solemn, să respecte munca tuturor celor care l-au hrănit și îmbrăcat timp de o viață, timp de mai multe vieți și generații, pe el și pe toți ai lui.

TUDOR OCTAVIAN ■

flacara

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis și nu uitați să vă iscăliți.

la dispoziția dumneavoastră

Mă numesc **Manciu Ion,** *din Reșița, microraion III,Bl. 10, sc. II, et. I, ap. 7, județul Caraș Severin, și vă scriu pentru a-mi exprima nemulțumirea față de cîteva faze din meciul Steaua-F.C.M. Reșița, disputat în prima etapă a returului, la București, și transmis la televiziune. Fără îndoială că sînt un susținător al echipei din Reșița, dar tot am dreptul să-mi exprim nemulțumirea față de unele lucruri care, din păcate, se mai întîmplă și acum în fotbalul nostru. Pînă la scorul de 1-1 meciul a fost corect condus, dar a venit acea lovitură de la 11 m, acordată foarte ușor de arbitrul Cursaru din Ploiești. Televiziunea a reluat faza, văzîndu-se că mingea a fost oarecum jucată cu mîna de un apărător, și a trebuit să admitem că ceva neregulamentar tot a fost. Dar la o fază ulterioară, cînd F.C.M. Reșița a jucat în fine ceva fotbal, Tănase deschizîndu-l cu călciiul pe Bojin, acesta marchează, dar... ofsaid — arbitrul Cursaru nu validează golul. Televiziunea din păcate nu mai intervine și aici, uită de reluare și o lasă moartă, așa cum au vrut arbitrul, crainicul și mulți alții... După părerea mea televiziunea avea obligația să ne arate dacă într-adevăr jucătorul reșițean se afla în poziție afară din joc — și deci dacă decizia arbitrului a fost sau nu corectă.*

În ziua de 26 februarie am călătorit de la Brașov la Mediaș cu trenul rapid 25 București-Arad care pleacă din Brașov la ora 9,45. La casă am cumpărat două bilete: vagonul 5, locurile 14 și 16. Ne-am urcat în vagonul indicat pe bilet, dar compartimentul nostru era zăvorît cu un lanț și pe sticlă fusese pus un bilet pe care scria «Ocupat pentru personal». Întrebîndu-l pe conductor ce înseamnă asta — eram toți de data asta cei cu locuri în compartimentul cu pricina — acesta ne-a răspuns că să ne luăm bagajele și să ne căutăm singuri locuri, iar un cetățean în civil, văzînd că insistăm, s-a prezentat drept inspector și ne-a amenințat că sîntem pasibili de pedeapsă!? Pînă la urmă am călătorit pe culoar, compartimentul continuînd să fie ferecat tot drumul. Oare rostul controlorilor și inspectorilor căilor ferate este doar acela de a controla biletul de călătorie, nu și cel de a verifica dacă acest bilet reprezintă într-adevăr garanția unei călătorii civilizate? **(Nicolae Dumitru,** *Tîrnăveni, Mureș)*

Căutînd într-una din zilele trecute prin Dicționarul limbii române moderne, am dat din întîmplare peste cuvîntul ***ANTICARIAT*** *care înseamnă, conform dicționarului: Întreprindere care achiziționează cărți (de la cei ce le au de prisos —* **nota mea)** *și le valorifică (prin cei care sînt amatori să le citească și ei —* **idem, n.n).** *Căutînd însă prin municipiul Tîrgoviște — nu întîmplător, ci insistent — nici eu și nici alți amatori nu au dat peste o astfel de întreprindere. Mă întreb, oare or fi știind de lipsa ei acele organisme competente să înființeze o astfel de unitate în scopul menirii ei din dicționar?* **(Dumitru Codițoiu,** *Tîrgoviște)*

Mă numesc **Lavinia Buciuc,** *domiciliez în Cernavodă, județul Constanța, și vă aduc la cunoștință următoarele: în ziua de 20 februarie 1976 am expediat un colet, prin C.F.R., în greutate de 16 kilograme, pentru copiii mei — fam. dr. Pastor — din Miercurea Ciuc, cu buletinul de mesageri nr. 615312. Ajuns la destinatar, acesta a constatat că din colet au fost sustrase alimente și obiecte casnice (un lucru asemănător ni s-a întîmplat și în vara trecută, cînd dintr-un colet expediat pe aceeași rută ne-au fost sustrase mai multe obiecte casnice și îmbrăcăminte).*

De 10 zile sînt externat din Spitalul din Șimleu-Silvaniei, Secția de interne, condusă de dr. Ioan Pușcaș. M-am internat cu ulcer duodenal cronic și acum, după 3 săptămîni, sînt aproape vindecat pe calea tratamentului original medicamentos ce se experimentează aici. Doresc pe această cale să adresez cele mai călduroase mulțumiri acestui colectiv minunat care nu precupețește nici un efort atunci cînd trebuie să redea oamenilor sănătatea. Probitatea profesională și umană a acestor oameni minunați în frunte cu doctorul Pușcaș atinge perfecțiunea. Tuturor le mulțumim din suflet. **(Dumitru Adincu,** *Vatra Dornei)*

Pur și simplu îmi tremură mîna de emoție acum, cînd vă scriu aceste rînduri: trăiesc bucuria unei mari satisfacții, aceea de a deveni muncitor, absolvent al unei școli profesionale. Profit, așadar, de această adevărată gazdă care este pagina «Flacăra la dispoziția dumneavoastră», pentru a aduce și pe această cale — în numele elevilor Grupului școlar «Electronica», clasa a III-a M.1. din Capitală — cele mai fierbinți mulțumiri grijii ce ne-o poartă conducerea noastră de partid și de stat, cele mai calde sentimente de recunoștință întregului grup didactic pentru cunoștințele și educația pe care ni le-au transmis. Am intrat în producție, am fost primiți cu căldură — iar bucuria noastră este cu atît mai profundă, cu cît sîntem prima promoție de absolvenți încadrați în Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Vom face totul pentru a ne situa la cele mai înalte cote ale cerințelor ce ne stau în față. (În numele unui GRUP de absolvenți, semnează **Vasile Miclescu)**

Primim din partea lui **Viorel Marinescu,** *instructor al Casei de cultură studențești din Timișoara, mai multe fotografii, cuprinzînd aspecte din activitățile lăudabil de ample ale acestei instituții bănățene. Am ales dintre*

acestea, pentru o primă reproducere în revistă, pe aceea ce ilustrează «Călușul» în versiunea formației de dansuri a ansamblului «Doina Timișului» — Centrul universitar Timișoara.

Încă din 1969 — după cum se vede din adresele pe care vi le trimit anexate în copie — a început odiseea noastră, a celor domiciliați pe Calea Rahovei, sau în zonă, împotriva unui veritabil focar de poluare sonoră, olfactivă etc. — anume birtul fost «Aluniș», mai nou «Cibinului», instalat în stația I.T.B. Chirigiu din Calea Rahovei. Zilnic, între orele 6–8 dimineața, 15–17 după-amiaza și seara între 19–20.30, fumul și funinginea curg în trombe negre peste noi, cei din jur, peste călătorii aflați în stație: anexa birtului, în care se vindeau cantități imense de băuturi alcoolice, și din pricina căreia zilnic te împiedicai pe trotuar de indivizi mai mult sau mai puțin bine dispuși, dar mai întotdeauna cu chef de harță — anexă ce fusese închisă în cursul anului 1975, urmare a dispozițiilor legale de restringere a unităților de desfacere a unor astfel de băuturi — de vreo trei luni de zile, și mai ales în prezent funcționează din plin: aceiași indivizi beau acolo pe rupte, dînd naștere la situații extrem de neplăcute. Oare răspunsurile primite la multiplele noastre sesizări, din partea ziarului «România liberă», Direcției comerciale din cadrul Consiliului popular municipal București, Inspectoratului sanitar de stat, T.A.P.L. «Aluniș» etc. — prin care ni se promitea rezolvarea acestei situații ce încalcă evident normele elementare ale civilizației — nu au putut găsi nici un ecou acolo unde se află cei ce veghează practic, și nu numai pe hîrtie, asupra necazurilor noastre? **(Gheorghe Pîrvan,** *București)*

Primim din partea Direcției sanitare a județului Brașov:

«La sesizarea tov. **Carol Neuhauser** *din Brașov, apărută în nr. 7/1976 al revistei FLACĂRA* **(prin care acesta se plîngea de lipsa unui dispensar în măcar relativa apropiere a zonei în care locuiește** *— N.R.), vă comunicăm următoarele: ...În prezent, împreună și cu sprijinul Consiliului popular municipal Brașov sîntem în căutarea unei soluții care să rezolve mai multe situații asemănătoare, în chiar începutul acestui an, dar care sînt legate, în primul rînd, de probleme de spațiu — intenția noastră fiind amplasarea unui nou sediu de dispensar în chiar centrul teritoriului în care locuiește și familia petiționarului.»*

În orașul nostru există un cinematograf, în uzanța căruia intră, firește, și vizionarea de filme... Chestiunea este însă: ce fel de filme, și mai ales în ce condiții? Cinematografului îi spune «GLORIA», noi însă, localnicii, ne ferim să-i spunem astfel. Filmele proiectate sînt cu 15–20 minute mai scurte decît la premieră, în sală poți aduna cu sacul hîrtii și coji de semințe, uneori se și fumează. Poate că publicînd aceste rînduri va fi scuturată nițel și mentalitatea unora de a sfida bunul simț, cît și a altora de a închide ochii în fața unor astfel de manifestări. **(Emil Ciocîrlan,** *Balș, județul Olt)*

Mă numesc **Marin Camen,** *internat la Clinica de ftiziologie Filaret, pavilionul IV. salonul 6, operat de patru ori, vă aduc la cunoștință următoarele: în ziua de 7.03.1976, orele 17, am fost anunțat să cobor la poartă că mi-a venit fiica în vizită și nu-i dă voie portarul Iamandi, pe motiv că este carantină la noi. Eu văzusem însă în saloane vizitatori, mai mult, sora de serviciu Florica Pruteanu mi-a confirmat că nu mai este carantină, am coborît atunci la poartă și am dat să-i atrag atenția portarului Iamandi; îmi este imposibil să vă redau în scris ce mi-a răspuns acest om, «te bag în pămînt, ofticosule!» fiind cea mai «pașnică» dintre injurile aduse. Stimată redacție, sînt internat de peste 10 ani, pentru salvarea vieții mele statul a depus o mulțime de bani și nu sînt puțini acei medici care se pot mîndri că m-au smuls din ghearele morții, medici cărora le voi fi recunoscător întotdeauna. Atitudinea brutală a acestui cerber însă — pentru că mi-e greu să-i spun altfel portarului Iamandi Nicolae — m-a durut în cel mai înalt grad. Am aflat acum că urmează a fi transferat din spital, sau chiar să mi se facă ieșirea — datorită incidentului cu Iamandi, pentru că am sesizat instituția de comportarea sa. Oare este drept acest lucru?*

Zilnic, mii de oameni vin sau pleacă de pe noua platformă a Tîrgoviștei: muncitori, tehnicieni, ingineri etc., sosind aici sau plecînd de aici cu trenul sau cu autobuzul. Dacă trenul prezintă condiții omenești, civilizate, de transport, nu același lucru se poate spune despre autobuze: dacă acum trei ani, în urma unui accident mortal (un autobuz a urcat pe bordură) s-au luat măsuri să se monteze balustrade la peroanele Autogării, astăzi pot afirma că situația s-a schimbat foarte puțin și nu neapărat în bine: oamenii dau buzna, încalecă balustradele, dacă ești mai vîrstnic sau cu copii mai bine renunți. Am sesizat în mai multe rînduri conducerea Autogării să pună în vînzare bilete cu locuri numerotate, inutil. Oare se așteaptă un al doilea accident pentru acest adevărat coșmar pe care îl reprezintă uneori, aici, o călătorie cu autobuzul? **(Simion Hănțescu,** *Voinești, Dîmbovița)*

În numărul 6/1976 al revistei noastre am publicat scrisoarea **Eleonorei Cribdilean** *care, fiind transferată din municipiul Dej în Tg. Mureș, solicitase o sumă de bani de la* **Cooperativa de credit «Victoria» Dej,** *sumă ce i-ar fi revenit pe drept, și pe care cooperativa respectivă ar fi refuzat să i-o restituie. Iată și răspunsul instituției în cauză, din care reproducem:*

«...Potrivit statutului cooperativei de credit, fondul social nu poate fi utilizat pentru rambursarea împrumutului, iar retragerea din cooperativă nu se poate face decît după doi ani de la plata ultimei rate de împrumut, care în cazul în speță s-a lichidat abia în luna ianuarie 1976... Dorim să precizăm cu toată răspunderea că tovarășei Eleonora Cribdilean cooperativa nu i-a făcut nici o nedreptate și a fost foarte bine lămurită despre drepturile și îndatoririle unui membru cooperator și deci nu avea nici un motiv să se adreseze cu o plîngere la revista FLACĂRA. Nu contestăm dreptul nimănui de a se adresa organelor de presă, dar considerăm că ați fost dezinformați de către această tovarășă pe care noi am ajutat-o foarte mult de cînd a devenit membră cooperatoare... Unitatea noastră este apreciată ca una dintre cele mai mari cooperative de credit din țară, numărînd peste 14.000 membri cooperatori... v-am răspuns nu pentru a ne scuza, ci pentru a nu apare ca o firmă neserioasă și lipsită de orientare....»

Cu indignată mirare, vă anunț că la Cofetăria de pe terasa hotelului «Unirea» nu poți pătrunde nici măcar pentru a vizita localul, sau a vedea produsele, fără a achita «10 lei de persoană consumație obligatorie», fapt pentru care conducerea restaurantului «Unirea» — alias Oficiul județean de turism Iași — nu acordă derogări. Ceea ce este interesant este faptul că această practică s-a mai remarcat în trecut, presa locală a luat atitudine, iar rezultatul a fost acela că, iată... s-a revenit la ea, cu brio încă. **(G. Mihai,** *Iași)*

Relatez un aspect mai puțin plăcut din concediul pe care l-am petrecut la Predeal între 13–24 februarie a.c., fiind cazat împreună cu soția și copilul de 2 ani la vila «Piscul» nr. 64, camera 5, etajul I; la etajul II al aceleiași vile sînt cazați 4 muncitori ai stațiunii, «cazarea» fiind numai un fel de a spune, ei domiciliind practic acolo. Oamenii aceștia se scoală dis-de-dimineață, coboară și urcă scările care sînt din scîndură și scîrțîie îngrozitor sub talpa bocancilor, seara tîrziu se înapoiază la locuință, uneori în stare de ebrietate, cîntînd, dansînd pe scări etc. Vă dați seama că în astfel de condiții odihna celor cazați dedesubtul lor — cum am fost și noi — devine practic imposibilă, întreg etajul I suferă din pricina asta și deși cazul a fost adus în repetate rînduri la cunoștința organelor stațiunii, nu s-a făcut nimic. Oare nu s-ar putea repartiza o vilă mai mică special pentru muncitorii O.J.T.-ului? Nu avem nimic împotrivă ca oamenii ăștia să se și distreze, noi însă, sosiți la odihnă, am venit în cu totul alt scop **(Liviu Vela,** *Timișoara)*

În masivul Ciucaș, printre dantelăriile sale sălbatice de piatră, se găsește și această stîncă, numită «Cățelușul». Cu fața către

soare-răsare și cu înălțimea sa de aproape 30 metri, acest frumos monument al naturii străjuiește una din văile ce coboară din culmea principală a masivului spre nord **(Călin Turcu,** *Vălenii de Munte, județul Prahova)*

În cartierul Progresul II din Slatina-Olt, la un șir de blocuri s-au spart plafoanele încă din aprilie 1975, pentru introducerea unor țevi. Iată însă că imediat după terminarea găuririi, echipele au dispărut fără urmă și cu toate insistențele noastre n-au mai revenit nici pînă astăzi. Cînd se întîmplă să se inunde la etajul cel de sus, apa se scurge în voie pînă la parter prin bucătăriile cu tavanul larg deschis. Dacă ai de comunicat ceva, la orice nivel al blocului, nu mai e nevoie să urci sau să cobori scările: strigi pur și simplu, adresîndu-te celui pe care-l soliciți, iar acesta îți răspunde la fel; totul e ca nu toți locatarii să se adreseze dintr-o dată ci pe rînd, civilizat... **(Alexandru Nedelea, în numele locatarilor blocurilor c7, c8, c9, b7, b8, b9, cartierul Progresul II, Slatina-Olt)**

POȘTA REDACȚIEI

● **Vasile Jipa** — *Miercurea Ciuc. S-a sistat pensia de cooperatoare pentru Coscai Elena pentru că nu se încadra în prevederile actelor normative în vigoare, ca urmare a faptului că nu are nici un an vechime în muncă la C.A.P., și totodată beneficiază de pensie din alt sector.* ● **Petru Orădean** — *Arad. Consiliul popular municipal ne-a informat că, analizîndu-vi-se de către Comitetul oamenilor muncii cererea pentru repartizarea unei locuințe, ea a fost rezolvată favorabil.* ● **Nicolae Vlad** — *comuna Gălbinași, județul Ilfov. Avîndu-se în vedere greutățile familiale, Direcția comercială a Consiliului popular județean Ilfov v-a aprobat cererea prin care vi se atribuie o butelie de aragaz.* ● **Virgil Maria** — *Corabia. Doriți să deveniți colaborator al revistei noastre și nu știți cum să procedați; simplu: ne scrieți, trimiteți fapte inedite care oglindesc realitatea și, dacă aveți posibilitatea, ilustrați-le cu fotografii.* ● **Safta Drăgoi** — *comuna Sălcioara, județul Ialomița. Direcția sanitară județeană, căreia ne-am adresat, ne-a informat că s-au luat măsurile ce se impun pentru ca soțul dumneavoastră să fie internat în Sanatoriul de psihiatrie Săpunari.* ● **Vasile Moraru** — *Hunedoara. Ni s-a comunicat că ați fost chemat la Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale cu documentația medicală necesară, în vederea obținerii unei proteze auditive.* ● **Sandu Iulia** — *București. Adresîndu-ne Cooperativei de credit «Înfrățirea» din comuna Băneasa, Ilfov, ni s-a răspuns că între dumneavoastră și cooperativă a fost un schimb de corespondență, iar ca urmare a acesteia vi s-a aprobat restituirea fondului social de 400 lei, urmînd a vi se trimite prin mandat poștal.*

MARGA NEDELEA ■

FIȘE PENTRU EPOPEEA NAȚIONALĂ

un mod de a măsura „petrecerea noastră

1. NEBĂNUITE PORȚI SPRE ÎNȚELEPCIUNE, ARMONIE ȘI FRUMOS

Cînd am vizitat sanctuarele de la Sarmizegetusa am avut senzația că ne aflăm într-o situație asemănătoare cerșetorului din poemul lui Rabindranath Tagore, așezat în fața porții sale, fără să știe că în spatele ei este un palat. Am trăit adică senzația că acolo, la acele sanctuare, prin timp, îndepărtații noștri strămoși vor să ne spună ceva, să ne comunice ceva, mult mai frumos și mai important decît eram capabili să descifrăm și decît se scrie în cărțile de istorie veche.

Era o tulburătoare neliniște izvorîtă din regretul că nu puteam înțelege mărturia transmisă spre noi de peste două mii de ani și care avea, desigur, rădăcinile mult mai adînc înfipte în trecutul acestui pămînt.

Obiceiul dacilor de a scrie pe iască ne-a lipsit de posibilitatea regăsirii acelor texte care ne-ar fi fost atît de folositoare pentru a înțelege mai bine trecutul. Dar aici, la Sarmizegetusa, avem «semne», rînduite în aliniamente dreptunghiulare, așezate în ciudate grupări în cerc, sugerînd uimitoare armonii. Ce vor să ne spună?

Mai tîrziu, după îndelungi căutări, descifrînd sanctuarele Sarmizegetusei, ne-am amintit de ceea ce a scris Ion Barbu în «Formația matematică», că geometria antică este «o poartă mai largă» de intrare în «lumea greacă» decît chiar epopeile homerice, și am trăit un sentiment copleșitor de admirație și respect față de cei ce au creat această minunată poartă spre a putea cunoaște înțelepciunea lor, această tulburătoare carte rămasă în bună parte cu filele netăiate.

Indienii vechi, atît cei din Asia, cît și cei din America precolumbiană, au vrut să exprime eternitatea prin simetrizarea într-un spațiu dreptunghic a 1000 de coloane. Alte popoare, îndeosebi străvechii egipteni, au vrut să exprime perfecțiunea prin geometria piramidelor. Cartea scrisă de îndepărtații noștri strămoși prin literele stîlpilor și lespezilor înscrise în dreptunghiuri și cercuri ne vorbește despre armonie, despre temeiurile frumosului, despre aspirația spre cunoaștere și desăvîrșire.

Te invităm deci, stimate cititor, să descifrăm împreună filele acestei cărți (desigur, nu singura, căci există și alte monumente similare despre care vom vorbi cu alte prilejuri) și la sfîrșitul excursiei noastre în trecut să trăim senzația că am pătruns sub arcadele unei porți care dincolo de matematică și astronomie ne duce spre spiritualitatea îndepărtaților noștri strămoși, spre rădăcinile dorului.

Oswald Spengler a trasat harta cîtorva «arii culturale» care după părerea dînsului ar constitui izvoarele civilizației. Mai recent, savantul englez Arnold J. Toynbee își reprezintă istoria omenirii ca o juxtapunere a 21 de civilizații. Rădăcina străvechii civilizații traco-dace nu este însă amintită de nici unul. Dar iată că stilul «tradițional» de a privi istoria omenirii începe să se bulverseze. Sînt tot mai mulți acei care sprijinindu-se pe argumente incontestabile pretind o legitimă reevaluare a acestor clasificări. În numărul din august 1975 al revistei «Selection du Reader's Digest» — ca să dăm un singur exemplu — autorul Ronald Schiller, întrebîndu-se asupra locurilor unde s-a născut civilizația omenirii, scrie că autohtonii din România au inventat probabil o scriere cu secole înaintea sumerienilor. Cu siguranță că nu se va mai putea vorbi despre izvoarele civilizației, ignorîndu-se spiritualitatea unui popor care a creat străvechile monumente în masive de piatră, care în urmă cu aproximativ 6 500 de ani știa să orienteze necropolele după unghiul de variație al răsăritului soarelui cuprins între solstițiul de iarnă și cel de vară, care a creat minunatele modele ale sanctuarelor de la Sarmizegetusa.

Lecturînd monumentele Sarmizegetusei le vom privi unitar, adică nu separîndu-le cum fac, probabil din motive didactice, arheologii, incluzînd monumentele dreptunghiulare în capitolul despre religia dacilor, iar cele circulare în capitolul despre știința lor, și asta nu atît pentru faptul că aceia care le-au construit le-au alăturat, ci pentru motivul că sînt expresia aceloraşi științe matematice și astronomice, sînt purtătoare, fiecare în felul său și împreună, ale aceloraşi încărcături de semnificații.

Le vom privi exact, adică așa cum sînt ele. Din fericire, chiar și acolo unde unii dintre stîlpi nu se mai înalță la suprafața pămîntului, mărturia prezenței lor o fac blocurile de calcar adînc îngropate în pămînt, care le serveau de temelie. Astfel, orice discuție, de genul celei iscate în legătură cu interpretarea marei piramide a lui Khufu, în sensul că unii autori suprapunînd o piramidă «ideală» peste monumentul real au introdus ei însiși informații pe care tot ei le-au regăsit, este exclusă. Desigur, există și sceptici incorigibili, de genul celor care contestă posibilitatea existenței unor cunoștințe matematice mai avansate în antichitate, chiar și după descifrarea papirusului Rhynd, cu uimitoarele lui demonstrații, chiar și după traducerea cărții «Suliva-Sutra» (Cartea funiei), scrisă de vechii hinduși în urmă cu 3 000 de ani, la fel cum există și oameni funciarizați ideii că izvoarele tuturor cunoștințelor omenirii trebuiesc căutate numai în Grecia antică, considerînd, de pildă, că teorema lui Pitagora aparține numai acestuia, cu toate că o regăsim și în alte străvechi lucrări, cum este «Cen-pei-ștuan-King» (Cartea sfîntă a calculului). Tuturor acestora le amintim cuvintele lui Henri Lebesgue, în sensul că «Adevărul nu strălucește decît în ochii celui care l-a căutat îndelung, destul de îndelung ca să merite să-l vadă».

2. SANCTUARELE SARMIZEGETUSEI ȘI CE S-A SPUS DESPRE ELE

Sanctuarele, construite pe terase special amenajate, sînt de două tipuri: dreptunghiulare și circulare.

Sanctuarele dreptunghiulare sînt formate din șiruri de coloane (din piatră sau din lemn), sau aliniamente de tamburi.

Hadrian Daicoviciu în cartea «Dacia de la Burebista la cucerirea romană» descrie asemenea opt sanctuare la Sarmizegetusa, dintre care mai bine conservate sînt trei: primul format din 3×6=18 coloane de andezit; al doilea din 6×10 coloane de andezit, iar al treilea din 4×15 coloane din lemn, cu bazele din blocuri de calcar. (Nu insistăm aici asupra acestor tipuri de monumente, fiindcă le vom discuta pe larg ulterior.)

Despre aceste sanctuare s-a spus în general puțin. K. Horedt și G. Horedt susțin că «aliniamentele cu discuri uriașe trebuie să constituie unitățile de timp cele mai mari, anii. Din felul dispunerii lor în complexe de cîte șase discuri putem deduce existența unor ere la daci de 60 de ani». Dar, ne întrebăm noi, ce fel de ere reprezintă aliniamentele de 18 stîlpi, sau cele de la Costești de 36 și respectiv 42 coloane?

În cartea «Burebista și epoca sa», Horațiu I. Crișan emite, sub rezerva ipoteticului, părerea că aliniamentele de 4×15 discuri de calcar ar fi constituit pilonii meniți a sprijini acoperișul unui templu din lemn «de tip grecesc, ușor modificat». În afară de faptul că nu există nici o urmă de pardoseală (situație nefirească pentru incinta unui templu acoperit), generalizînd soluția propusă și la alte sanctuare de același tip, cum este micul sanctuar dreptunghiular, construcția rezultantă ar fi cu totul nefirească. În fine, înălțarea de către daci a unui asemenea templu ar fi presupus înrădăcinarea unui cult pentru zeii greci, ceea ce nu s-a întîmplat.

Marele sanctuar circular se compune: dintr-un cerc de 104 blocuri de andezit lipite unul de altul (îl vom numi cercul «A»); dintr-un al doilea cerc compus din 180 de stîlpi de andezit și 30 de lespezi de andezit, care împart cercul în 30 de grupuri a cîte 6 stîlpi (îl vom numi cercul «B»); dintr-un al treilea cerc compus din 68 de stîlpi din lemn, groși și înalți, cu patru fețe acoperite cu plăci subțiri de teracotă fin lustruite, avînd înfipți în ei cîte 9-13 piroane de fier, cu capul gros, terminat printr-un inel, separați prin patru praguri în grupuri de 16, 17, 17 și 18. (îl vom numi cercul «C»). În centrul sanctuarului se află 34 de stîlpi asemănători celor 68, dar mai puțin înalți, dispuși în formă de potcoavă și separați prin două praguri în grupuri de 21 și respectiv 13 (vom numi acest element component absida «D»). În apropierea intrării nr. 6, între cercul «C» de 68 de stîlpi, și absida de 34 stîlpi, s-a descoperit o așa numită «vatră de foc» dreptunghiulară, formată din pietre rotunde de rîu lipite cu lut galben. (A se vedea figura nr. 1, după Hadrian Daicoviciu).

În ce privește interpretarea acestui monument, în afară de unele explicații pe care le putem numi ciudate («Mmanej»), D.M. Teodorescu face legatura cu numărul mistic al pitagoricienilor, afirmă că grupările de cîte șapte piese (6 stîlpi + 1 lespede) au legătură cu fazele lunii, și, în final, că monumentul ar fi un altar solar. Constantin Daicoviciu a numit sanctuarul templu-calendar, referindu-se la un an de 360 de zile (dublul celor 180 de stîlpi). Învățatul francez G. Charrière, pornind de la faptul că cercul «C» (de 68 stîlpi) și absida «D» (de 34 stîlpi) se află în raport de 1×2, a formulat teza existenței unui sistem de corectură a calendarului cu ani de 360 zile, prin adăugirea, după scurgerea a 34 de ani, a 180 de zile. Dar pe drept cuvînt s-a observat că după un asemenea ciclu, intervenind pentru corectarea calendarului doar după 34 de ani, dacii ar fi trebuit să se aștepte să aibă zăpadă în plină vară, sau să secere în plină iarnă a calendarului lor. K. Horedt și G. Horedt au emis ipoteza că valoarea unui stîlp din cei 34 ai absidei ar fi fost de 10,58 zile, iar a unui stîlp din cercul de 68 de 5,29 de zile, care ar constitui săptămîni «mari» și, respectiv, săptămîni «mici». Ne întrebăm însă ce i-ar fi putut determina pe daci să lucreze cu asemenea ciudate valori fracționare cînd este vorba de zile calendaristice! De unde ar fi putut ști cînd s-a scurs 0,29% dintr-o zi, și deci, au trecut în altă săptămînă? A. Popa, care respinge sistemul de corectură propus de G. Charrière, consideră că fiecare dintre cei 34 de stîlpi, cît și cei 68, cît și lespezile, au valoarea a 10 zile, propunînd un sistem de corectură din doi în doi ani. Dar,

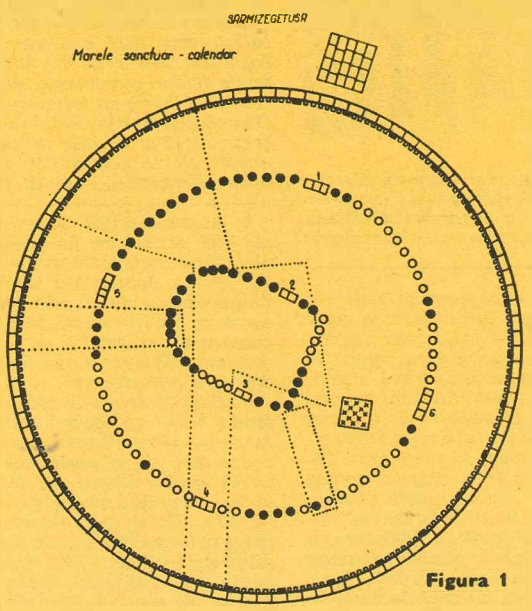

Figura 1

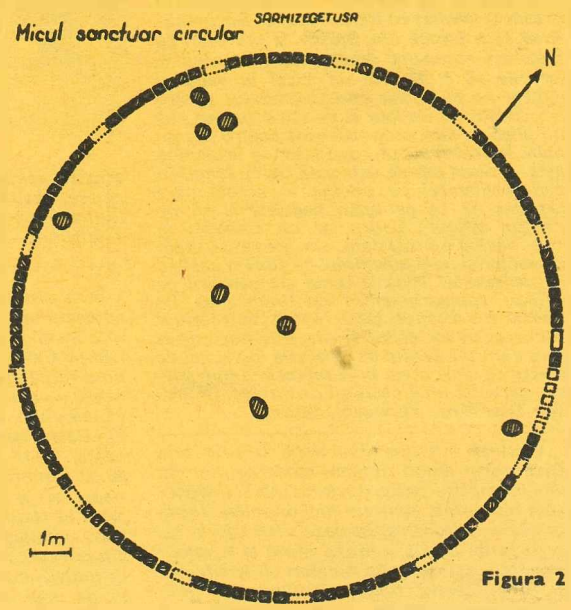

Figura 2

Sarmizegetusa: sanctuarul-calendar

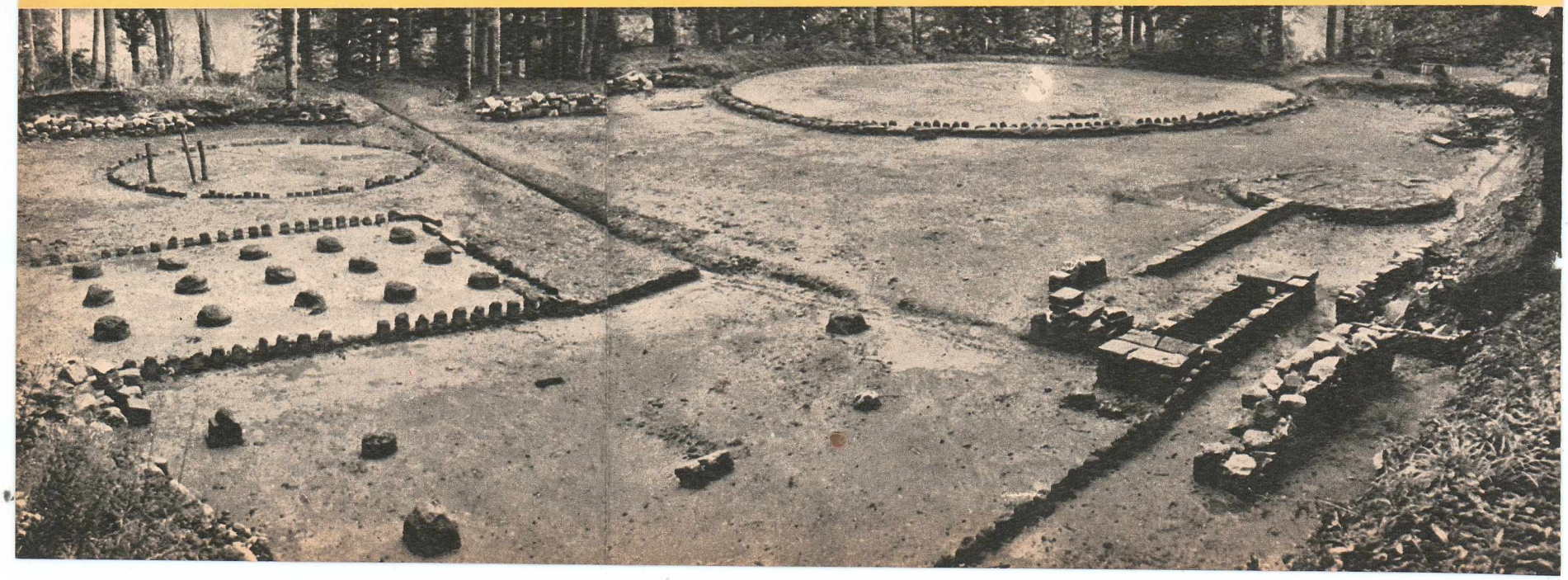

prin vremi“

după acest sistem ar fi trebuit să se intervină cu încă o corectură de 9 zile, la 36 de ani.

Micul sanctuar circular este compus dintr-un singur cerc cuprinzînd 114 piese, adică 101 stîlpi de andezit, separați de 13 lespezi de andezit în 11 grupuri de cîte 8, un grup de 7 și un grup de 6. (A se vedea figura 2).

În legătură cu acest monument autorii K. Horedt și G. Horedt au opinat că ne aflăm în prezența unui calendar lunar, compus însă nu din 12, ci din 13 luni, cu argumentarea că «dacii nu prea au ținut seama de fazele lunii», fiecare stîlp avînd valoarea de 3,5 zile, iar anul de 353,5 zile. Desigur, observația noastră este aceeași în legătură cu zilele fracționate.

3. MONUMENTE ALE ÎNȚELEPCIUNII UNUI STRĂVECHI POPOR

Este posibil să fi servit și ca locuri de cult, fiind un centru al înțelepților și preoților din acele vremi, dar mai înainte de orice monumentele Sarmizegetusei sînt temple ale științei.

Dacii nu au fost singurul popor care a ridicat monumente cu scopul de a depozita înțelepciunea. Despre cunoștințele științifice depozitate în piramida lui Khufu vorbise și Herodot, la fel ca și astronomul Achilles, care în jurul anului 350 î.e.n. scria că: «Se spune că egiptenii au măsurat cei dintîi cerul și pămîntul și și-au înscris descoperirile pe pietre funerare, spre a transmite amintirea acestora către urmași», iar mai tîrziu, scriitorul copt Masudi, vorbind despre constructorul piramidei, scrie că «el a poruncit, de asemenea, preoților să depună suma înțelepciunii lor și a cunoștințelor ce le aveau în felurite arte și științe ale aritmeticii și geometriei, ca să rămînă mărturie spre binele celor ce vor putea cumva să le înțeleagă». Templul cerului din Pekin (Tien Tan) are patru coloane centrale cu dragoni reprezentînd cele patru anotimpuri, și două cercuri concentrice a cîte 12 coloane, primul cuprinzînd cele 12 luni ale anului, iar cel de-al doilea simbolizînd diviziunea în 12 a orelor zilei și nopții. Altarul de sacrificii vedic este interpretat de Çatapatha Brahmana astfel: «Altarul focului este anul... Nopțile sînt pietrele lui de împrejmuire și acestea sînt 360, pentru că sînt 360 de nopți în an; zilele sînt cărămizile..., căci acestea sînt 360; or, sînt 360 de zile într-un an». În ce privește mărturiile civilizației indiene precolumbiene, C.W. Ceran are dreptate atunci cînd exclamă: «Fiecare edificiu maya era un calendar pietrificat; Nici o îmbinare nu era întîmplătoare. Estetica era subordonată matematicii».

Spunînd că dacii nu au fost singurul popor care a ridicat monumente pentru a încifra cunoștințele lor de știință, trebuie să subliniem deosebita personalitate a monumentelor de la Sarmizegetusa, puternica lor originalitate, acea unicitate care ne obligă să le vedem rădăcinile în îndelunga și străvechea preocupare pentru înțelepciune a celor care le-au creat.

Sînt originale prin modul în care în arhitectura lor simetriile alternează cu asimetriile, prin preocuparea pentru proporțiile armonioase, prin modul în care au măsurat valori exacte ajungînd la ele prin valori fluctuante, prin modul în care au folosit aceleași modele spre a exprima valori legate de jalonarea curgerii timpului sau de explicarea dimensiunilor spațiale.

Cînd unii autori au prezentat ipoteza calendarului dacic de 360 de zile au făcut mereu trimiterea la istoria culturii altor popoare, care au ajuns și ele la un calendar similar. Chiar dacă nu era limpede atunci că dacii aveau un calendar mult mai exact decît de 360 de zile, se putea observa modul cu totul original de a înscrie valorile în cerc, prin 180 de stîlpi despărțiți în 30 de grupuri simetrice (deci două «rotiri» dînd un an).

4. «PARTEA NOASTRĂ DE CER»

Din cele mai îndepărtate timpuri omul a observat creșterea plantelor, desfrunzirile toamnei, succesiunea zilei cu a nopții, repetabilitatea primăverii, a observat că îmbătrînește, că mereu nu mai este același, a chibzuit în fața nașterii și a morții, s-a străduit să înțeleagă ce înseamnă toate aceste continue schimbări, aceste neîntrerupte deveniri exprimate prin repetabilitatea schimbărilor, să înțeleagă adică ce este curgerea, ce este «petrecerea noastră prin vremi», cum poate «marca» această curgere și cum o poate măsura. Deasupra tuturor semnelor «trecerii» pe care i le oferea mediul în care trăia, deasupra capului său, bolta cerului părea anume presărată cu mișcătoare semne pentru a-l ajuta la măsurarea timpului.

Ziua, soarele răsare și apune, în răstimpuri mai mari își schimbă înălțimea drumului pe boltă și sînt mereu schimbătoare într-o anumită succesiune și stelele care îi urmează apusul sau îi preced răsăritul, ca și cum astrul luminii ar schimba mereu cortegiile care îl însoțesc în momentul despărțirii sau reapariției la orizont. Noaptea, priveliștea tulburătoare a boltei era dominată de astrul ciudat cu lumină palidă, schimbîndu-și din vreme în vreme înfățișarea, luna fiind parcă anume așezată în mersul ei pe boltă ca să asigure repere; mai erau apoi nenumăratele stele. Notînd și sistematizînd observațiile sale asupra cerului, corelîndu-le pentru a căuta valorile scurgerii timpului, omul a trecut de la protoastronomie la astronomie, una dintre științele «regine» ale antichității, alături de matematică și medicină.

Privind «partea noastră de cer», îndepărtații noștri strămoși ne-au lăsat aceste cercuri din stîlpi și lespezi de bazalt, care măsoară și explică «rotirea vremii», succesiunea zilelor, anotimpurilor, anilor și mișcarea astrelor.

Să ne amintim acum de micul sanctuar circular, care a ridicat întotdeauna semne de întrebare. Nu atît din cauza poziției sale sau a modului său de construire, cît din cauza unei ciudățenii; în loc să aibă toate cele 13 grupe formate din 8 stîlpi, există două grupe, una de 7 stîlpi și una de 6 stîlpi, care rup simetria construcției și armonia numerotării. Este deliberată sau întîmplătoare această abatere? Iar dacă abaterea este deliberată, care este rațiunea ei?

Să convenim, stimate cititor, că fiecare stîlp al micului sanctuar reprezintă o zi (24 ore), că 8 stîlpi (adică 8 zile) formează o grupare pe care o vom numi «săptămînă» și că această convenție se aplică și celor două abateri mai sus-amintite, astfel încît săptămînile «normale» (de 8 zile) au două excepții (de 7 și de 6 zile). Înarmați cu aceste două unități de măsură, putem acum să calculăm valoarea în zile și săptămîni a circumferinței micului sanctuar, alegîndu-ne un punct oarecare «h» de plecare (fig. 3):

3 săpt. × 8 zile + 1 săpt. × 6 zile + 8 săpt. × 8 zile + 1 săpt. × 7 zile = 101 zile distribuite în 13 săptămîni.

Față de durata în zile a unui an calendaristic (circa 365 zile), drumul parcurs pe circumferința micului sanctuar ne îndeamnă să nu ne oprim, ci să continuăm să ne rotim, în același sens, numărînd zilele și săptămînile. După trei rotații complete am lăsat în urmă 303 zile (trei rotații × 101 zile = 303 zile), cifră care ne arată că mai avem de mers pînă în punctul «c» cînd, surprinzător, suma zilelor este chiar 365, grupate în 47 săptămîni (tab. 1).

Constatăm însă că anul pe care l-am descoperit începe într-un punct «h» și se termină în altul «c». Pentru ca următorul an să înceapă tot din punctul «h» ar trebui să facem un salt peste un număr de zile, înainte sau înapoi, din «c» în «h». Salturile în timp, indiferent de sensul lor, contravin ideii de scurgere continuă și ireversibilă a timpului, iar noi sîntem obligați să respectăm această idee dacă dorim să descifrăm logica monumentului. Ca urmare, anul următor trebuie să înceapă de unde s-a sfîrșit precedentul, adică, pentru exemplul dat, din punctul «c». Acest principiu ne rezervă o nouă surpriză. Valoarea în zile a anului care urmează și care începe deci din punctul «c» și se sfîrșește (după 47 săptămîni) în punctul «k», este de 366. Să mai calculăm și anul următor, începînd din «k» și terminînd în «f» și, după 47 săptămîni, obținem un an de 365 zile. Lucrurile nu par a se clarifica, dar, ca să fim consecvenți, și pentru că principiul rotirii continue reflectă, la scara micului sanctuar, o lege generală a naturii, ușor de intuit pe orice treaptă a dezvoltării umanității, să reluăm calculul, după același mecanism, pornind de data aceasta din punctul «a» (fig. 4, tab. 2).

Ne-am oprit cu calculele la al 13-lea an, deoarece, anul următor acestuia va fi identic, ca loc de început și ca durată, cu primul an.

(Va urma)

Dr. EMIL POENARU
Ing. CORNEL SAMOILĂ
Ing. ȘERBAN BOBANCU
— Universitatea din Brașov —

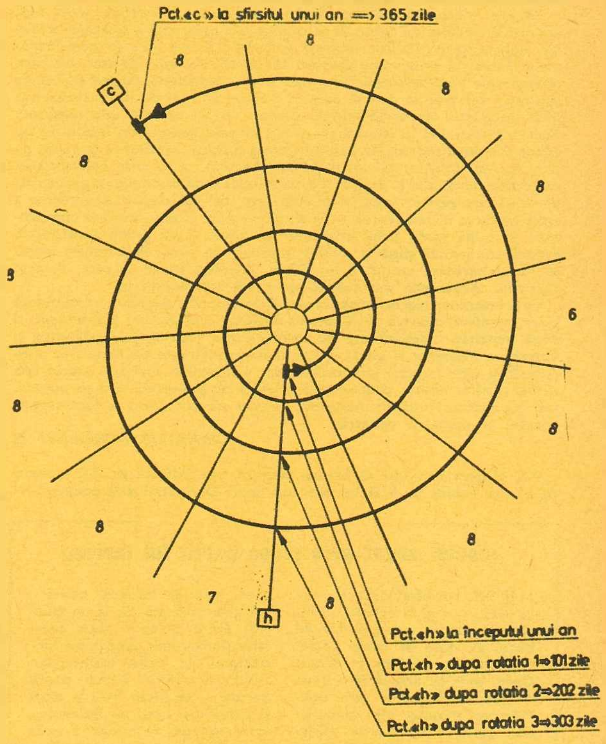

Figura 3

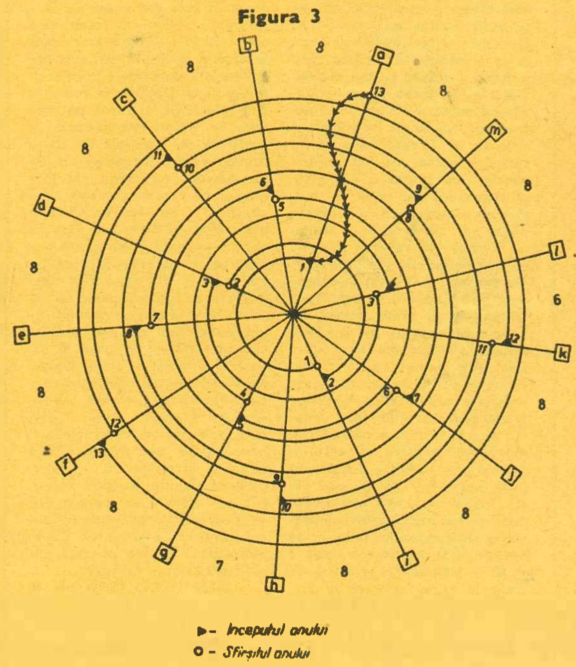

Figura 4

Tabelul 1

SAPTAMINA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
	ROTATIA 1-a													ROTATIA A 2-a													ROTATIA A 3-a																				
NUMARUL DE ZILE	8	8	8	6	8	8	8	8	8	8	8	8	7	8	8	8	6	8	8	8	8	8	8	8	8	7	8	8	8	6	8	8	8	8	8	8	8	8	7	8	8	8	6	8	8	8	8
TOTAL	365																																														

Tabelul 2

SĂPTĂMÎNILE (ROTATIA A 3-a: 39–27; ROTATIA A 2-a: 26–14; ROTATIA 1-a: 13–1)

TOTAL ZILE	47	46	45	44	43	42	41	40	39	38	37	36	35	34	33	32	31	30	29	28	27	26	25	24
366	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6
365	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8
364	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8
367	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8
364	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8
366	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8
365	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7
364	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8
366	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8
365	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8
366	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8
365	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8
364	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8

TOTAL ZILE	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	Punctul de sfîrșit	Punctul de început	ANUL
366	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	i	a	1
365	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	d	i	2
364	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	l	d	3
367	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	g	l	4
364	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	b	g	5
366	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	j	b	6
365	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	e	j	7
364	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	m	e	8
366	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	h	m	9
365	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	c	h	10
366	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	k	c	11
365	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	6	8	f	k	12
364	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	8	8	7	8	a	f	13

flacăra sport

joc orb, fără nici o lumină

Rece, foarte rece duşul de miercuri peste înfierbîntatele, prea înfierbîntatele minţi care au pregătit — cum au pregătit — acest joc şi răspund de multilaterala lui ratare, sub raportul scorului, dar mai cu seamă sub raportul evoluţiei de ansamblu a fotbaliştilor noştri. O evoluţie minată de carenţe flagrante: lipsă de coeziune, eficienţă ca şi nulă şi mai presus de toate absenţa oricărei idei tactice ce să lumineze cît de cît — măcar ca o luminare — un joc îmbîcsit, haotic, purtat cu perseverenţă împotriva logicii desfăşurării concrete a partidei.

Fireşte, meciul cu echipa olimpică a Franţei a început prost încă înaintea fluierului de debut al jocului, la ora nefericită a alcătuirii «11»-lui reprezentativ. Multor iubitori ai fotbalului le-a sărit în ochi încropirea fantezistă — ca să nu spunem aberantă — a liniei de atac, din care lipseau cele două extreme de viteză şi de randament, Crişan şi Zamfir (ultimul, cel mai în formă atacant român la ora actuală), titularizat fiind pe postul de aripă stîngă tocmai... vîrful central «de meserie» Kun II. Manevrînd în continuare greşit piesele, tehnicienii lotului ne-au oferit o a doua mostră de neînţelegere a jocului: scoţîndu-l la pauză pe Kun II, l-au înlocuit cu un mijlocaş (Romilă), ca şi cum consolidarea mijlocului terenului şi eventual a sistemului defensiv ne-ar fi preocupat pe noi, şi nu găsirea unor soluţii de atac, de eficacitate! A urmat o a treia mutare: introducerea — în sfîrşit — a lui Crişan, mutare compromisă în bună parte prin scoaterea din teren a lui Dudu Georgescu, eroare confirmată pînă la finalul meciului de suita de centrări înalte în careu adresate amintirii lui Dudu, centrări înalte la care, fireşte, «piticul» lordănescu n-a contat, cu toată bunăvoinţa lui.

Ce a însemnat meciul propriu-zis? A însemnat o angajare permanentă între ofensiva noastră şi defensiva lucidă a oaspeţilor, a însemnat şi două penaltyuri neacordate de conducătorul jocului (la lordănescu şi Crişan), a însemnat şi un 11 metri irosit copilăreşte de Dumitru, a însemnat şi cîteva ratări ghinioniste, dar a însemnat mai ales atacul orb al fotbaliştilor noştri, şi în această privinţă nu putem da vina pe nimeni, nici pe arbitru, nici pe nenoroc, pentru că «orbirea» a fost creaţia noastră şi numai a noastră!

MARIUS POPESCU ■

P.S. Sîntem convinşi că Steaua singură, sau întărită cu 2-3 jucători de la alte echipe ar fi făcut miercuri scor. Dar asta-i altă poveste.

meciul văzut prin plasa porţii lui larrieu

● Este un băiat drăguţ acest Larrieu, portarul echipei olimpice a Franţei, recepţioner de hotel în viaţa de toate zilele, pe care şi-o petrece în oraşul Caen, oraş cu echipă în a doua divizie de fotbal a ţării sale. Primele minute ale meciului l-au găsit încă timorat, săvîrşind cîteva greşeli care puteau să coste echipa sa, apoi Dudu Georgescu a sărit mai înalt decît el, dar mingea a întîlnit bara şi iarăşi a scăpat basma curată. Şi-a revenit încet, încet — devenind parcă mai sigur, mai încrezător. La pauză mi-a mărturisit că ar fi tare bine să se termine numai cu 1-0 pentru români, dar parcă îi era greu să creadă că aşa va fi. În momentul penaltyului a devenit parcă mai alb la faţă — atunci un jucător de rezervă a venit în spatele porţii şi i-a strigat: «În dreapta, o să cragă în dreapta!» Şutul s-a dus de fapt spre stînga, dar şi peste poartă! În penultimul minut al meciului Böllöni a sutat din nou bine spre colţ, mingea a sărit dintr-un smoc de iarbă, dar şansa l-a ajutat încă o dată pe Larrieu, îndreptînd balonul spre pieptul său. La sfîrşit, a murmurat, parcă doar pentru el. «Nu-mi vine să cred!» ● De dincolo de plasa porţii lui Larrieu s-au văzut foarte clar, mai clar poate decît putea vedea arbitrul Katsoras, infracţiunile comise de fundaşii francezi în minutele 3 şi 70 — faulturi cît se poate de clare în careu asupra lui lordănescu şi Crişan. Arbitrul nu avea însă să acorde penalty decît în minutul 75, la un fault mai puţin evident decît celelalte două, comis asupra lui lordănescu. În ochii înaintasilor noştri a apărut atunci parcă groaza — se uitau unul la altul şi parcă nici unul nu îndrăznea să se apropie de minge. E executat în cele din urmă de Dumitru, în stilul cu care ne-a obişnuit în ultima vreme (gol în meciul cu Rapid) şut sus, dar de această dată mult prea sus! ● Golul lui Böllöni, în minutul 9 al meciului, a părut pe moment o simplă introducere la scorul-fluviu aşteptat de toată lumea. Atunci lordănescu a pasat perfect cu capul, iar înaintasul mureşean a trimis, imparabil, o ghiulea direct sub bară. Timpul s-a scurs însă în continuare fără evenimente deosebite la poarta jucătorilor francezi — la fiecare nou atac lipsind sau ultima pasă, sau o demarcare eficientă, adăugat fiind în schimb, cel mai adesea, cîte un dribling în plus. ● Jucătorul eliminat de arbitrul grec Katsoras, pentru cele două cartonaşe galbene primite, «libero»-ul Pottier, este acela care a comis şi două faulturi (neacordate) extrem de clare în careu în meciul de la Blois. Ceea ce rămîne, la urma urmei, e doar scorul: un singur gol în poarta apărată de tînărul recepţioner de hotel din Caen, 1-0 pentru echipa noastră, insuficient pentru calificare...

DUMITRU GRAUR ■

meciul văzut prin plasa porţii lui răducanu

Deasupra creştetului lui Răducanu cerul a fost tot noros. Altceva ce aş putea să mai scriu, cînd rareori se întîmplă să stai o oră şi jumătate la o poartă la care nu s-a bătut nici măcar un corner! Şi asta nu pentru că apărătorii noştri ar fi fost de netrecut (la unele faze în care francezii şi-aduceau aminte de Rică fundaşii noştri ar fi trebuit să ţină în mînă ceasul de la Universitate ca semn de recunoaştere). Pur şi simplu nu a avut cine să treacă de ei, deşi «noarul» francezilor avea stilul de muncă al unui buldozer la sfîrşit de trimestru. Şi totuşi au fost două faze în prima repriză cînd apărătorii noştri au împărţit mingea cu adversarii lor direcţi şi indirecţi în preajma careului mic, cînd numai anemia şuturilor i-a permis lui Răducanu să reţină. Acesta, nervos, şi-a îndemnat zadarnic colegii «să iasă» mai repede la atac, să nu se mai adune toţi speriaţi în jurul lui ori de cîte ori un francez se rătăcea pe acolo («nu mai pasa, mă, tăticu, la poarta mea, că nu ştiu franţuzeşte!», «pune, mă, piciorul ca lumea, că nu te frige!», «veniţi, tăticu, la zid, că nu vă-mpuşcă nimeni!» etc.). A, da, au fost şi două lovituri din 16 m la poarta noastră, amîndouă însă orbitale, singurele şuturi trase la poarta la care am stat, în timp ce undeva, în faţa celeilalte, se juca brîul pe cunoscuta melodie «Naţi-o ţie, dă-i-o altuia!» lar după ce Dumitru a ratat («mai bine băteam eu, tăticu, ştie toată lumea că Liţă dă tare»), am rămas singur, pentru că Rică, după părerea mea cel mai ofensiv — în conţinut — jucător al nostru, n-a mai răbdat să facă ţurturi în poartă şi a ieşit din careu, obligîndu-şi apărătorii să se aşeze la centru, deşi acestora le era frică de adversari ca de orele de franceză. Am mai apucat să văd că sub tricoul cu numărul 1 Rică avea altul cu numărul 13 şi să-l aud pe un copil de mingi întrebîndu-l de ce nu a jucat şi Constantin, miercuri. Chiar aşa, de ce?

IULIAN NEACŞU ■

veselie la parter, amărăciune la etaj

1. Cum se spune în fotbal, meciul începe la vestiare. Oaspeţilor, arbitri şi jucători, li s-a rezervat parterul, în vreme ce echipa română ocupă etajul. Sus nu este voie. Nimeni nu vrea să facă nici o declaraţie. Doar antrenorul Drăguşin, chiar dacă vizibil îngîndurat, ne avertizează că 6–0 pentru noi este un scor nu numai dorit, ci şi posibil. Vorbeşte serios, glumeşte? Pentru încălzire, românii aleg terenul central. Francezii ies pe un gazon alăturat, avînd să decidă, cu numai zece minute înainte de începere, pe purtătorul ultimului tricou. Amisse sau Cougé?, este dilema lor şi, cu jumătate de gură, vicepreşedintele federaţiei, Jean Tellez, îşi exprimă speranţa că va juca Amisse, uşor accidentat. Nu trece mult şi alegerea se impune, Amisse întorcîndu-se la cabină şchiopătînd. Întinderea lui a recidivat şi va intra în teren Cougé, înalt cît un stîlp de telegraf. Îi cerem conducătorului delegaţiei franceze un pronostic şi aflăm, cu o oarecare surprindere, că Jean Tellez crede în victoria echipei sale, afirmînd că dacă nu se va întîmpla o catastrofă Franţa va merge la Montreal. Ştefan Covaci nu ştie nimic despre scor, dar ştie că garnitura pe care o antrenează va juca bine. În trening, Constantin pare mai degrabă jucător, e la fel de rezervat şi ne invită să vorbim, dacă avem chef de conversaţie, despre Sport Club Bacău! Doar Răducanu se arată mai volubil, prezentîndu-ne mănuşile Vis, italieneşti şi noi, pe care e sigur că nu le va toci. Batem cu patru, ne asigură.

2. Pauză. Echipele sînt în cabine. Ştefan Covaci apare pe culoar şi cere să se anunţe arbitrilor schimbarea produsă în echipa noastră. Intră la joc, spre surpriza tuturor, ieşeanul Romilă. Înaintea fluierului lui Katsoras, o a doua veste are darul să ne pună pe gînduri. Se zvoneşte că Dumitru a cerut să fie schimbat, simţind că nu-i merge jocul. Dumitru reapare şi spiritele se liniştesc. Primul trece Rică spre teren. Parcă nu mai e la fel de zîmbitor. Tot îi răpunem, ne aruncă, fugind spre gazon.

3. Fluturîndu-i-se al doilea cartonaş, fundaşul central al oaspeţilor, Pottier, este eliminat. Părăseşte terenul, dar nu rămîne pe banca rezervelor, ci ia drumul vestiarului. Îl însoţim. Mestecă gumă şi vorbeşte de unul singur. Nu înţelege, ne explică, de ce a fost eliminat. Crede doar că arbitrul l-a confundat cu un coechipier, după cum crede, sportiv, că românii meritau un penalty chiar la începutul partidei. Dacă va rămîne 1–0, continuă, sîntem ca şi calificaţi.

4. După meci, Ştefan Covaci răspunde ziariştilor. Cu puţină şansă, îl auzim, echipa română ar fi cîştigat cu patru-cinci la zero. Francezii s-au apărat bine, iar noi n-am ştiut să finalizăm. Ratarea loviturii de la 11 metri a condus la căderea psihică a formaţiei. Unul dintre ziariştii oaspeţi, Tony Arbona de la l'Equipe, îl iscodeşte în legătură cu desemnarea executantului penaltyului. Ordinea era, vine răspunsul, lordănescu, Dudu Georgescu, Dumitru. Primul era marcat de lovitura primită, al doilea nu se mai afla în teren, aşa că a fost aleasă soluţia a treia. Dar Lucescu?, întrebăm. Se pare că Lucescu era al patrulea.

Dacă directorul tehnic al F.R.F. continuă să creadă, imperturbabil, în posibilitatea calificării echipei române la Montreal, «azi mingea n-a vrut să intre în poartă, dar lucrul acesta nu se poate întîmpla şi în meciurile cu Olanda», antrenorul francez Gaby Robert face apel la matematică. Dacă înscrieţi zece goluri cu Olanda, zice, mergeţi la Olimpiadă, dar vă asigur că viitorii dumneavoastră adversari nu mi-au lăsat impresia a fi dispuşi la cadouri. Teoretic, şansele de a vă califica există. Practic, însă, va fi ceva mai greu. Acelaşi Tony Arbona e de părere că arbitrul grec a frustrat formaţia română de un penalty, dacă nu chiar de două, după cum este de părere că eliminarea lui Pottier a fost dictată cu uşurinţă şi în ideea unei oarecari compensaţii. La rîndul său, arbitrul Katsoras nu crede nimic. E sigur că n-a fost nici un alt 11 metri în tot jocul, pe care echipa română l-a dominat şi, fireşte, l-a cîştigat pe merit. N-a remarcat nici un jucător, asta este treaba antrenorilor, ne lămureşte, dar a remarcat competenţa publicului care, face o glumă, a fluierat pe drept, în momentele penibile, pe jucători şi pe arbitri deopotrivă.

S-a lăsat seara. Fotbaliştii noştri trec cu capetele plecate. Constantin, golgeterul de altădată, sintetizează sensul meciului abia încheiat. N-am învăţat încă să marcăm şi pace, oftează. Cornel Drăguşin se interesează de nu ştiu ce sacoşă, în vreme ce Ion Alexandrescu, secretarul general adjunct al federaţiei, sudează ţigară de la ţigară. Aşa se încheie istoria partidei de fotbal România–Franţa, la cabine, după cum a şi început, numai că exprimînd sentimente clarificate şi opuse. Multă veselie la parter şi multă amărăciune la etaj.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Zîmbete graţioase înaintea începerii jocului: antrenorul Gaby Robert, Cornel Drăguşin şi Ştefan Covaci.

Doi titulari de drept (după valoare şi formă), dar nu şi de fapt, extremele Zamfir şi Crişan, pe banca rezervelor.

Cel mai bun jucător al meciului, Böllöni, şi autorul celei mai mari ratări a partidei — penaltyul din minutul 75 —, Dumitru.

Fotografii de EMANUEL TÂNJALĂ şi ION PREDOŞANU ■

DIVIZIA B: 21 MARTIE

● **BUCUREŞTI. Progresul-Metalul 1-0 (1-0).** ● Trei au fost argumentele victoriei echipei din «Dr. Staicovici»: sclipirile acestui minunat jucător care este Dumitriu II, forma foarte bună a portarului Giron şi ineficacitatea înaintării Metalului. ● În minutul 12, după un început în care Progresul nu se prea văzuse, o splendidă acţiune plecată de la Dumitriu, care «se scuturase» de patru adversari, se încheie cu un frumos gol marcat de Tevi. În continuare, deşi jocul se mută ceva mai des şi în terenul Metalului, iniţiativa aparţine echipei antrenate de Floruţ — care practică un joc mai legat, avînd o linie de mijloc mai harnică şi acoperind mai bine terenul, dar care nu reuşeşte să şi înscrie. ● Scorul a rămas neschimbat datorită în cea mai mare parte lui Giron, care a scos cel puţin cinci goluri gata făcute, exceptînd penaltyul (min. 37), tras foarte prost de Nedelcu, dar şi deselor pripeli ale lui Georgescu, Tănase, Omer şi mai ales Lungu. ● A arbitrat: Maximilian Popescu 7, ajutat de Gh. Manta 8 şi I. Roşoagă 8. **(Răzvan Bărbulescu).** ● **PLOIEŞTI, F.C. Petrolul-Prahova 3-0 (0-0).** ● Un stadion umplut ochi de organizatori, cu spectatori ajunşi cu bilet sau fără pe pista de alergări. Galerie fără drept de apel pentru Petrolul, echipă cu blazonul şters de A şi ex-antrenor de naţională. ● O repriză şi jumătate de luptă crîncenă, de orgoliu, cu mingi aruncate la poarta Prahovei de Pantea şi contraatacuri periculoase de 2-3 pase la poarta Petrolului. ● Pînă în minutul 68, arbitrajul este obiectiv şi ferm. În acest minut însă o fază confuză în care Sotir a sărit la cap împreună cu Fl. Dumitrescu încheie, practic, înainte de vreme, meciul în favoarea Petrolului: 11 m, dictează în grabă C. Niculescu. Jucătorii prahoveni, în ciuda eforturilor lui... D. Nicolae de a-i opri, bruschează arbitrul, îl plîmbă cu îmbrînceli şi ghionturi pînă cînd acesta, exasperat, îl elimină pe unul dintre ei, dealtfel cel mai rău, fundaşul Gh. Dumitrescu. ● În sfîrşit, Pantea trage ţîrîit la colţ şi arbitrul, încă nervos, validează. Dealtfel, C. Niculescu nu avea să se liniştească, pînă cînd nu-l elimină, la o intrare dură a lui Fl. Dumitrescu asupra lui Tănăsescu pe... ultimul! ● În nouă oameni, Prahova mai primeşte două goluri de la o echipă cu pretenţii, dar ai cărei jucători ştiu mai degrabă să se... roage în genunchi (Bîtea la executarea penaltyului, cu spatele la poarta adversă), decît să joace aşa cum trebuie. ● A arbitrat: C. Niculescu 4, ajutat de C. Mateescu 6 şi C. Ioniţă 17 (toţi din Bucureşti). **(Iulian Neacşu).** ● **TÎRGOVIŞTE, C.S.-Dinamo Slatina 2-0 (2-0).** ● Derby anunţat drept «mare meci mare», cu tribune pline ochi, cu spectatori (contrar ultimelor indicaţii ale F.R.F.!) cţăţraţi în copaci, de jur împrejurul stadionului. ● Nervozitatea şi teama excesivă de un eşec şi-au pus amprenta, chiar de la început, pe jocul ambelor echipe, o nervozitate care s-a transmis repede şi în tribune (de unde a fost subliniată cu huiduieli aproape fiecare intervenţie a oaspeţilor), fiind apoi readusă în teren, acolo unde numărul faulturilor a fost foarte greu de ţinut în evidenţă. Cel al cartonaşelor galbene a fost de şase. ● Fotbal s-a jucat foarte puţin — aproape deloc în prima repriză — cam după două pase consecutive urmînd de regulă un fault sau o greşeală tehnică de nepermis unor jucători care aspiră la prima divizie a ţării. ● Cele două goluri ale gazdelor au fost totuşi atît perfect regulamentare cît şi destul de frumoase, reprezentînd fructul insistenţei fundaşului Gheorghe şi mai bunul plasament pentru lovitura de cap al jucătorilor Economu şi Neagu. ● Ultimul dintre aceste goluri a fost însă înscris, după părerea noastră, atunci cînd timpul de joc al primei reprize se scursese, inclusiv minutele de prelungire arătate de arbitru. ● La 0-2, şi fără cel mai bun jucător al echipei (l-am numit pe Ţarălungă, accidentat), Dinamo Slatina a ieşit din ritmul partidei, a doua repriză fiind aproape în totalitate dominată de gazde — care, obţinînd o victorie meritată, au mai ratat cîteva ocazii bune de majorare a scorului. Dintre cele două echipe, mai solidă, cu mai multe posibilităţi de creştere, ni s-a părut totuşi cea oaspete — aflată însă, credem, la Tîrgovişte, într-o zi mai slabă. ● A arbitrat: Nicolae Rainea 8, ajutat de C. Ibănescu 8 (ambii din Bîrlad) şi C. Săndulescu (Vaslui) 7. **(Dumitru Graur).** ● **ALEXANDRIA, Automatica-Chimia Rm. Vîlcea 2-1 (1-1).** ● Partidă încinsă, cu puţin fotbal şi cu multe cartonaşe galbene, între care cel văzut de Manciu (Automatica) a fost fluturat în chiar primul minut de joc. ● Vîlcea a jucat mai mult şi, pe alocuri, mai bine, supunînd mingea şi făcînd-o să circule cu abilitate. Gazdele, o garnitură stîngace, dar bine intenţionată, au fost mai insistente. Rezultatul final a fost, din păcate, decis prin intermediul unei grosolane greşeli de arbitraj. În min. 60, la scorul de 1-1 (goluri Voicilă — Automatica şi Boţa — Chimia), tuşierul C. Munteanu a trecut cu vederea poziţia de ofsaid flagrant a doi atacanţi din Alexandria, portarul Chimiei a scăpat mingea şi Manciu, unul dintre atacanţii în culpă, a trimis-o în poartă!? ● Ambele echipe au avut cîte o lovitură în bară; gazdele s-au zbătut mai mult, dar fără rezultate practice, în vreme ce Vîlcea a încercat măcar un punct pe partea lui Cornel Nicolae, cel mai în vervă jucător de pe teren, nereuşind decît o suită interminabilă de... auturi, acordate de fotbaliştii localnici cu o regularitate demnă de cauze mult mai bune. ● A arbitrat o brigadă gălăţeană, avîndu-l la centru pe Ov. Constantinescu 6 şi la linie pe C. Munteanu 3 şi D. Diaconescu 9. **(Ovidiu Ioaniţoaia).** ● **TURNU MĂGURELE, Chimia-Steagul roşu Braşov 1-0 (0-0).** ● Dispută aspră, cu multe faulturi (am numărat peste 25 pe tot parcursul jocului), şuturi nenumărate în tribună şi peste. ● Gazdele au jucat mai bine, construind cu migală atac după atac, în vreme ce Steagul roşu a răspuns printr-un joc de nuanţă mai tehnică, încercînd să ţină cît mai mult balonul la mijlocul terenului, acolo unde a excelat Niţă, cel mai bun de pe teren. ● Repriza secundă a aparţinut aproape în totalitate gazdelor (a surprins însă neplăcut jocul lor dur, uneori intenţionat dur), care au izbutit în min. 68 să înscrie unicul gol al meciului prin Cherănoiu, jucător introdus după pauză. Antrenorul Proca, după meci: «E grea viaţa în divizia B! Jucătorii tehnici sînt handicapaţi de intrările dure, tălpi şi faulturi grosolane, cu greu fiind astfel în stare să iasă la atac.» A arbitrat: Gh. Manole (Constanţa) 9, ajutat de T. Podaru 8 şi C. Deciu 6 (ambii din Brăila). **(Gheorghe Amuza).** ● **GALAŢI, F.C.M.-C.S.U. 1-1 (0-1).** ● Atmosferă de mare derby — circa 18 000 de spectatori! ● Nu trec decît trei minute de la începerea partidei şi, la o deschidere în adîncime, Bezman este faultat clar în careu. Tot atît de clar Ghirca execută penaltyul afară! A fost una dintre puţinele acţiuni mai clare ale F.C.M.-ului, pentru că studenţii, cu o linie de mijloc mai bună, avînd în Georgescu un laborios coordonator de joc, pun în continuare stăpînire pe joc. ● În min. 37 C.S.U. deschide scorul prin Marinescu, care a reluat prin foarfecă o minge slab respinsă de apărătorii adverşi. ● Imediat după reluare, F.C.M. egalează prin Ţolea (şut frumos, de pe extremă) — dar ambiţioasa echipă studenţească reia ţesătura de pase, urmată de regulă de lansări ale extremei Cramer, reuşind să taie pofta de victorie a liderei. Rezultatul, după aspectul jocului, este echitabil. ● Cu totul «inechitabilă» ni se pare însă dorinţa unora dintre suporterii gălăţeni ai F.C.M.-ului care ţin cu tot dinadinsul să-l vadă înlocuit pe noul antrenor Valeriu Neagu, făcîndu-i acestuia o lungă manifestare ostilă. A arbitrat: Gh. Retezan 9, ajutat de C. Ignat 9 şi C. Bizinichi 9 (toţi din Bucureşti). **(Dumitru Constantinescu).** ● **VASLUI, Viitorul-F.C. Brăila 1-1 (0-1).** ● În ciuda mizei şi a terenului moale, cele două echipe au oferit un joc antrenant, de un bun nivel tehnic. ● Jocul prestat de F.C. Brăila justifică locul ocupat în clasament şi aspiraţiile la primul eşalon. Avînd o linie de fund ce cu greu poate fi depăşită şi un atac cu două extreme (Traian şi Bulancea) pe care orice echipă de primă divizie ar dori să le aibă, brăilenii au ştiut să contracareze dominarea prelungită a gazdelor. ● O surpriză plăcută, evoluţia în teren — şi, după spusele antrenorului Titus Ozon, comportarea în afara gazonului — a ex-stelistului Cristache, unul dintre cei mai buni jucători ai meciului. Cît va ţine?! ● Despre gazde se poate spune că cele trei puncte smulse primelor două clasate confirmă saltul valoric faţă de sezonul trecut. ● Nota de fair play a ambelor echipe a fost dezminţită o singură dată, în min. 30, cînd tuşierul Telecu a închis ochii la un ofsaid clar în careul brăilean, în urma acestei faze portarul oaspeţilor fiind accidentat. Cum brigada de arbitri, am aflat, era în picioare încă de la ora 4 de dimineaţă pentru a efectua cei peste 350 kilometri pînă la Vaslui cu maşina (!), ne întrebăm dacă greşeala tuşierului Telecu nu se poate pune pe seama oboselii unei nopţi prea scurte!! În prelungirile dictate de arbitru în prima repriză, echipa oaspete a profitat de o greşeală a portarului vasluian şi a înscris prin Prepurgel. ● În finalul meciului, oarecum dramatic, antrenorul Oaidă a întărit inspirat atacul cu un apărător, Viitorul reuşind o egalare în extremis, dealtfel meritată după aspectul jocului. A arbitrat: Anton Münich 7, ajutat de V. Murgăşan 7 şi Gh. Telecu 3 (toţi din Bucureşti). **(Cornel Ionescu).** ● **BUCUREŞTI, Voinţa-Autobuzul 1-0 (1-0),** după un meci anost, sub orice critică, între două echipe situate în zona retrogradării, care nu s-a ridicat nici măcar la nivelul jocurilor din categoria «Promoţie» a oraşului Bucureşti. ● Unicul gol al meciului, în fapt cam singura fază care a mulţumit spectatorii, s-a marcat în min. 16, cînd Popa, atacantul central al Voinţei, a şutat în poarta goală, părăsită inoportun de portarul Matache. ● În rest ar mai fi de remarcat doar jocul celor doi fundaşi dreapta — Jurcă (Voinţa), excelent sub toate aspectele, şi Munteanu (Autobuzul), jucător rău, pus mereu pe lovituri, fie că adversarul său direct avea sau nu mingea, fapt care l-a determinat pe observatorul federal Tr. Moraru să reţină carnetul după joc. Acest incident a stîrnit la vestiare o aprigă dispută, vioara întîi fiind Dumitru Ignat, antrenorul învinşilor. A fost nevoie de intervenţia preşedintelui secţiei de fotbal a Autobuzului, Marian Ghiţă, care a declarat: «Propun o suspendare de zece etape pentru Munteanu. Să se termine odată cu abaterile acestui jucător nedisciplinat, care nu înţelege niciodată să apere culorile clubului în mod sportiv, civilizat!» O atitudine demnă de toate laudele, care a pus dealtfel capăt tuturor discuţiilor. Arbitrii: V. Roşu 7, ajutat de V. Mavroţki 8 şi I. Pop 9 (toţi din Bucureşti). **(Ilie Dobre).**

racul

FOAIE SĂPTĂMÎNALĂ DE AVANGARDĂ NR. 101

au pornit de la lingură și unde au ajuns...

Începuturile modeste ale ascensiunii economice sînt evocate adeseori de cei în cauză, cu legitimă mîndrie și cu vocea strangulată de o emoție lirico-administrativă. Cînd întîmplătorul vizitator se arată uimit de opulența mediului înconjurător, galbenii și nerîvniții soți recunosc, uitîndu-se duios și conspirativ unul în ochii celuilalt, că ei, săracii, au pornit de la lingură. Vizitatorii sînt rari, căci soții nu primesc musafiri decît atunci cînd pot să-i tulbure cu ultimele lor achiziții de la «Consignația».

— Noi am pornit de la lingură...

Acesta e imnul și drapelul fericirii lor posace.

Da. De la lingură au pornit, dar au ajuns departe, foarte departe. E firesc să te întrebi: ce fel de lingură a fost aia care le-a facilitat o ascensiune atît de miraculoasă?

De la modesta și pricăjita lingură la sufrageria florentină a fost un drum lung și anevoios, pe care l-au străbătut eroic, cu rezultate concludente. Au făcut economii și pînă la urmă au învins. Au știut să-și distribuie foarte rațional atît resursele economice, cît și cele sufletești. Cu cele sufletești a fost mai greu, dar și aici, prin înțelegere reciprocă, au scos-o la capăt. Își adorau părinții însă după o clipă de reculegere, i-au internat la un azil de bătrîni. Au avut la început ușoare regrete, dar foarte curînd avantajele economice și spirituale le-au întinerit obrazurile... Bătrînii au acolo tot ce le trebuie... și ambianță, și proteine, sînt ei între ei și se înțeleg... De comun acord au reușit, în lungi nopți de dragoste, să nu aibă copii. Căci, spunea el, cine are — să-i trăiască, cine nu — să nu-i dorească. În frumoasa ei cămașă de noapte, ea era de aceeași părere.

Toate resursele sufletești și economice se revărsau asupra locuinței. Mereu apărea cîte un modest covoraș persan, sau un discret cristal de Boemia. Din spirit de economie turnau în paharele de cristal de Boemia apă minerală și se înduioșau pînă la lacrimi de amintiri imaginare.

Curînd și-au dat seama că e absolut necesar să-și îngrijească sănătatea, să se mențină, să se conserve. Se crease o bizară discrepanță între strălucirea vechilor Bidermaier și galbenul statornic al fețelor lor. Au reușit totuși pînă la urmă să se conserve, să rămînă doi copii bătrîni, fătălăi și flasci, în afara timpului. Ei nu trăiesc, ci doar se conservă, se mențin și singurele lor momente de albastru și de poezie sînt cele legate de începuturile modeste ale ascensiunii lor economice.

— O, dragul meu, și cînd te gîndești că noi am pornit de la lingură.

Deși încîntat de certitudinea economică, lui îi e frică de moarte. Are însă și aicea visuri nebune. A citit într-o revistă că e posibilă congelarea, așa cum ar fi încercat, se pare, și Onassis... Dacă după trei mii de ani s-ar dezgheța și ar lua totul de la început?

— Am început de la lingură, de aia ne invidiază oamenii...

Și iarăși te întrebi ce fel de lingură miraculoasă a fost aceea care i-a adus atît de departe...

TEODOR MAZILU ■

ION DOGAR-MARINESCU

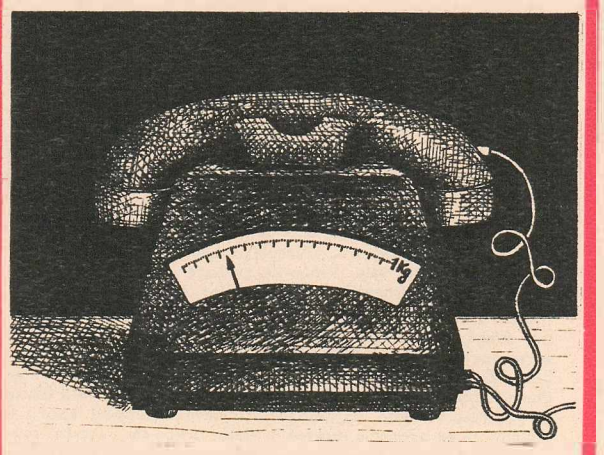

glume...

Am primit zilele trecute o scrisoare. Nu era de dragoste, pentru că începea cu «Stimate tovarășe», nu era de afaceri (plicul conținea și un superb mărțișor), nu era scrisă de mînă, pentru că era bătută la mașină și nu era anonimă, pentru că era semnată: K.K.-EDMOND, localitatea Mărițeia Mică, Suceava.

Corespondentul meu îmi mărturisea de la obraz că, recent, a studiat cu atenție 97 (!) de numere ale «Racului» și a ajuns la concluzia că... «Racul» e din ce în ce mai slab. (Oricum, asta e și un compliment: înseamnă că, cel puțin la început, a fost bun!) Ca orice critic serios și bine intenționat, K.K.E. nu se rezumă să constate doar faptele și să ne lase în ghearele deznădejdii; nu, K.K.E. merge mult mai departe, el descoperă cauzele «îmbolnăvirii» noastre, el propune remedii!

«Racul» nu mă mai satisface, susține corespondentul meu, **pentru faptul că la această rubrică nu se ține cont și de umorul cititorilor.** (Adică, mai pe înțelesul nostru, nu se ține cont de producțiile umoristice pe care ni le trimit cititorii în general, iar K.K.E. în special.)

Fin diagnostician, K.K.E. se dovedește a fi și un excelent medic curant, prescriindu-ne și chiar trimițîndu-ne medicamentul salvator: două «glume» a căror publicare ni se recomandă astfel: **«ce, s-ar dărîma cerul dacă ar apărea măcar o glumă de-a mea?»**

Evident că nu se dărîmă și evident că le voi publica. Poate că, revitalizat de umorul sănătos al lui K.K.E., «Racul» își va ridica din nou, bărbătește, capul și va păși cu și mai multă vigoare... înapoi. Așadar, are cuvîntul K. Edmond:

GLUMA nr. 1

Soția către soț:

— Ce-ai face dacă aș fi pe cale să mă înec?

— Aș alerga pînă în satul vecin după ajutor.

(Hohote de rîs, lacrimi, urale în redacție.)

GLUMA nr. 2

— Vecino dragă, cum s-a simțit soțul meu cît timp ai fost la băi?

— Bine. Doar că în ultimele zile era tare supărat.

(Hohote prelungite.)

Așteptînd ca medicamentul trimis să-și facă efectul, vă rugăm de urgență, tovarășe Edmond, să ne trimiteți cît mai repede doza următoare.

AL. MONCIU-SUDINSKI ■

P.S. Dragă Edmond, scrie-mi cîte ceva și despre dumneata, despre viața dumitale. Noi, toți, aici, sîntem tare curioși. Cine ești, cu ce te ocupi, cum ai ajuns la Mărițeia Mică? Te simți bine acolo? Ai nevastă, copii? De unde ai făcut rost de mașina de scris? Scrie-mi mult, dragul meu, spune-mi ce bucurii, ce necazuri ai, și mai ales ce te împinge să scrii minunatele dumitale «glume»?

ROTUNDA

fără buletin de identitate

Zic; «Tot am venit, nu e vorbă că ți-am adus și ceva doctorii, dar cred că este mai bine să te internez cîteva zile în spital să-ți faci ceva analize, tratament și să mai stai și pe la noi pe acasă.»

— Parcă n-aș merge, maică, dar dacă spui tu, o s-o fac și pe asta. Nu de alta, dar de cîte ori viu la voi la București și rămîn singură în blocul ăla, cînd voi plecați dimineața, mă mir ce să fac în pustietățile ălea. Dar acu', că sînt și bolnavă, merg. Pînă una alta, pînă mă gătesc, mai stai și tu de vorbă cu tat-tău. A îmbătrînit. Și eu și el am ajuns la vorba cîntecului lui Păunescu ăla de la Televiziune, ba n-auzim, ba nu vedem. Tat-tău, maică, vorbești sau nu vorbești cu el, toată ziua întreabă: «Ce tot spui acolo fă?». Nici cu văzutul nu stă prea bine.

— «Dar observai că țuică vede, să și-o pună în ceașcă.»

— «Nu vede bine, maică, mai mult știe s-o puie după miros».

— «Mamă, vezi că-ți trebuie buletinul de identitate și adeverința de pensionară ca să te internez în spital.»

— Maică, să fie al dracului de buletin, nu știu unde este. Să mă pici cu ceară că nu știu unde l-am pus. Am 73 de ani. Ce să fac cu ăl carnet aici, în sat? Nu te întreabă nimeni al cui ești, că ne cunoaștem, de cînd lumea și pămîntul, cu toți oamenii din sat. Nu numai noi, dar și orătăniile noastre se cunosc între ele. Ce crezi că mi s-a întîmplat? A venit la noi poștarul să ne-aducă niște bani de la ăla mic. Și, afurisitul, n-a vrut să-mi dea banii pînă nu-i arăt buletinul. Auzi tu, vecin cu noi, crescut de noi cu ale 'mă-sa cu toții. Și ce băiat cuminte era, dar să-l vezi acum cum îl închipuie dracu'. Și-a lăsat părul lung, plete, că dacă-i pui o fustă și bariș pe cap poți să-l măriți și fără zestre. E, n-a vrut în ruptul capului să-mi dea banii fără buletin. Așa o fi învățat el la școala aia, care a făcut-o la Slatina. Că ce-a mai cărat tat'său pînă a isprăvit-o. I l-am arătat, maică, i-am arătat buletinul, și parcă mi-a luat Dumnezeu mințile, nu l-am mai pus în ladă și nu știu unde e. Dar îl iau pe al lui tată-tău că tot bulentin e și, pe urmă, cine o să mă întrebe pe mine cine sînt eu în București. Ce, știa în București alte treburi n-au decît să afle a cui sînt eu, cine sînt eu? Și tat-tău ce-o să facă cu el în sat că nu merge decît pîn' la vie. Și, afară de asta, aici îl cunosc toți oamenii, mai bine fără buletin decît cu buletin.

Tata, neauzind bine, după un efort lung, cu ochii și urechile ațintite la ce spune mama: «Ba, păzea, ăștia ai dracului din București, merg acu' la semănat porumb, la pus ardei, ceapă ori se scoală cu noaptea în cap să dea mîncare la vacă, porci, găini, și să nu se uite la buletinul tău. Unde te duce mintea, muiere bătrînă. O să ți-l ceară». Mama: «Uite că o potrivii. Că aia este, maică, sînt mulți cu auz bun dar n-aud, cu văz bun, dar nici nu văd, nici nu miroase. Dar, în afară de toate astea, măcar de le-ar nemeri».

APOSTOL TURBATU ■

CONSTANTIN CIOSU

ANTON DRAGOȘ

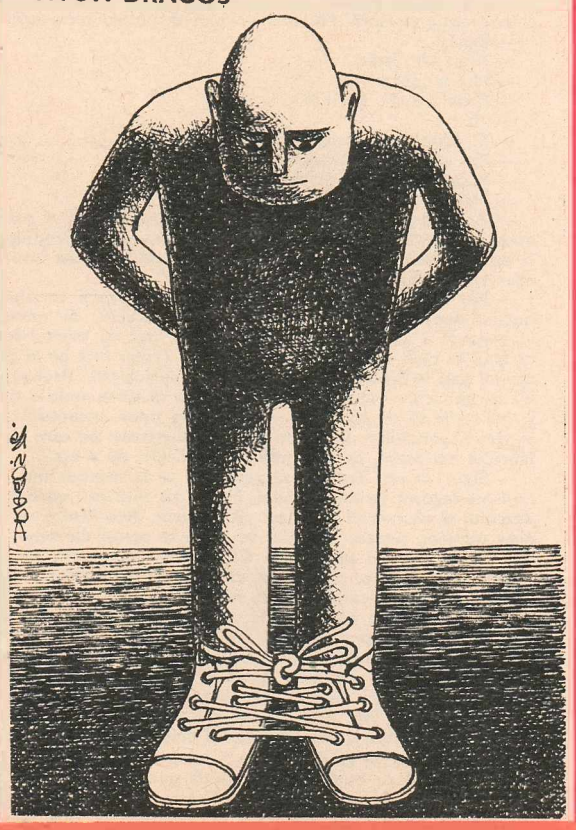

M. PÎNZARU-PIM

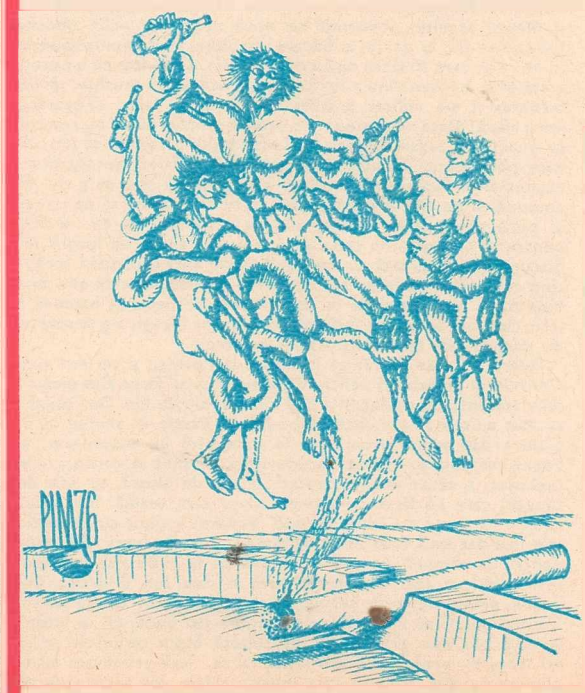

entomologii lingvistice

R

Radioactivitate	— activitate intensă a personalului la Radio
Raion	— unitate administrativă în rai
Rambleu	— terasament albastru
Rasă	— grupare umană care s-a bărbierit de-a lungul istoriei
Rebut	— rebus C.T.C.
Recapitulare	— repetarea actului de capitulare
Rechizitoriu	— loc unde se țin rechizitele școlare
Reclamagiu	— persoană care se ocupă de buna funcționare a reclamelor
Recompensă	— oferirea unei pense în semn de mulțumire
Redingotă	— frac purtat de goți
Reflex	— atunci cînd dăm unui cîine un picior și el sună din clopoțel
Reflux	— reflexul fluxului
Refractar	— individ care se opune temperaturilor înalte
Renal	— referitor la reni
Retroversiune	— aversiune pentru traduceri
Roabă	— sclavă cu mînere
Robotă	— clacă în feudalism, pentru confecționarea roboților
Rotocol	— protocol în cerc restrîns

CORNEL UDREA ■

flacăra seriale

CĂLĂTORIND PRIN CHINA (3)

cotiuga

Chinezul e țăran de sus pînă jos. Felul judecății lui, gustul de viață, harurile pot fi cunoscute cu adevărat acolo unde aluatul acesta se plămădește de milenii: satul chinez. Părăsesc devreme orașul să ajung în spațiul liber, să prind febrila mișcare matinală a țăranilor; dacă ajung tîrziu, ei se răspîndesc ca furnicile în cîmpul infinit.

Așezarea în care pătrundem, Luan Zin (Satul cu mulți Luan, un soi de lon chinez),se află la 30-40 kilometri de orașul Siang, în capul nordic al lanțului montan Cin, la picioarele muntelui Tung Nan, înzăpezit acum. Cum satul se întinde pe un vast teritoriu, voi cunoaște aripa cea mai nouă a acestuia, Shiau Sin Zin (Micul Sat Nou), urmînd cursul apei Cing Sha (Rîul cu Bobițe de Aur), pe care țăranii îl captează integral pentru bunul rost al ogoarelor. Nu-i rece, nici cald, slujește un soare molatic, vreme bună de cîmp, bucuria țăranului.

Filmul vieții la țară se derulează repede. Garduri de argilă bătută cu maiul. Case de lut. Sîntem în «Anotimpul zăpezii puține» (cuprins între 22 noiembrie — 7 decembrie după calendarul nou); dar zăpadă încă nu e, abia a dat o brumușoară. Cîmpul e înălbit, ici-colo, de ultima recoltă de bumbac, vîntul zgîlțîie rarele capsule-măciulii de floare albă rămasă în cîmp. Cît vezi cu ochii, floarea de bumbac e așternută, în covoare de zeci de metri, pe șosea, tot astfel cerealele, orezul, grîul, secara, sorgul roșu, porumbul alb stau înșirate pe coaja de bitum să se zbicească Cît timp e soare sus, asfaltul șoselei se menține călduț. Cîte un moș sau o babă păzesc hrana expusă soarelui, lovind cu bețigașe de bambus păsăretul care s-ar nimeri acolo. Ajunse în zona cu boabe, autovehiculele încetinesc, trec cu fereală pe jumătatea liberă a soselei, spre a nu tulbura ceremonialul agrar.

Lîngă mine șade prozatorul Ve Kan-yen, lungan cu suflet de copil, care a scris o carte despre «lupta cu nisipurile și dîrzenia oamenilor în muncile de irigare»; vrea să ne arate pe viu evenimentele cărții lui. De un timp încoace nu mai scrie la o carte anume, îi învață pe începători să se deprindă cu munca scrisului. Pe un soldat l-a sprijinit să ducă la bun capăt scenariul «Umbre roșii pe cer», despre munca aviatorilor.

«Cîmpul literaturii nu poate rămîne pogon individualist, am fi de rîsul țăranilor», aud raționamentul lui Ve Kan-yen, surîzînd candid și dă din cap, semn că i-a scăpat din gură mărgica bună; ceea ce spusese nu-i metaforă, ori zicere cu tîlc, e un principiu de viață. Abia acum observ că seamănă cu mucalitul Stan, cu deosebirea că măsoară de două ori lungimea acestuia, ca un veritabil jucător de baschet. Este cel mai înalt chinez pe care l-am cunoscut vreodată.

Ulicioarele cătunului. În salcîmi și plopi spînzură enorme sarcini de cucuruz bicolor, roșu și alb; ciucalăii de porumb, rămași în pănușile lor, sînt împletiți ciorchine, făcuți funii-funii, preț de sute de kilograme legătura, să atîrne în copac, unde se usucă încet și bine, se fac dulci în bătaia vîntului geros, care scoate răul din bob. Porci mărunți, negri, parcă dați cu tuș de China, umblă peste tot; au gușa disproporționat dezvoltată și capul sferic, bizar, părînd a rîde necontenit. Un iz pătrunzător de privată vine dinspre ogoarele tăiate cu săpăliga și pregătite pentru somnul iernatic; îngrășămîntul natural este cărat acolo în butoiașe fixate pe teleguțe cu două roți ori în ciubere cărate cu cobilița. Țăranul chinez n-are nas pentru *hui qi* (hui ți — miros urît), îngrășămîntul miroase a *hui xiang* (hui siang — orhidee parfumată) deoarece e hrana plantei dătătoare de pîine. Snopișorii de paie de orez, puși în picioare, stau ca popîndăii în vatra satului, așteptîndu-și noul ciclu care le e sortit; vor deveni împletitură, hîrtie de scris, pînză de sac. Vînzoleala nu contenește pe ariile de treerat orez, acele platforme curate-ochi, scena unde se dă spectacolul spicului de orez, bătut cu îmblăcii de bambus, în mijlocul unui continuu vîrtej de hoaspă, boabă curată ca lacrima, colb trimis în văzduh și grijuliu vînturată pleavă.

Din nou intră în funcție teleguța pe două roți de cauciuc, neprețuita cotiugă chinezească. Cară ce cu mintea nu gîndești, fiind unealtă universală. Să ne oprim nițel asupra acestui aliat statornic al lucrătorului cu brațele, acest *perpetuum mobile*, de un infinit practicism, al vieții chineze.

Cotiuga pe două roți de cauciuc, ușoară ca fulgul, lesne de manevrat, adaptabilă la orice, este o născocire genială, dacă ținem cont de obișnuințele și felul mișcării în spațiu a mulțimii chineze. Cît e ziulica, din zori pînă la căderea nopții, mișună pretutindeni această mașinărie a tuturor posibilităților, care mută materia, bobinează spațiul, se înscrie de minune în opera de construcție a mulțimilor ce pulsează fără istov. Toți umblă, fug, se duc undeva, cară ceva cu cotiuga, mută de aici un lucru și îl aduc de acolo pe celălalt. Și ce cară? Cară boabe, saci cu grînele pămîntului: orezul, secara, sorgul, porumbul. Cară nisip, deșeuri de hîrtie, cărămidă, cauciucuri, betoane, var, colaci de sîrmă, vergele de fier, țevărie, pietriș, țiglă, copertine ondulate de azbest, lemnărie, jordii de bambus, cărbune brichetat (turte cît palma, găurite ca un cașcaval). Și ce mai cară cotiuga? Cară bumbacul, materia cu cel mai lung anotimp; îl cară balotat ori în stare de floare, așezat straturi într-o împletitură pîntecoasă, ce ocupă toată șoseaua. Vezi adesea în cotiugă rogojini, zdrențe (duse la centrele de schimb), coșuri, ceramică, oale, cutii, bidoane, tuburi de oxigen (satul chinez este o economie agrar-industrială, amestec specific orei de față). Dar să nu uit esențialul: cotiuga cară munți de ceapă, cartofi dulci, verze alungite (par obuze de brand), trestie de zahăr, adică tot ce dă multlucratul și atoatelăudatul pămînt chinez, descîntat de mîinile, mintea și sufletul țăranului. Cînd distanța cărăușiei este apreciabilă, deasupra încărcăturii, sus,pe cotiugă,se așează neapărat bicicleta; odată eliberată, cotiuga va fi remorcată la bicicletă și cărăușul va pedala cu sîrg, spre a nu pierde nici o fărîmă de timp.

Auzim ades vorbindu-se despre talentul chinezilor de a-și iriga pămînturile sărace, de a le face fertile cu orice preț: expresia «cu orice preț» e la locul său, pentru că oricît ai investi în acest scop — ingeniozitate, muncă fizică, materie — nu e. în concepția cuinezului, nici prea mult nici prea scump. Pentru rodnicia pămîntului se sacrifică oricît, orice, oriunde și prin mijlocirea a nu importă cîte brațe de muncă. Brațele de muncă ale celor 800 de milioane au — drept primă lege — tocmai menirea de a transforma pămîntul Chinei într-o «nesfîrșită grădină» ceea ce au reușit în bună măsură. Ne convinge de asta și locul în care ne aflăm.

Înzăpezitul munte Tung Nan e plin de capricii și neprevăzut, dă mult de furcă satelor din vale, drept care țăranii din Micul Sat Nou i-au venit de hac. Ascultați pățania. Muntele e țuguiat, cu repezișuri prăpăstioase, bloc stîncos, fără vegetație; vara pe caniculă sau iarna pe ger, nu importă, stîncăria se macină fără întrerupere, curge la vale, sub formă de pietriș și nisip, ca dintr-o inepuizabilă carieră. «Marele Dragon își scutură solzii!», spun oamenii din vale. Vînturile turbate și abundentele ploi aduc scursura pietoasă în țarinile satelor, inundîndu-le cu nisip și pietriș, valuri-valuri, prăbușite ca din pîlnie; cînd ți-i recolta mai dragă, te trezești cu ea zidită-n pietriș, bolind sub dune, solzii aceia îți vin în bătătură. Necazurile nu se opreau aici, deoarece Rîul cu Bobițe de Aur se afla el însuși în stăpînirea Marelui Dragon. La timp de secetă, toată apa rîului era băută de gulerele de nisip, nu ajungea la îndemîna omului, spre a fi distribuită pe ogoarele rămase în viață; drept care acestea mureau lipsite de apă. În anotimpul ploios, dimpotrivă, distrugeau totul, fără putința de a le sta împotrivă. Ce au făcut țăranii din Micul Sat Nou ne-o spune Cean Min-hoa, președintele brigăzii de producție:

«Am schimbat stratificația pămîntului, adică am întors locurile astea pe dos, ca o mănușă. Gîndirea noastră a fost aceasta: pămîntul din afund e bun și gras, deasupra e ceea ce făcuse rău natura prin vărsăturile muntelui. Să întoarcem totul pe dos!, am zis,și ne-am pus pe treabă. În apropierea muntelui am lăsat un loc de fugă, pentru măcinișurile stîncii; de aici am deschis un canal subteran, la cinci metri adîncime, care conduce apele într-un lac de acumulare. Cînd plouă mult, surplusul de apă se furisează în straturile de nisip, aflate dedesubt acum, fără să afecteze culturile de la suprafață; cînd e timp secetos, captăm cu ușurință și ultimul firicel de apă prin canalul subteran ori apelăm la rezerva din lacul de acumulare. Povestea este aceasta: pînza de nisip e regulatorul mișcării de ape, adică tocmai solzii Marelui Dragon lucrează acuma pentru noi», sfîrșește țăranul Cean Min-hoa și dă din cap de două ori, semn că a ajuns în miezul acestei pățanii cu nisipuri și ape.

POP SIMION ■

(Va urma)

BIOGRAFIA UNUI OM AL MUNCII

un pămînt gras, unsuros; dacă-l luai în palmă, ți se lipeau degetele(5)

Sătenii au simțit atunci că au un primar, Ștefan Neagu, așa cum au simțit că la Potlogi există un primar cu același nume și alții, «de sus». Cei ce veniseră să controleze, dar, era de așteptat din partea lor, și să îndrume, să ajute. Pe 4 iulie, cînd se revărsa de ziuă, s-a dus acasă. Nevasta și copiii erau plecați la o rudă, într-o latură ferită a satului. Argeșul ajunsese pînă aproape de ferestre, dar în noaptea aceea, spre dimineață, începuse să scadă. Pe ușă era mai greu de intrat. Deschizînd-o, putea să miște, să clatine, să împingă apa peste cine știe ce lucru din casă rămas pînă atunci teafăr. A bătut în cerceveaua ferestrei pînă a căzut cîrligul și a intrat în bucătărie. Apa ședea sub robinetul buteliei de aragaz. A căutat prin rafturi, a găsit p pîine tare, de două-trei zile, și cîteva ouă. Le-a prăjit singur și a mîncat acolo, pe aragazul aflat pe jumătate în apă. A ieșit tot pe geam, a strîns ferestrele fără să le mai poată închide, dar mulțumit, după ce de o zi și de două nopți nu mai pusese nimic în gură, doar o singură dată se oprise la alimentara, unde băuse aproape o sticlă întreagă cu apă minerală. S-a dus la consiliu, aflat la cîțiva pași de casa lui. Urma să se țină în dimineața aceea o ședință cu vreo zece oameni, fiecare avînd «domeniul» lui, delegați de la județ aflați în comună, cum spuneam, ca să controleze și chiar să ajute. A stat acolo vreun sfert de oră și a ascultat ce spunea fiecare, de la Direcția agricolă sau Inspectoratul școlar, de exemplu, ba că nu s-a făcut cutare lucru la un C.A.P., ba că nu s-a făcut altceva la o școală, lucruri adevărate, știa și el prea bine, după cum tot la fel de bine știa și că se încercase totul, că se făcuse tot ce era omenește posibil, și nu numai el, ci și satul, oamenii toți, dar în vînzoleala asta se iscaseră și «lipsuri». Numai de rău și numai de critică, delegații vorbeau și Neagu asculta, nedormit de două nopți, cu ochii obosiți uitîndu-se fix, în parte, la fiecare vorbitor, ținea numai o riglă în mîini cu care își făcea de lucru și asculta; a ascultat cît a putut, adică pînă în clipa cînd a lovit cu rigla aceea, pe muchie, tăblia biroului și s-a ridicat arătînd cu un deget ușa: «Tovarăși, ieșiți afară! Dacă nu, ies eu». Pe urmă s-a-ntors către secretarul cu probleme organizatorice al Comitetului județean de partid, care pînă atunci tăcuse, doar ascultase: «Tovarășe secretar, eu numai în fața dumneavoastră răspund! Eu știu ce e aici în comună, și de cine a venit numai să ne critice, nu să ne ajute, să pună chiar mîna, n-avem nevoie!» Ceilalți au dat să iasă pentru că primarul nu ceda, pînă la urmă Neagu s-a liniștit,iar discuția a fost reluată cu mai mult folos, antevorbitorii acceptînd că trebuie să intre sub ordinele primarului care știa mai bine decît ei unde și de ce este nevoie de fiecare; comuna a ieșit cîștigată din toată întîmplarea asta,iar Neagu s-a despărțit de oaspeții săi ca de niște buni prieteni.

Doar trei case au rămas în minus la Potlogi, și nu din vina Consiliului popular, ci pentru că oamenii și-au făcut alte planuri de viață. Într-un cuvînt, n-a mai fost nevoie de ele. Dar ceilalți au fost ajutați să-și refacă gospodăriile, casele în primul rînd. Cînd a dat prima brumă, pe la începutul lui octombrie, la Potlogi se puneau ultimele acoperișuri, lar pînă să vină primele înghețuri a căzut pe neașteptate un fel de zloată, cu spic de zăpadă, care i-a făcut pe oameni să se cam teamă. N-a ținut decît o zi, locul s-a uscat repede. Vremea a ținut cu oamenii, le-a mai dat încă vreo două săptămîni bune de lucru. Suficient pentru ca nimeni să nu mai rămînă pe la rude sau pe capul prietenilor, ci toți oamenii să stea la casa lor. E drept, îmi spune primarul, n-au terminat chiar cu totul casele astea. Cei mai mulți au făcut numai o cameră sau două, cît să încapă familia. Nu s-au grăbit să-și tencuiască toate camerele ca să nu intre în iarnă cu pereții umezi și să iasă primăvara cu ei plini de igrasie. Abia în vara aceasta casele vor arăta cum au fost mai înainte, dacă nu chiar mai frumoase, vor fi tencuite, adică și pe dinafară, cu «ciubuce» și «flori de oleandră», iar în cerdacuri vor reapărea ghivecele cu mușcate și garoafe, așa cum s-a păstrat un obicei al satului, nu altceva, numai mușcate și numai garoafe roșii și albe. Cu gîndul la diminețile verii acesteia, cînd se va trezi devreme, așa cum face de obicei, — «un primar trebuie să fie un om de rouă»,zice el, adică trebuie să se scoale devreme, nu să leneveasă-ntre perne — cu gîndul, deci, la diminețile acestea parfumate, cînd casele își vor arăta ușile și ferestrele de printre rîuri de flori, el poate să pară acum, la sfîrșitul acestei ierni, un om autoritar. «Am scris zilele astea bonuri pentru lemne de am făcut scurtă la mînă, zice. Oamenii cer, pentru că au nevoie. Cu casele am terminat, dar au rămas gospodăriile. Unuia îi mai trebuie un gard, altuia ceva de reparat la un grajd, și așa mai departe. Și le-am dat. Plop am avut, plop le-am dat. Tocmai bun pentru lucrările astea ușoare pe care le mai au de făcut. Cinstit să fiu, mai există și niște stejar, dar din ăsta am dat pentru case. Ce-a rămas e pentru extinderea unei școli, pentru construirea unui dispensar nou și pentru două cămine de nefamiliști ale I.A.S.-ului care vor fi și primele blocuri în Potlogi. Ei bine, cînd alții cer lemn pentru construcție și sînt mulțumiți să ia plop, vine cineva mai zilele trecute și-mi cere lemn de foc, stejar. Cineva dintr-o familie alcătuită din doi oameni al căror venit trece binișor peste 3 000 pe lună. Neapărat stejar și neapărat de aici, de la primărie, că e mai ieftin cu doi poli decît lemnul, tot de stejar, care poate fi cumpărat oricînd, cu bani gheață, prin cooperație. Degeaba am vorbit și-am explicat. De dat,n-am dat; o fi arzînd mai frumos și mai ieftin stejarul de la primărie decît cel de la cooperativă, dar mai știu și ce mă arde pe mine și ce arde satul. O fi zis cineva: «al dracu' Neagu!» Las să fiu eu așa,dar lucrurile să meargă bine.

Toamna a fost bună de ridicat case, dar și de arat și de semănat pămîntul. Deși cu pămîntul a fost mai greu, spune Ștefan Neagu, mai greu chiar decît cu oamenii și cu casele. Argeșul și Sabarul au dus la vale partea cea mai bună a lui, stratul fertil, care s-a risipit cine știe unde, mai jos, în drumurile apelor. În plus, mai înainte de a da peste Potlogi, apa trecuse printre sondele Schelei de extracție Titu. Cînd s-a retras din locurile unde zăcuse mai mult, a lăsat în urmă pete de ulei și petrol. Un pămînt gras, unsuros. Dacă-l luai în palmă, ți se lipeau degetele mîinii.

Încă dinainte de inundații, zice primarul, ne propusesem să aplicăm planul de organizare a teritoriului. Aveam un asemenea plan și tocmai voiam să începem să lucrăm după el. Un plan de organizare a teritoriului, se știe, este un instrument de lucru esențial, în afara căruia ai sentimentul că faci agricultură orbește, bîbește, spuneți-i cum vreți, în orice caz pe ghicite și nu știind exact ce și cum ai de făcut. Dacă ar fi să reținem numai cartarea agrochimică și pedologică, în funcție de care, acționînd corect, obții o fertilizare optimă și sigură, tot ar fi suficient să se înțeleagă importanța acestui plan pe care l-am reactualizat după inundații, dar am și început să-l aplicăm. Arăturile adînci, la 30—40 de centimetri, și fertilizările raționale, diferențiate, îi dau curaj primarului Ștefan Neagu să afirme că la Potlogi, anul acesta, se vor obține cel puțin 7 000 kilograme porumb boabe,55 tone de sfeclă-de-zahăr și 45 tone legume la hectar.

— Acestea sînt culturile mari. Cu ele, și cu încă vreo cîteva, ne-am înscris anul acesta cu două C.A.P.-uri, Pitaru și Potlogi, la titlul de Erou al Muncii Socialiste. Să vedem...

DUMITRU ELIADE ■

(Va urma)

CONDUCĂTOR DE JOC, GAȚU (4)

spuneți-i lui gațu că-l aștept ca pe un cozonac !

— Un serial consacrat renumitului handbalist Cristian Gațu, despre ce a făcut, ce face și ce are de gînd să mai facă, și noi vorbim mai ales de... fotbal. Nu m-a luat nimeni la rost pînă acum, dar, uite, eu promit să nu mai scriu nici un cuvînt despre el — prima dovadă, nu-i mai scriu nici numele — oricît m-ai întoarce la vrăjitori ca Baratki, Ben Tifour sau Dobrin.

— E-n regulă, propun însă un singur paragraf de excepție la convenția noastră. Nu mai vorbim de fotbal niciodată?...

— Exact.

— Afară de astăzi.

— Nu se poate.

— Doar 30 de cuvinte.

— 10.

— Și acum îmi place nemaipomenit fotbalul.

— Te cred. Am terminat?

— N-am terminat. Și azi joc fotbal. Oficial...

— Hai, las-o, că-i prea de tot...

— Am toate dovezile, ca la tribunal. Acte, martori și patru etape suspendare, anul trecut! Joc în campionatul Promoție, la echipa Institutului de construcții. Și acum hai să ne întoarcem la handbal.

— Nu știu cu ce sentiment au rămas cititorii serialului nostru după ce s-au întîlnit, în episodul trecut, cu apariția în viața ta a antrenorului Eugen Trofin, dar eu mărturisesc că felul în care te-a «atacat» profesorul Trofin încă de la primii tăi pași în handbal mi-a stîrnit o vie curiozitate. Pedagogia lui sui generis — te certa mereu pentru că ținea mult la tine și nu vroia să te piardă — poate părea unor necunoscători ai vieții sportivilor un fel de cîrlig suplimentar pe care l-am fabricat noi acum, ca să uimim oamenii. Or, nu e așa...

— Sigur că nu. Trebuie să recunosc că la început nici eu nu-l înțelegeam pe nea Mändel. Mi-am zis întîi că-i un om al dracului și căutam să-l ocolesc cît puteam. Adevărul e că nu prea puteam, pentru că omul se ținea ca scaiul de mine. Și dă-i ceartă, și dă-i observații. Că driblez prea mult, că joc numai pentru mine, că-s circar, că mă cred la Harlem și alte texte din astea cu care dădea în mine ca într-un sac de antrenament. Care era efectul? Mă ambiționa extraordinar să-i arăt că pot să fac și ce-mi cere el. Bineînțeles că nea Mändel nu era niciodată mulțumit, dar eu simțeam, din cînd în cînd, că am reușit să fac mai mult decît își închipuia el că o să fac, și-i citeam în ochi mulțumirea, deși continua să mă certe în flux continuu. Azi, cînd au trecut peste zece ani de la primele mele întîlniri cu nea Mändel, și cînd îl privesc ca pe un frate mai mare, mă gîndesc că dacă atunci, la primii pași, s-ar fi purtat altfel cu mine, dacă de pildă m-ar fi rugat, cum se mai obișnuiește în sport, Cristiane fă asta, fă aia, cu siguranță că m-ar fi pierdut de mușteriu al handbalului. M-a lucrat

însă la ambiție și de aceea am rămas. Ca să-i arăt că pot, ca să-i arăt că nu-s așa cum spunea el, ca să cîștig meciul nostru, dintre el și mine. În fond, asta vroia și el, să cîștig eu meciul. Ce s-o mai lungim, cred că metoda de a pune sare pe rană pe care a folosit-o cu mine era singura indicată pentru a mă lega definitiv de handbal.

— Legat definitiv de handbal, cum a evoluat cariera ta sportivă în această disciplină?

— Deși nea Mändel era antrenor și la divizionara A Știința București (nu numai la școala sportivă), primul meu pas a fost să-l trădez!!! Deși trăgea de mine să vin la Știința, am nimerit tocmai în Grant, la Rapid, unde era antrenor primul om care mi-a pus vreodată o minge de handbal în mînă, Francisc Spear. Țin minte că am debutat în divizia A într-un meci ca în filme, în fața supercampioanei Dinamo, cu garnitura ei de aur, Ivănescu, Hnat, Costache I și II, Redl, Coman, Covaci, Bogolea etc. Rapid era pe ultimul loc, avea o formație cam încărunțită ce-și cînta romantic cîntecul lebedei și juca una din ultimele sale cărți de supraviețuire pe prima scenă handbalistică a țării. Am debutat în divizia A fiind introdus în echipă în minutul patru al meciului. În următoarele 20 de secunde marcam primul gol al Rapidului și primul meu gol în divizia A. Faza a fost o surpriză pentru toată lumea. M-am ascuns după Ivănescu, care era mare și solid ca un tanc, și-n clipa în care Bogolea, portarul, i-a aruncat mingea, am țîșnit din spatele lui Ivănescu, am interceptat-o, m-am făcut că șutez, Bogolea s-a aruncat disperat spre un colț al porții, iar eu i-am dat drumul mingii de-a dura, ca la popice, în colțul opus. Ce a urmat? La pauză era 9-6 pentru noi și spectatorii credeau că visează. Nici nouă, jucătorilor, nu ne venea să credem ce vedeam pe tabela de marcaj. Pînă la urmă, firește, Dinamo și-a revenit, învingîndu-ne însă cu foarte mare greutate, scor 17-16, după o partidă palpitantă de la un capăt la altul, partidă în care eu, debutantul Gațu, am reușit să înscriu 4 goluri.

Deși se relansase într-o oarecare măsură prin promovarea cîtorva elemente tinere, Rapidul a fost în cele din urmă victima unui cadou pe care una din fruntașele handbalului nostru i l-a făcut unei contracandidate la retrogradare (i-a dat, cu alte cuvinte, meciul), care a rămas în divizia A trasă de păr, în timp ce echipa feroviară a căzut în B. Cum după un sezon în prima divizie ajunsesem să mă fac oarecum remarcat, fiind selecționat în lotul de tineret al României, nu se punea problema să mă duc cu Rapidul în B. Federația, specialiștii aveau tot interesul să mă vadă în continuare evoluînd în primul campionat al țării, așa că mi s-a aprobat cu deplină înțelegere transferul la Știința București. Adică la... Eugen Trofin, care abia mă aștepta. Mi-a și transmis dealtfel un avertisment diplomatic care spunea totul! Spuneți-i lui Gațu că-l aștept ca pe un cozonac!

MARIUS POPESCU ■

(Va urma)

YOGA, CUI PRODEST (4)

cazul denise legrix sau yoga imposibilă

Sînt numeroase cazurile în care presa comentează situații din cele mai diverse în care Yoga a jucat un hotărîtor rol pozitiv. Așa s-a aflat despre emoționantele eforturi depuse de specialista franceză Eva Ruchpaul cu handicapații mintali, eforturi incununate deseori cu succese răsunătoare; așa a făcut înconjurul lumii vestea că marele violonist Yehudi Menuhin și-a redobîndit prin Yoga mîna paralizată. Dealtfel cititorii români au avut prilejul ca în ultimul almanah «Magazinul» să-l vadă pe artist într-o ireproșabilă postură yoghină, vegheat atent de unul din cei mai mari experți din lume, indianul Shri Iyengar. Dar, din voluminosul dosar de care dispunem, am ales azi un caz în care nici pacientul, nici profesorul de Yoga nu sînt celebrități mondiale. Denise Legrix... O tînără născută cu patru proeminențe scurte în loc de brațe și de picioare... Una din ființele pe care, în aparență, destinul le-a exclus din viața normală, sortindu-le milei semenilor. Denise nu a acceptat însă verdictul, neînțelegînd să se resemneze. Cu prețul unor eforturi greu de conceput din exterior, persevereazǎ în pictură și în beletristică, obținînd o binemeritată reintegrare socială. Totul însă cu prețul unei uzuri psiho-fizice tot mai accentuate. Pe de o parte insomnii, migrene, dureri în spate, permanentul prizonierat al unui corset cu 12 arcuri de oțel; pe de altă parte rănile psihice lăsate de privirile miloase, compătimitoare, dar atît de rar fraterne, ca între ființe egale. Nu disperă; de mai mulți ani visează să facă Yoga, nu din frondă, ci pentru că intuiește că este exact ce îi trebuie! Se adresează unei profesoare de specialitate, sperînd cel puțin într-o mai bună respirație. După o lună de ezitări ușor de înțeles, aceasta își asumă riscul și Denise ia prima lecție. Dificilă, dură, chinuitoare, dar optimistă! Coloana rigidă, adevărat baston, a început să se plieze, greu, încet, dar sigur, cu fiecare nouă ședință. Centura abdominală, aproape inexistentă inițial, a necesitat o veritabilă reconstrucție. Pentru fiecare nouă mișcare trebuia descoperit un nou artificiu contra handicapului nativ. În fiecare zi, 40 de minute, doar atît, dar îmbibate de efort, de voință, de siguranța reușitei. Și iată că după numai o lună și jumătate, corsetul purtat 22 de ani devine inutil! Întregul corp reînvie pe zi ce trece; oasele se întăresc, articulațiile și mușchii capătă o elasticitate niciodată avută, organismul întreg își revine. Insomnia dispare, oxigenarea depășește mult indicii inițiali. Asane pînă atunci imposibile, ca statul pe cap, devin dacă nu facile, cel puțin accesibile, permițînd regenerarea țesuturilor. Să omagiem aici și dăruirea profesoarei, F. Belbeoc'h, care printre altele s-a imaginat deseori fără membre, pentru a găsi mișcări adaptate elevei sale. Dar, mai mult decît orice progres fizic, Denise cîștigă imens ca moral, convingîndu-se și convingînd că nici un handicap din lume nu face omul mai puțin om. Yoga îi oferă o dezvoltare completă nu numai a tuturor resurselor fizice de care mai dispunea, ci și a personalității sale, în tot ce avea mai bun. Progresele Denisei Legrix continuă și azi. Ea a depășit cu mult cadrul pur personal, devenind, după afirmația doctorului Marcoux, «o neobosită avocată a fraților si surorilor sale handicapate din Franța și de pretutindeni». Înțelegînd integralitatea practicii yoghine, capacitatea sa de a afecta pozitiv toate planurile ființei umane, Legrix privește Yoga ca pe un antidot valoros al multitudinii de probleme ridicate de handicapare. Prin exemplul personal, prin scrierile, expozițiile și conferințele sale, prin îngrijirea copiilor cu malformații congenitale, Denise Legrix realizează o veritabilă Karma-Yoga (Yoga faptei), armonizînd perfect evoluția personală cu cea colectivă, și întărind încă o dată maxima clasică UN YOGHIN = UN OM!

MARIO-SORIN VASILESCU ■

(Va urma)

EDUCAȚIE PRIN AMINTIRI

uneori copiii presimt adevărul

Maiorul conducea mașina atent și încet. Locotenentul, care ședea în dreapta sa, se gîndea că maiorul conduce mult prea concentrat față de lipsa de aglomerare a străzilor și, mai ales, mult prea încet, atît de încet că două mașini grăbite, venind din spate, au semnalizat cu farurile, au claxonat, cerînd liber pentru depășire. Dar mai ales îl contraria tăcerea maiorului. «Să zicem, își spunea locotenentul, că e supărat pe mine fiindcă nu am făcut tot ce trebuia făcut în acest caz... Să zicem, deși naiba știe ce ar mai fi trebuit să fac... În fond, totul e o copilărie...»

Și mai surprins a fost locotenentul cînd l-a auzit pe maior vorbindu-i, ca și cum ar fi continuat un dialog:

— Da... poate ai dreptate că tot ceea ce facem noi e o copilărie, că avem toate șansele să nu constatăm nimic altceva decît faptul că acel băiat ne-a sesizat sub impulsul disperării și tristeții... dar, vezi, uneori la copii, din fondul lor de sinceritate nealterată, se nasc unele presimțiri mai exacte decît ale adulților...

A fost rîndul locotenentului să tacă. Nu pentru motivul că ar fi vrut la rîndul lui să facă pe supăratul fiindcă maiorul l-a invitat să reia împreună cu el verificarea acestui caz, ci fiindcă, pur și simplu, nu avea ce să răspundă.

Maiorul se referea, desigur, la băiatul acela în uniformă de școlar, cam decolorată, cam roasă și cu mîncile rămase mult prea scurte, care își tot ștergea ba nasul, ba ochii, în timp ce îi povestea motivul vizitei sale la miliție, adică nici mai mult, nici mai puțin decît ca să reclame un fapt foarte grav, o crimă.

«Nu se poate zice că nu am avut răbdare cu el, își spunea locotenentul, cu toate că, în general, cei mai în vîrstă dintre ofițeri spun despre noi, cei mai tineri, că sîntem mereu grăbiți... Am avut chiar răbdare îngerească!» Și avea dreptate. Mai întîi a avut răbdare să îl liniștească pe băiat cu vorbe potrivite, să se angajeze cu el într-o discuție în măsură să ordoneze puțin informațiile pe care acesta i le oferea. «Adevărul este, își spunea locotenentul, că mi-a fost milă de băiatul acela. Nu atît pentru uniforma lui roasă și cu mîncile atît de scurte că abia îi treceau de coate, cît mai ales pentru o anumită sfială, mai exact o undă de teamă din privirea lui... Nu era teama de importanța acelui moment cînd spunea unui ofițer lucruri atît de grave, ci era vorba de o expresie adînc întipărită pe figura lui, în privirea sa».

Locotenentul își amintea mereu de privirea acelui băiat, de expresia ochilor lui, crezînd că aceasta l-a făcut să îi fie milă de el, cînd adevărul era că a început să fie stăpînit de acest sentiment pe măsură ce băiatul îi povestea despre felul în care mama lui s-a despărțit de tatăl său. Știa cum se răsfrînge o asemenea ruptură în sufletul unui copil... Locotenentul nu își mai amintea nici de amărăciunea pe care i-a provocat-o povestea băiatului despre ședința de judecată a procesului de divorț, cînd a fost întrebat la care, dintre părinți dorește să rămînă; despre surioara lui care, neavînd atunci împliniți cei zece ani pentru a fi ascultată și ea, l-a rugat să spună că doresc să rămînă împreună, că el a spus acest lucru judecătorilor, adică a spus că mai presus de orice dorește să nu fie despărțit de surioara lui, așa cum se plănuia de către cei care divorțau, dar că totuși au fost despărțiți, fiindcă el a rămas la tată, mai exact la bunicii lui dinspre tată, care fiind oameni bătrîni nu își puteau asuma obligația de a îngriji și pe surioara lui, care era cam bolnăvicioasă, așa că ea s-a dus împreună cu mama lui care s-a recăsătorit imediat după pronunțarea divorțului.

Locotenentul nu își mai aducea aminte de aceste amănunte ale discuției sale cu băiatul, fiindcă în memorie îi persistau cuvintele prin care acesta îi spunea că surioara lui a murit fiindcă i s-a făcut un rău de către tatăl vitreg, care nu o iubea. I-a amintit băiatului că ceva mai înainte a spus că surioara lui era o fire bolnăvicioasă, foarte firavă și că deci ar fi fost posibil ca aceasta să explice moartea ei, dar băiatul a răspuns că e adevărat, surioara lui era bolnavă, dar el știe că nu din cauza bolii a murit. «Știi?!, l-a întrebat locotenentul. De unde știi că s-a întîmplat un lucru atît de îngrozitor?» «Știu, fiindcă mi-a spus ea... Da, mi-a spus cînd am vizitat-o ultima dată că i se va face rău...» Locotenentul a așteptat cîteva clipe ca băiatul să se calmeze, să își șteargă ochii cu batista și a revenit cu întrebările: «Dacă surioara ta ți-a spus că i se va face un rău, la ce anume se referea, adică vreau să te întreb pe cine bănuia și în ce sens credea că i se va face acel rău despre care îmi vorbești?». Băiatul a răspuns mai ferm decît se aștepta locotenentul: «Din partea tatălui cel nou al ei... Știa că acesta îi vrea răul... Că o urăște... Că e o povară pentru ei... Adică pentru el și mama... De aceea m-a rugat să o iau și pe ea cu mine, adică la bunici, unde stau eu...»

Locotenentul și-a mai amintit că băiatul i-a povestit cum i-a rugat pe bunicii lui, cum aceștia au fost de acord în principiu să aducă la ei și pe surioara lui, dar că s-au ivit complicații, fetița era bolnavă, mama ei nu voia să audă de acest plan, tatăl vitreg spunea că nu are chef să plătească bunicilor pentru întreținerea ei, ca apoi aceștia să folosească acei bani ca să își rotunjească pensiile și altele de acest gen.

Locotenentul își spunea că a făcut tot ce trebuia făcut în acest caz. Mai întîi, cu toate că reclamația băiatului părea a fi o copilărie, o bănuială absurdă a unui suflet traumatizat mai întîi de despărțirea părinților, apoi de separarea de acea surioară pe care se pare că o iubea foarte mult, o bănuială născută parte și din antipatia evidentă pe care o avea față de cel care a devenit noul tată al surioarei lui, cu toate acestea deci, a luat reclamația în serios și a verificat-o. A procedat «ca la carte», verificînd mai întîi actul de deces al fetiței, în care se preciza limpede: «moarte naturală», apoi stînd de vorbă cu medicul care a eliberat certificatul, care i-a confirmat lipsa oricărei bănuieli, discutînd și cu medicul care a tratat-o în timp ce era bolnavă, verificînd și fișa ei de la policlinică. «Ce mai era să fac?», s-a întrebat locotenentul. «Să mă duc la mama fetei și la tatăl ei vitreg și să îi întreb dacă nu cumva doresc să îmi spună că au săvîrșit o crimă?» Spunîndu-și acestea în gînd, locotenentul a aruncat o privire spre maior, ca și cum ar fi vrut să îl întrebe ce l-a putut determina să îl invite să facă împreună o vizită acelei familii. «Poate, încerca să își explice locotenentul comportarea maiorului, fiindcă a fost de față cînd i-am comunicat că nu am constatat nimic suspect, i s-a făcut și lui milă de băiatul acela cu uniforma lui cu mîncile mult prea scurte, poate i s-a făcut milă văzîndu-i privirea sau văzîndu-l cum a plecat din biroul meu cu capul în pămînt și pași de bătrîn...»

— Am ajuns..., i-a spus maiorul întrerupîndu-l din gîndurile sale și oprind mașina în fața unei căsuțe cu grădiniță în față și cu poartă din lemn masiv, prevăzută cu o tăbliță de avertisment: «Cîine rău».

Intrînd, au constatat că acel cîine, presupus a fi rău, nu era chiar așa cum îl indica tăblița avertizoare, fiindcă după ce a lătrat de două ori, mai mult ca să nu se spună că nu și-a făcut datoria, a început să se gudure pe lîngă maior, mai ales că acesta i-a aruncat un sandviș pe care îl avea în buzunarul paltonului. «De unde naiba știa maiorul că vom avea treabă cu un cîine, de a adus cu el mîncarea sau poate e o întîmplare că a avut sandvișul la el?...», s-a întrebat locotenentul, dar nu a avut timp să caute răspunsul, fiindcă în întîmpinarea lor a venit o femeie brunetă, destul de solidă, iute la vorbă și agitată în gesturi. «Mama copiilor», și-a spus locotenentul, în timp ce la rîndul lui întindea mîna prezentîndu-se «tot de la asistența tutelară», cum se prezentase și maiorul.

Femeia i-a poftit în casă, amabilă, i-a servit cu mere și l-au așteptat pe soțul ei să se aranjeze, fiindcă dormea tolănit pe o canapea, în cămașă, pantaloni și cu ciorapi în picioare. Cînd s-a prezentat și acesta — un tip brunet, solid, cu o mustață neagră, stufoasă, căzută în jos spre bărbie — locotenentul și-a spus că e explicabil de ce copii nu l-au agreat. Cu privirea aceea a lui bolovănoasă, era firesc să sperie pe oricine. «Dar, își spunea locotenentul, de aici pînă la a săvîrși o crimă oribilă e distanță, nu glumă...»

Maiorul a condus discuția spre fetița care a murit, ceea ce a fost ușor, pornind de la hainele de doliu pe care le purta femeia, aceasta a început să plîngă, bărbatul a mormăit și el ceva, în sensul că așa s-a întîmplat, ce să îi facem, apoi femeia a deviat discuția spre primul ei soț, susținînd că fetița s-a îmbolnăvit de inimă asistînd la scenele violente pe care le provoca acesta, scene mult prea dure pentru sensibilitatea ei de copil firav. Pornită pe această explicație, adică în sensul că primul ei soț a fost vinovat de îmbolnăvirea fetiței, femeia a continuat, explicîndu-le cum s-a străduit ca să creeze aici alte condiții, și, din vorbă în vorbă, i-a invitat să le arate camera care o aranjase pentru ea.

Era o cameră mică, dar mobilată drăguț și curată, numai bună pentru o fetiță de vîrsta celei care urma să o folosească. «Văd că ați și zugrăvit-o proaspăt...», l-a auzit locotenentul pe maior, observație la care femeia a răspuns că soțul ei a făcut acest lucru fiindcă o iubea tare mult pe micuță.

Așa cum, uneori, călcînd prin iarbă, din apropierea piciorului zvîcnește o șopîrlă, prin gîndurile locotenentului a trecut amintirea unei povestiri citite într-o revistă, despre o anumită spoire a unei camere, făcută nu cu scopul de a împrospăta și înfrumuseța camera, ci cu totul alt plan... S-a gîndit că ar trebui să îi atragă atenția maiorului, dar pînă să apuce să îi spună ceva, l-a văzut cum scoate din buzunar o pungă de nailon și începe să răzuiască varul de pe un perete, sub privirea mirată a femeii, care nu își dădea seama ce i-a venit să facă un asemenea gest. Nu a mai avut timp să urmărească expresia de nedumerire de pe fața femeii, fiindcă bărbatul s-a întors spre ușă, cu pași deveniți brusc grăbiți. Instinctiv, s-a îndreptat și el spre ușă cu intenția de a-i tăia calea, dar l-a oprit vocea maiorului:

— Lasă-l... Lasă-l să iasă.

Abia atunci a observat că veneau spre acesta doi subofițeri de miliție și că în stradă mai era o mașină, care oprise în spatele mașinii cu care veniseră ei.

Femeia a început să țipe:

— Ce se întîmplă?! De ce îmi luați bărbatul?!

Cum se repezise la maior, acesta i-a cerut mai întîi să tacă, apoi să se așeze pe un scaun, a servit-o cu un pahar cu apă și apoi i-a explicat:

— Așa cum bănuiam, noul dumneavoastră soț a săvîrșit o crimă oribilă... Dovada ne-o va face analiza de laborator a varului cu care a spoit camera și în care a introdus substanțe toxice. Știm cum și-a procurat aceste substanțe și cînd anume. Acum e clar la ce le-a folosit...

Femeia și-a prins fața în palme și a început să plîngă dezlănțuit.

— Aș vrea să vă mai spun ceva, a continuat maiorul cu vocea lui calmă de parcă ar fi cumpănit îndelung fiecare cuvînt, mă bucur că mi s-a confirmat părerea în sensul că această crimă a fost săvîrșită fără știrea și fără complicitatea dumneavoastră...

Revenind în mașină, locotenentul era atît de amărît, încît maiorul s-a simțit obligat să îi spună și lui:

— Nu trebuie să fii supărat că am făcut și eu anumite investigații după ce tu ai terminat cercetările... Credeai prea sincer că ai făcut tot ce se putea face ca să îți fi dat această sarcină tot ție. Asta nu înseamnă că atunci cînd vei dobîndi și puțină experiență nu vei deveni un anchetator mai bun decît mine...

EMIL POENARU ■

COPERTA NOASTRĂ

PRIMĂVARA — tapiserie de PETRE VULPESCU

reproducere color de V. MÂNECAN ■

FLACĂRA, Redacția: București, Piața Scînteii 1, sector I, căsuta postală 4112, oficiul 33. Telefoane: 17.60.10, 17.60.20, interioare: 1617 — reportaj (Nicolae Costache); 1606 — cultură, cenaclu (A. Dohotaru); 1618 — știință (Liviu Timbus); 1787 — probleme cetățenesti-scrisori (Marga Nedelea); 1618 — publicisti comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Eugen Secelean-nu); 1595 — fotoreportaj; 1623 — documentare; 1786 — administrație; 1782, 1621 — secretariat de redactie (Dan Bărlădeanu, Sorin Postolache); 1611 — secretar general de redactie (Marius Popescu); 1783 — redactor sef adjunct (Traian Prosan); 1822 — redactor șef.
Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

PRETUL REVISTEI: 3 LEI

SERBAN CIOCULESCU: pentru a crea revoluționar trebuie să continuăm tradițiile progresiste ale culturii noastre

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

— A trecut mai bine de un an de la o convorbire pe care am purtat-o împreună tot aici, la biblioteca Academiei, convorbire consemnată în paginile revistei FLACĂRA. Mi-ați vorbit atunci despre epoca literară dintre cele două războaie, despre începuturile dumneavoastră literare, despre pasiunea dumneavoastră pentru carte. Vă propun ca dialogul pe care îl vom purta astăzi să se desfășoare în special în legătură cu prezentul. Deși unii vă reproșează, mai mult sau mai puțin deschis, că vă refugiați în perioade literare apuse, că nu participați la destinul literaturii noastre de azi.

— Țin întîi să protestez în legătură cu impresia unora că m-aș refugia în trecut și m-aș abține de la judecarea operelor la zi. Lucrurile nu stau chiar așa. În repetate rînduri am arătat condițiile în care aș înțelege să scriu ca și înainte despre literatura contemporană. Aceste condiții se reduc la una singură: încredințarea de către o revistă a unei rubrici permanente, de pildă, cronica poeziei, cronica romanului, cronica teatrală. Dar fără ca respectivul periodic să încredințeze, alternativ sau în același timp, unui alt scriitor (critic literar sau scriitor de imaginație) aceeași rubrică. Chiar la **România literară** unde colaborez de la apariție am dat un articol despre modul în care fusese reprezentată **O scrisoare pierdută** la Teatrul Național și la teatrul Lucia Sturdza Bulandra. Mă declaram cu acel prilej de partea regiei Teatrului Național care a respectat textul și indicațiile lui Caragiale, în timp ce sub regia lui Liviu Ciulei s-au introdus inovații care ar fi displăcut profund autorului. Articolul meu a apărut însă flancat de altele două cu opinii opuse. În cine să se încreadă cititorul? Cui să-i dea dreptate? Vedeți, pretenția pe care aș ridica-o nu este exorbitantă, întrucît corespunde atît sensibilității publicului cît și intereselor literaturii. Pe de altă parte, răspunzînd redacției **României literare** de cîte ori am fost solicitat pe o temă oarecare, mai ales în cadrul larg al moștenirii literare, cred că nu se poate spune că m-am refugiat în trecut.

— Cînd vă exprimați opinia despre literatura contemporană adoptați de obicei o atitudine dezaprobatoare...

— Nu trebuie generalizat în acest sens, pentru că la drept vorbind m-am pronunțat rar despre poezia și mai ales proza de azi. Este adevărat însă că redescoperirea suprarealismului de generația de la 1960 și cea următoare, cochetarea cu onirismul, letrismul (crearea inutilă a unor necuvinte) toate acestea mi s-au părut experiențe răsuflate și care nu fac decît să întîrzie evoluția unor scriitori chiar foarte talentați. Desigur, avem o pleiadă de poeți remarcabili dar care, o lungă bucată de timp, s-au crezut datori să vaticineze, să scrie, cum am spus mai demult, cu spatele la public. Mă bucur însă să constat că se scrie astăzi poezie cu mijloace de expresie mai puțin contorsionate, că tinerilor poeți nu le mai este rușine să fie clari și să se facă înțeleși. Dealtfel, mi-aș permite să atrag atenția că însuși idolul generației de azi, l-am numit pe G. Călinescu, cînd și-a propus să scrie despre poeții tineri, cu excepția descoperirii lui Marin Sorescu, n-a făcut altceva decît să dea tinerilor lecții de claritate și de adecvare a imaginilor sau metaforelor la o viziune limpede.

— G. Călinescu a cunoscut poeziile lui Marin Sorescu în manuscris. Cele mai bune volume ale tinerilor poeți despre care vorbiți au apărut după anul 1965. Dar marele critic nu mai era printre noi.

— Dealtfel, eu însumi, în cel doi ani, 1965-1966, cînd am fost redactor-șef al revistei **Viața românească**, l-am publicat pe poetul Leonid Dimov, poet aflat la liziera dintre suprarealism și poezia clasică. Din nu știu ce motive era refuzat în acel moment de toate redacțiile. Modernitatea nu mă sperie, cu condiția ca ea să fie substanțială, să nu fie divagație pură (sau impură, cum vreți să-i spuneți).

— Ați remarcat în ultima vreme numele vreunui tînăr poet?

— Se face astăzi zgomot în jurul poetului George Țărnea. Dintr-o emisiune la televizor am cunoscut o poezie și o baladă semnate de el. Amîndouă mi s-au părut remarcabile. În genere aș spune că se scriu astăzi balade interesante și unele poezii patriotice foarte bune. Aș saluta cu entuziasm poeții care ar avea în ambele aceste două specii literare suflu vital.

— Nu întotdeauna poezia patriotică de la noi este de calitate.

— Poezia patriotică este incompatibilă cu registrul minor. Ca să folosesc o metaforă hugoliană, aș spune că poetul patriot trebuie să adauge la lira sa o coardă de aramă. Sînt încredințat că apelul conducerii partidului de a se crea o epopee națională va stîrni foarte multe emulații. Ne iubim cu toții țara, iar poeții sînt cei mai indicați să dea sentimentului patriotic accentul cel mai puternic, care să exprime sentimentul obștesc. Evident, poezia patriotică refuză formele ermetice și obscure și reclamă versul clasic, înaripat. Sîntem în preajma sărbătoririi Independenței. Acest eveniment a fost cîntat de Alecsandri și Coșbuc și de un al treilea poet, mai puțin însemnat, Ioan Nenițescu, care are însă cîteva splendide poezii patriotice, de curînd readuse în actualitate. De ce să fi fost poezia patriotică posibilă în veacul trecut și să pară astăzi greu de înfăptuit?

— Există prin epoci un fir călăuzitor al literaturii române?

— Da. Cred că este vorba de o viziune realistă a prezentului pe care o surprindem din primele proze ale scriitorilor moldoveni: Negruzzi, Kogălniceanu, Alecsandri. Un realism în același timp militant și progresist. În Muntenia, Cîrlova, Eliade, Grigore Alexandrescu au militat și ei pentru aceleași idealuri progresiste și au avut și ei aceeași viziune realistă despre evenimentele pe care le trăiau. Realismul domină proza noastră literară înainte de primul război, între cele două războaie și revine spectaculos și în ultima vreme. Cu excepția lui Eminescu, noi nu am avut în secolul trecut un alt mare poet romantic. Romanul lui Eminescu, **Geniu pustiu**, se impune nu atît prin caracterul nebulos al unor personaje cît prin învăpăiatele secvențe ale mișcării revoluționare române din Transilvania în 1848. Aici Eminescu a găsit accente de un realism halucinant. Consider că suprarealismul, experiențele trăiriste și onirismul sînt articole de import care nu au dat la noi nici o operă importantă. La această credință în realism se limitează, dacă vreți, tradiționalismul meu de care vorbea Ov. S. Crohmălniceanu în ultima sa carte.

— Dacă răsfoim revistele noastre literare vedem că majoritatea cronicilor, recenziilor adoptă un ton laudativ.

— Fenomenul este într-adevăr frapant. Cu rare excepții, critica săptămînală care se practică în revistele noastre literare este în cea mai mare parte laudativă, iar obiecțiile sînt cu totul neînsemnate. Acest fenomen a fost dealtfel condamnat de partid care a întrebuințat o formulă plastică pentru a-l defini: «critica de tămîiere». S-ar spune că între critici și scriitori ar fi un pact tacit de a se lăuda reciproc și de a evita răspicarea unor judecăți de valoare sincere și juste. Acest fenomen nu exista între cele două războaie mondiale, cînd colegii mei de generație, critici literari, nu se sfiau să-și afirme foarte clar nemulțumirile chiar și atunci cînd recenzau operele unor scriitori consacrați. La rîndul lor, acești scriitori nu se supărau. Am scris cu severitate despre cărțile lui Mircea Eliade, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu fără ca ei să-mi întoarcă spatele, ba, dimpotrivă, s-au arătat receptivi la observațiile mele. Numai Arghezi s-a cam supărat cînd am scris poate prea categoric despre inaptitudinea sa epică cu ocazia apariției romanului **Ochii Maicii Domnului**. Vladimir Streinu, Octav Șuluțiu au scris aspru despre cartea mea **Viața lui I.L. Caragiale**. Prietenia mea față de ei a rămas însă neștirbită. Regula jocului, așadar, este următoarea: criticul este liber să scrie, evident cu bună credință, în deplină libertate, despre orice scriitor, iar acesta trebuie să considere critica literară ca un auxiliar al creației și nu ca o unealtă de «tămîiere».

— Pe care dintre cronicarii literari de azi îi citiți cu plăcere?

— Avem cîțiva cronicari talentați care nu o dată și-au arătat independența în judecata critică. Dar teama de a nu supăra pe scriitori și editori pare a-i stăpîni pe mulți. Mi-ar plăcea să aflu, bunăoară, că un critic care a articulat cîteva obiecții la adresa ultimului roman al lui Marin Preda s-ar prezenta cu o lucrare la editura pe care acesta o conduce și cartea i-ar fi acceptată. Așa se procedează sau ar trebui să se procedeze în republica literelor în care prin definiție toate opiniile sînt libere. Inhibiția nu are ce căuta în structura sufletească a unui critic.

— Să nu uităm că v-am cerut totuși cîteva nume.

— Cînd un critic cum este Cornel Regman nu se sfiește să-și afirme răspicat judecățile literare, el începe să facă figură singulară. Ar fi bine să avem mai mulți Cornel Regman ca să facă echilibru cu acea critică de admirație mutuală și de tămîiere. Citesc aproape tot ce scriu tinerii critici, dintre care cea mai lungă și mai viguroasă activitate o are pînă astăzi Nicolae Manolescu. El a bătut un record de durată în cronica literară săptămînală.

— Sîntem, în această epocă, implicați într-un amplu proces de înnoire a României. Și totuși, astăzi, vorbim mai mult ca oricînd de istorie, de tradiții.

— România încearcă să ofere soluții originale în multe probleme care frămîntă astăzi omenirea. O notă dominantă a culturii noastre socialiste este îmbinarea unei politici de integrare în actualitate și totodată de solidarizare cu moștenirea culturală a trecutului. Nu este o contradicție, ci o sinteză superioară. Pentru a crea, chiar pentru a crea revoluționar, trebuie să continuăm tradițiile progresiste ale culturii noastre care au generat opere de valoare în toate sectoarele vieții.

— Ați scris articole pline de vervă despre Arghezi, Ion Barbu, Blaga în care apărați poezia lor de acuzația că nu sînt produse ale spiritului românesc. Ce înseamnă ca opera unui scriitor să reprezinte «duhul național»?

— Specificul național este nota particulară a fiecărui popor în cadrul spațiului geografic în care se află. Noi, bunăoară, aparținem prin anumite coordonate de spațiul sud-est european, continuator al culturii bizantine. Dar noi aparținem și culturii centrului Europei. Cărturarii noștri, din cauza structurii feudale întîrziate la noi, au cunoscut un renascentism întîrziat, dar totuși o renaștere autentică, bazată pe conștiința latinității.

Rămîn credincios spiritului latin, care a găsit concizia exprimării și proprietatea cuvîntului, care e un spirit practic, raționalist, creator.

— De ce n-ați scris o istorie a literaturii române?

— N-am reușit să mă izolez. Călinescu și-a organizat mai bine timpul. Mizantropia lui îi permitea să se izoleze. Eu am frecventat mult timp cafeneaua literară. Octav Șuluțiu mă numește chiar critic de cafenea. Dar acolo era locul de întîlnire al scriitorilor.

— Biblioteca te poate îndepărta de realitate?

— Nu. Eu cred că biblioteca nu falsifică raporturile omului cu realitatea. Gîndiți-vă la Nicolae Iorga, cel mai mare cărturar român din secolul nostru, care a citit mii de volume. Gîndiți-vă cîtă energie a risipit ca profesor la catedră, scriind articole. Prezența sa a fost copleșitoare nu numai în viața culturală, dar și în viața politică a țării. Hasdeu a fost la fel de copleșitor. Sau Dimitrie Cantemir, un învățat dar și un om de acțiune, care a jucat o carte mare. Deși fusese un copil răsfățat al Constantinopolului, patriotismul său, dragostea fierbinte de țară l-au îndemnat să fie alături de Petru cel Mare în lupta contra turcilor, pentru independenta Moldovei.

— Vă simțiți singur? Fără Arghezi, Blaga, Barbu, Vinea? Nu vă mai întîlniți cu prietenul dumneavoastră, cel care a fost Vladimir Streinu. Nu mai discutați cu Călinescu, cu Vianu...

— Îmi puneți o întrebare tulburătoare. Există în plastica franceză un tablou celebru, **Pluta Meduzei** a lui Géricault. Am impresia că și eu sînt, ca și oamenii din acel tablou, un supraviețuitor. Că sînt ultimul supraviețuitor al unei generații mari. Și că printr-un beneficiu absurd al longevității trăiesc mai mult decît oameni eminenți ca G. Călinescu, Tudor Vianu, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu. Dialogul cu ei îmi lipsește, dar nu numai dialogul. Am nu numai senzația singurătății, ci am și reaua conștiință că eu am contribuit la dispariția lor. De parcă i-aș fi deocheat. Dar atunci, îmi zic, uitîndu-mă în oglindă m-aș fi deocheat și pe mine. Dacă n-ar fi biblioteca, viața de familie, m-aș simți singur. Prieteniile nu se mai pot face la bătrînețe. Ele sînt un fruct al tinereții. Nu vreau ca existența mea să se prelungească prea mult. Și mai ales nu vreau ca în timpul pe care îl mai am de trăit să cunosc bolile și alte greutăți inerente vîrstei. Mi-a rămas o singură speranță: subitul.

GEORGE ARION ■

Șerban Cioculescu s-a născut la 7-IX-1902 în București. Obține bacalaureatul la liceul «Traian» din Turnu Severin. Urmează cursurile Facultății de litere și filozofie, specialitatea franceza. Studii în Franța (Sorbona și École pratique des Hautes Études). Doctor docent în științe filologice. Critic și istoric literar, membru al Uniunii scriitorilor din Republica Socialistă România, academician. A fost redactor șef al revistei **Viața românească** și director general al Bibliotecii Academiei.

*

Bibliografie selectivă: **Aspecte lirice contemporane** (1942), **Viața și opera lui Dimitrie Anghel** (1945), **Introducere în opera lui Tudor Arghezi** (1946), **Varietăți critice** (1966), **I.L. Caragiale** (1967), **Viața lui I.L. Caragiale** (reeditare 1969), **Medalioane franceze** (1970), **Aspecte literare contemporane** (1972), **Itinerar critic** (1973), **Caragialiana** (1974), **Amintiri** (1975).

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU